

วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ISSN 1513-9514 ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558

บทความวิชาการ

- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สังคมศึกษากับการสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

วิภาพรรณ พินลา

วิภาดา พินลา

บทความวิจัย

- Grammar-Translation Method in an EFL Class in Thailand :
A Glance at an English Song's Lyrics
- ปัญหาการศึกษาไทย : การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย :
กรณีศึกษานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
- โมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสอบทกรายวิชาเคมีสำหรับวิศวกร ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ภาควิชา วิศวกรรมเครื่องกล จังหวัดเชียงใหม่
- การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาเพื่อ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกัน
ในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต
- ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์
เรื่อง ความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- การศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา
ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบหลักสูตร
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
- การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การขยายพันธุ์ยางพารา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

นันทนา สิทธิรักษ์

วีระยุทธ พรพจน์ธนา
อรธพล ศรีประมวล

เอษรา ยามิ

สุนทรี รินทร์คำ
และศรีัญญา พรหมโคตร
เกสร จิตต์ณรงค์

นรา ตรีธัญญา

ดิเรก ธีระภูธร

พนิดา ถาวรานุรักษ์

ทิพย์วิมล วังแก้วศิริชัย

ดวงใจ ไพฑูรย์

วารสารคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ 074-322-373 โทรสาร 07-4-322-373
<http://www.edu.tsu.ac.th/edujournal/>

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางการศึกษาและ
บทวิเคราะห์ปัญหา และการพัฒนาการศึกษาไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อแนะนำ วิจารณ์ หนังสือ ตำราทางการศึกษา

ที่ปรึกษา คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศรีบรรณพิตักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย อินทรประวัติ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดซากี เจ๊ะหะ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรี ฤกษ์จารี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย วิชัยดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรา กล้านรงค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.สุธาสนี บุญญาพิทักษ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.ชวนพิศ ชุมคง	มหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ฝ่ายจัดการ

นางสมนิตย์ สุภาพพัฒน์
นางสาวจงกลวรรณ พิสิฐพันธ์
นางสาวณัฐวรา ชิวเซ่ง
นายธนากรฤต ผ่องแผ้ว

กำหนดเผยแพร่

ฉบับปกติปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม
– มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม) และ
อาจจัดทำฉบับพิเศษตามโอกาส

พิมพ์ที่

ดาวฟิล์ม วีดีโอ กราฟฟิค
325/4 ถ.สาครมงคล 2 ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่
จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ 081 6095695
โทรสาร 0 7425 8243
E-mail : dowfilm2012@hotmail.com

- เป็นวารสารทางวิชาการที่รับพิจารณาและตีพิมพ์เฉพาะสาขาวิชาการทางการศึกษา
- บทความทุกเรื่องจะผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- ข้อความและบทความในวารสารศึกษาศาสตร์ เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดของคณะ
ผู้จัดทำและไม่มีความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์
- กองบรรณาธิการวารสารไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงที่แสดงมา

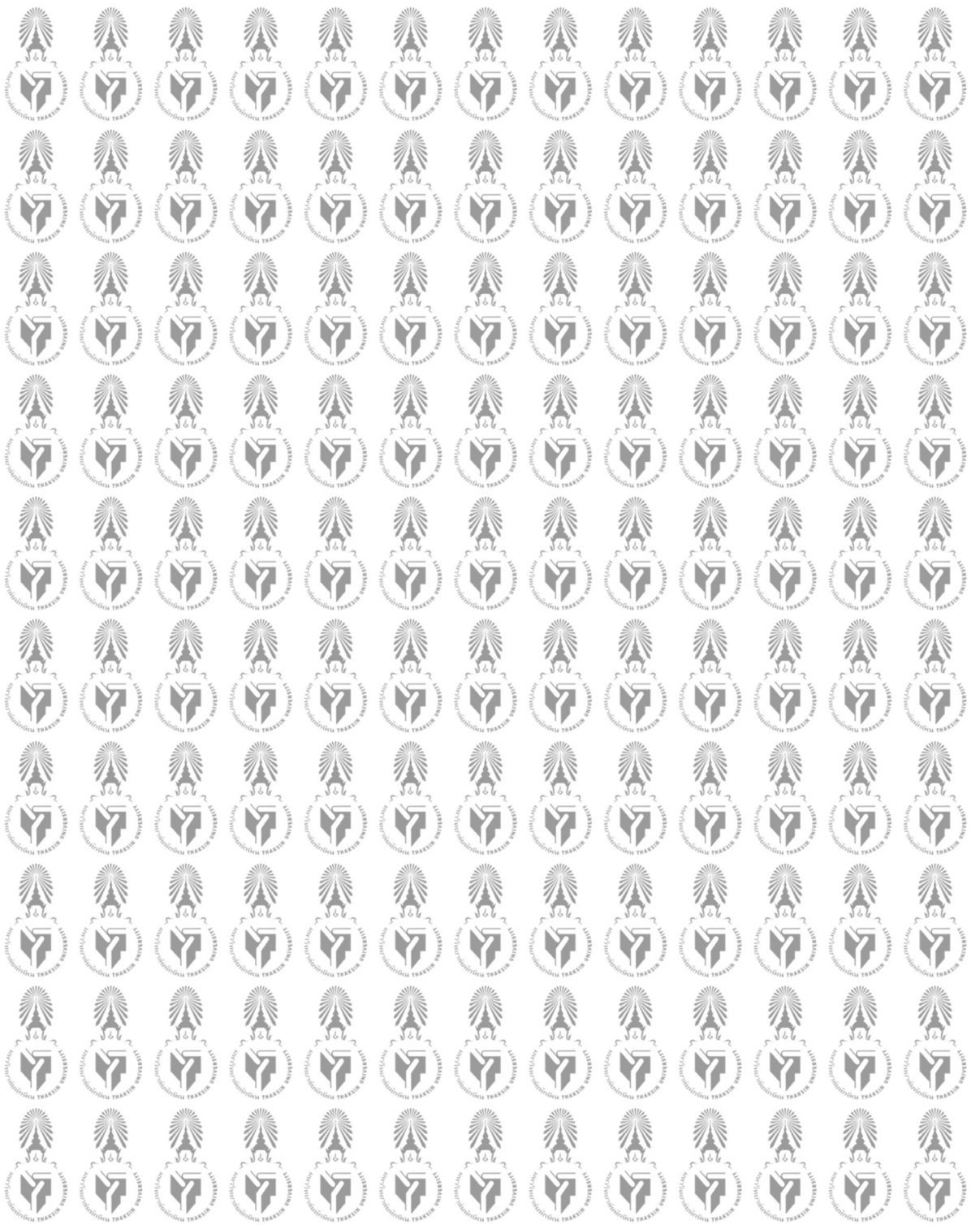

บทบรรณาธิการ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 นำเสนอบทความวิชาการที่น่าสนใจจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และสังคมศึกษากับการสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และบทความวิจัยจำนวน 11 เรื่อง เกี่ยวกับปัญหาการศึกษาไทยซึ่งเหมาะสมกับยุคสมัยในการปฏิรูปการศึกษาไทย และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการสอบตรายวิชาเคมีสำหรับวิศวกร ด้านการพัฒนาการเรียนการสอนได้แก่ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเอง ผลการใช้ชุดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ การศึกษาและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์การสะท้อนอภิปัญญา การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการขยายพันธุ์ยางพารา และการสอนแบบไวยากรณ์และการแปลในชั้นเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ สำหรับประเด็นด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาได้แก่เรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างเชิงภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา และด้านการติดตามผลบัณฑิตได้แก่งานวิจัย เรื่องการติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษา

กองบรรณาธิการวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอขอบคุณผู้สนับสนุนบทความวิจัยและบทความวิชาการทุกท่านที่ตีพิมพ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต้นฉบับทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะมาตรฐานของวารสาร และตรวจสอบแก้ไข เสนอแนะบทความวิจัยและบทความวิชาการทุกเรื่อง ให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์
บรรณาธิการ

วารสาร
ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	ก
บทความวิชาการ	
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น วิภาพรรณ พินลา	7
สังคมศึกษากับการสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย วิภาดา พินลา	17
บทความวิจัย	
Grammar-Translation Method in an EFL Class in Thailand : A Glance at an English Song's Lyrics นันทนา สิทธิรักษ์	30
ปัญหาการศึกษาไทย : การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ	48
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย:กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อรรถพล ศรีประมว	56
โมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส เอชรา ฮามิ	64
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสอบทรายวิชาเคมีสำหรับวิศวกร ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ สุนทรี รินทร์คำ และศรัณญา พรหมโคตร	75
การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เกสร จิตต์ณรงค์	88

สารบัญ

หน้า

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นรา ตรีธัญญา	97
การนำเสนอแบบแผนการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ดิเรก อีระภูธร	109
ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พนิดา ถาวรานุรักษ์	122
การศึกษาและพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ทิพย์วิมล วังแก้วศิริณู	130
การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การขยายพันธุ์อย่างพาราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ดวงใจ ไพชำนาญ	140
หลักเกณฑ์การจัดต้นฉบับ	154
รูปแบบเต็มเรื่อง	155
ขั้นตอนการตีพิมพ์เผยแพร่วารสารศึกษาศาสตร์	156
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาดำเนินฉบับ	157

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น Organizing Learning Activities in Social Studies with Local Wisdom

วิภาพรรณ พินลา ^{1*}

Wipapan Phinla ^{1*}

บทคัดย่อ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องความต้องการและอัตลักษณ์ของชุมชน ถือเป็นการจัดการความรู้ที่เน้นสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวในชุมชนของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการที่จะสามารถส่งเสริมการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ ทักษะของผู้มีประสบการณ์ตรงเพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับ “เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับศิลปวัฒนธรรมในชุมชนของผู้เรียน” ให้เกิดการเรียนรู้และสามารถเพิ่มองค์ความรู้ในการศึกษาต่อยอดและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนของผู้เรียนได้” ซึ่งจากการมาปรับใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพนั้น ได้รวบรวมความรู้ตามประเด็นความรู้ที่กำหนดจากการศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้ต่างๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม และครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษาเป็นหลัก โดยแต่ละเนื้อหาสาระรายวิชาแตกต่างกันนั้นก็ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่สอน แต่ประเด็นที่มีเหมือนกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเน้นในเรื่องของ 1. ตระหนักสำนึกท้องถิ่นตนเอง 2. รวบรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น 3. วางแผนอนุรักษ์สืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. ทำตามแผนที่กำหนด และ 5. วัดประเมินผลและประยุกต์ใช้ ที่ได้จากการใช้วิธีการนำเนื้อหาและเรื่องที่จะทำการสอนมาบูรณาการหรือเชื่อมโยงกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียน และผู้มีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ในการจัดการศึกษา โดยให้มีการสนับสนุน และใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ในชีวิตประจำวันและอนุรักษ์ชุมชนของผู้เรียนและครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ , สังคมศึกษา, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

¹ อาจารย์สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : Phinla_89@hotmail.com

Abstract

Organizing learning activities that meet the needs and identity of the community is considered as knowledge management for the environment or resources in the community of learners. The ultimate aim is to be able to promote the sharing and exchange of knowledge, skills and direct experience of the people in order to find best practices about “how to organize learning activities in social studies using local wisdom, or the management of the integrated teaching with culture in learners, such as community creating learning and increasing body of knowledge in further studying and conserving environment in the community. In this matter, there is a need for the teachers to development in the process of quality teaching to the students, where teachers gather knowledge on issues related to the studies and the synthesis of knowledge from various resources related to liberal art and culture in the locality and from core subjects taught by social studies teachers. Each course content differs based on the content taught but The organization of earning activities for social studies using local wisdom, remains the same. This normally focuses on 1. Raise Awareness of Local 2. Local Gather Culture 3. Planning for Conserving and Searching Thai Local Wisdom 4. Follow the Set Plan and 5. Evaluate, Assess, and Apply obtained from the use of content and the topics to be taught as an integration and linkage involving local communities. Moreover the participation of parents, community, schools and stakeholders in the management of education with support and the utilization of learning resources and local wisdom are included to help the students understand the contents. Consequently, students are able to use of the resources in their everyday life. Learners’ community can be conserved and led teachers to become effective.

Keywords : learning activities, social studies, local wisdom

การจัดหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา

การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวงการการศึกษาไทย เพื่อให้เยาวชนหรือนักเรียนเติบโตอย่างมีคุณภาพตามสภาพและสังคมที่เปลี่ยนไปในยุคปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากการดำเนินชีวิตประจำวันและเท่าทันสังคมโลก ด้วยการเชื่อมโยงระบบความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งต่างๆ กับความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เกื้อหนุนการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งการพัฒนาประสิทธิภาพของครู อาจารย์ บุคลากรในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควบคู่กัน ดังนั้นการให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาไทยจึงเริ่มมีขึ้นนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เน้นเรื่องการปฏิรูปการศึกษามาโดยตลอด อีกทั้งหัวใจสำคัญที่จะเป็นปัจจัยส่งผลถึงความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ดังที่กระทรวงศึกษาธิการพยายามที่จะผลักดันให้มีการ “ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน” โดยประกาศเจตนารมณ์ให้ปี 2549 เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เน้นให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามความถนัด ความสนใจ และเต็มตามศักยภาพให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับสภาพจริง อีกทั้งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสำนึกที่จะทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และจากการพิจารณาในด้านคุณภาพผู้เรียน กล่าวไว้ว่า เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนหลักสูตรแกนกลางใน ข้อที่ 1 ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่า คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของ

พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหัวใจและแนวทางการพัฒนาผู้เรียนหรือเยาวชนของชาติให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของสังคมไทย สอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพล (2554: 48) ซึ่งกล่าวว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นในส่วนของคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา นับว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวะของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ (สวช.) ที่จะให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนรวมทั้งประชาชนร่วมกันรักษาและส่งเสริม บำรุง รักษา วัฒนธรรมไทยให้คงอยู่สืบไป ดังนั้นปฏิรูปการศึกษาจึงต้องอาศัยการนำความรู้ที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย เนื่องจากในยุคสมัยนี้องค์ความรู้ไม่จำกัดอยู่แค่ในหนังสือเรียนหรือเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเท่านั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบและระบบที่หลากหลาย จึงส่งผลในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องสามารถเชื่อมโยงให้ผู้เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต จากความรู้ที่มีอยู่ในตนเองและแหล่งเรียนรู้ภายนอกเป็นสำคัญ

จากการศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปัญหาหนึ่งคือการจัดการเรียนรู้แบบแยกส่วน โดยแยกสอนเป็นวิชาๆ ซึ่งเห็นได้จากในรายวิชาประวัติศาสตร์ ตลอดจนวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม แยกเป็นอีกรายวิชาหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ เพียงเพื่อเกิดความชัดเจนในเนื้อหาและการปฏิบัติ คำถามที่เกิดขึ้นที่ตามมาคือ เป็นการแก้ไขปัญหาก็ตรงจุดหรือไม่ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักแล้วจริงหรือ ขณะเดียวกันสถานการณ์ปัจจุบัน หากแยกวิชาออกมา ภาระครู และนักเรียนก็จะเพิ่มมากขึ้นไปอีกหรือไม่ กล่าวคือผู้เรียนต้องจดจำเนื้อหา และมักจะไม่สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ระหว่างวิชาต่างๆ ได้ ซึ่งสวนทางกับแนวทางบูรณาการที่ตั้งใจทูลไว้ของกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ขานรับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อยากให้เด็กไทยมีสำนึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

จากแนวนโยบายแผนการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จนถึงแผน การศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 แผนการศึกษาแห่งชาติ มีเจตนารมณ์ เพื่อมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจนการบูรณาการการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตจริงได้ เพื่อให้บรรลุตามหลักปรัชญาและเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เป็นฐานหลักของการพัฒนา 2) เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และ 3) เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญา จึงได้มีแนวนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันที่เกิดขึ้นในทุกองค์กรภาคส่วน โดยส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพ และตลอดชีวิต และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ จะเห็นได้ว่าการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา โดยให้ประชาชนในชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา เพื่อที่จะสนองความต้องการของชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นชุมชนจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง สามารถนำมาจัดกิจกรรมและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนได้

จุดมุ่งหมายการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

จุดมุ่งหมายตามแนวคิดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถแบ่งประเภท

ตามสาขาวิชาของภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแนวคิดของนักวิชาการ หน่วยงาน เช่น สารานุกรมสำหรับเยาวชน (2538) สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 23 (2541) รุ่ง แก้วแดง (2543) ศูนย์วิจัยวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2550) และ จักรพันธ์ โสมะเกษตริณ (2551) จากการสังเคราะห์สามารถแบ่งประเภทตามสาขาวิชาของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 13 ประเภทดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
3. สาขาการแพทย์แผนไทย
4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน
6. สาขาสวัสดิการ
7. สาขาศิลปกรรม
8. สาขาการจัดการองค์กร
9. สาขาภาษาและวรรณกรรม
10. สาขาศาสนาและประเพณี
11. สาขาการศึกษา
12. การแสดง ดนตรี การละเล่น และ
13. อาหารและโภชนาการ

นอกจากนี้สามารถแบ่งประเภทตามลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแนวคิดของนักวิชาการ หน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2534) รัตน์ บัณฑิต (2539) กรมวิชาการ (อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542) เสาวภา สุขประเสริฐ (2543) เอกวิทย์ ณ ถลาง และคณะ (2546) (อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541) สุกัญญา พัวพันธ์ (2547) สมุนทิพย์ บุญสมบัติ (2553) กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2554) และทัศนีย์ ทองไชย (2556) จากการสังเคราะห์สามารถแบ่งประเภทตามลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 5 ประเภทดังนี้

1. ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ
2. ศิลปวัฒนธรรม
3. วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการ
4. นันทนาการ และการพักผ่อนหย่อนใจ และ
5. ภาษาและวรรณกรรม

ทั้งนี้การจัดประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสาขาวิชาและตามลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น สามารถนำมาใช้ในแง่ของความสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนของการดำรงชีวิตของบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งจากการศึกษาจากนักวิชาการ และนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศมาสังเคราะห์ อาทิเช่น บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2547) วิจารย์ พานิช (2547) ประพนธ์ ฝาสุขยัต (2550) สุนิตย์ ชูใจ (2554)

บดินทร์ วิจารณ์ (2550) โนนากะ และทาคุชิ (Nonaka and Takeuchi, 1995) เดล (Dell, 1998) ทาบัน และคณะ (Turban and others, 2004) โลโบวิทซ์ (Leibowitz, 1998) มาร์ควอร์ท (Marquardt, 2002) แมกเนอลิน และสปาร์ก (McNurlin and Sprague, 2006) ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ได้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตระหนักสำนึกท้องถิ่นตนเอง (Raise Awareness of Local) เป็นการรู้จักท้องถิ่นของตนเอง ตระหนักสำนึกในท้องถิ่นตนเองในเรื่องภูมิปัญญาจากการกระตุ้นสิ่งเร้าต่างๆ

2. รวบรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น (Local Gather Culture) เป็นการกำหนดประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. วางแผนอนุรักษ์สืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Planning for Conserving and Searching Thai Local Wisdom) เป็นการวางแผนการจัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในการลงพื้นที่จากการแบ่งเป็น 2 ประเด็น โดยเลือกหัวข้อที่น่าสนใจจะศึกษาซึ่งเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น หมู่บ้าน หรือชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ ดังนี้ 1. ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ 2. วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการ

4. ทำตามแผนที่กำหนด (Follow the Set Plan) เป็นการลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนการวางแผนการจัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการที่กำหนดไว้

5. วัดประเมินผลและประยุกต์ใช้ (Evaluate, Assess, and Apply) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาแนวทางเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและการสร้างผลงานให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และชุมชนและนำเสนอสถานการณ์ใหม่อย่างสร้างสรรค์

ซึ่งมีเครื่องมือสำคัญในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสังคมท้องถิ่นของตนเองนั้น ปัจจัยประการหนึ่งที่สำคัญคือ ทรัพยากรบุคคล หรือบุคคลสำคัญในการจัดการความรู้ที่ให้การถ่ายทอดในการพัฒนาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองในท้องถิ่น เรียนรู้สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อ ค่านิยมจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความผูกพัน ห่วงเห่น และมีความภูมิใจในท้องถิ่น

กล่าวคือการดำเนินการจัดการความรู้ถ้าจะให้เป็นไปได้ อย่างราบรื่นจะต้องมีบุคคลสำคัญ หรือทีม หรือคณะทำงาน ที่หน่วยงานแต่งตั้งขึ้นรับผิดชอบจะต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Local Wisdom ซึ่งมีความหมายว่า ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์

ภูมิปัญญาไทยนั้น หมายถึง ความรู้ในด้านต่างๆ ของการดำรงชีวิตของคนไทยที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบกับแนวคิดวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาที่เป็นลักษณะของตนเอง ที่สามารถพัฒนาความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลสมัยในการดำรงชีวิต (เสรี พงศ์พิศ 2536 : 39)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้านหมายถึง พื้นเพรากฐานของความรู้ชาวบ้าน ซึ่งความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจซึ่งได้รับการถ่ายทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความต่างกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้และความสามารถโดยรวม เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้และความสามารถระดับท้องถิ่นซึ่งมีขอบเขตจำกัดในแต่ละท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นย่อมมีความสัมพันธ์กันเพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นถือว่าเป็นรากฐานหลักแห่งภูมิปัญญาไทย โดยเกิดจากการสืบทอดถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ แล้วพัฒนาเลือกสรรปรับปรุงองค์ความรู้เหล่านั้นจนเกิดทักษะและความชำนาญที่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยแล้วเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จะสืบทอดพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง

จากผลการวิจัยของกรมวิชาการ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เมื่อปีการศึกษา 2539 ได้สรุปแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการเรียนการสอนดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 : 81)

1. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำไปสู่การเรียนรู้การสอน ควรเป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ที่มีส่วนของคุณธรรม จริยธรรมสอดแทรกอยู่ด้วยและเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่ผู้เรียนและสังคมอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

2. กระบวนการการเรียนการสอน เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่นให้ผู้เรียนได้คิดอย่างเป็นอิสระ คิดได้หลายมุมและสรุปเป็นความรู้และประสบการณ์ที่จะใช้ในการดำรงชีวิต

3. การจัดการเรียนการสอนอาจจะให้ครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมโดยนำความรู้และประสบการณ์ของปราชญ์ท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรืออาจให้ปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน แทนครูผู้สอนและทำหน้าที่ประเมินผลด้วย ส่วนสถานที่เรียนอาจจะเป็นโรงเรียนหรือให้นักเรียนไปเรียนที่บ้านนักปราชญ์ท้องถิ่น

4. บทบาทของหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและครูผู้สอน ควรเห็นความสำคัญในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และตระหนักในตนเองว่า ไม่ใช่ผู้ที่จะรู้อะไรหมดทุกอย่างแต่เป็นผู้สร้างกระบวนการเรียนรู้ และควรนำผู้รู้ในท้องถิ่นหรือปราชญ์ท้องถิ่นมาร่วมพัฒนาหลักสูตร

จากแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการเรียนการสอนสามารถสรุปได้ว่าผู้สอนต้องมีกระบวนการของการนำความรู้ที่ผู้เรียนได้รับนั้น ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการของการปฏิบัติเป็นสำคัญ เช่น 1. การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เป็นวิธีการถ่ายทอดของผู้อาวุโสหรือผู้เฒ่าผู้แก่ทำเป็นตัวอย่างแก่คนในครอบครัว ญาติพี่น้องและคนในชุมชนเดียวกัน ถ่ายทอดภูมิปัญญาในชุมชนท้องถิ่นไม่สูญหายไปจากการลงมือทำจริง แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง 2. การคิดร่วมกัน เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆ อย่างมีเหตุผลเป็นธรรมชาติเปิดโอกาสให้ถ่ายทอดภูมิปัญญาซึ่งกันและกัน โดยวิธีการระดมสมองความคิดเห็นจากการเปิดโอกาสเสวนาหาทางในการแก้ไขปัญหาจากหลายมุมมอง หลายมิติซึ่งถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน 3. การสร้างกิจกรรมหรือการทำงานร่วมกัน โดยการขยายเครือข่ายระดับบุคคล ระดับกลุ่มให้ได้มากเพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้

ภูมิปัญญาอย่างหลากหลายและนำมาพัฒนากิจกรรมที่กระทำอยู่ 4. การบรรยาย สัมมนาหรือเวทีชาวบ้าน เป็นกิจกรรมสำคัญอีกอย่างหนึ่งสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ของชาวบ้านร่วมกันอันจะส่งผลให้สมาชิกของชุมชนมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2535 : 123) ได้กล่าวถึง แนวทางในการดำเนินการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาชาวบ้านในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าเกิดเจตคติที่จะร่วมกันรับผิดชอบในฐานะเป็นสมบัติของทุกคนที่จะร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่ ฟื้นฟูและพัฒนาอย่างเหมาะสม

2. ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมโรงเรียนให้นักเรียนมีโอกาสร่วมปฏิบัติในเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยเชื่อมโยงและร้อยรัดกับสภาพที่มีในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ในการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง

3. จัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความภูมิใจในมรดกทางความคิด การสร้างสรรค์ สามารถเลือกสรรนำไปพัฒนาและสืบทอดได้อย่างงามสมัยได้

4. ส่งเสริมโดยการรณรงค์อย่างกว้างขวางในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้และพัฒนาอย่างเหมาะสมในโรงเรียน เพื่อพัฒนาวิถีชีวิตของตนและชุมชนในท้องถิ่น

5. ปลุกฝังความรักความหวงแหนในคุณค่าและเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้สามารถปรับปรนและตอบสนองกระแสกับวัฒนธรรมอื่นๆ ที่มีอิทธิพลได้อย่างชาญฉลาด

6. สร้างและประสานเครือข่ายทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านกับองค์กรนอกโรงเรียน ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อสนเทศองค์ความรู้เรื่องต่างๆ เพื่อสนับสนุนหรือร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์และเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องกับบทเรียนและให้

บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้เอง (Construct) ด้วยกระบวนการคิด (Thinking Process) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองรวมทั้งเรียนด้วยบรรยากาศของการมีส่วนร่วมเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนที่ใช้แหล่งวิทยาการของชุมชน การสอนโดยใช้แหล่งกิจกรรมของชุมชน (The use of Community Activity) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับของจริง สถานการณ์จริงจากชุมชนหรือท้องถิ่นใกล้ๆ บริเวณโรงเรียน โดยผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ร่วมกันวางแผนระหว่างครูและนักเรียน เช่น ให้ได้สัมผัสกับบุคคล สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียน โดยใช้กิจกรรมศึกษาออกสู่ภายนอกการเชิญวิทยากรในชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้ การสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแหล่งความรู้และการนำวัสดุอุปกรณ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นมาประกอบการสอน ภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์ (2536:45-46) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งวิทยาการชุมชนไว้ว่า หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างในชุมชนที่นำมาใช้เป็นตัวอย่างให้เกิดแนวคิด ข้อสรุป ค่านิยมแก่ผู้เรียน แหล่งวิทยาการประเภทนี้ จึงรวมไปถึงสถานการณ์ของชุมชนทุกรูปแบบซึ่งนักเรียนสามารถนำมาศึกษาเป็นการฝึกสติปัญญา ความคิดหรือฝึกทักษะทางสังคมด้านต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ทุกอย่างที่จะช่วยให้เขาสามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำหรับเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถสอดคล้องความต้องการและอัตลักษณ์ของชุมชนจึงเป็นแนวทางสำคัญ เพื่อตอบโจทย์กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้ จากการบูรณาการในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยทักษะความสามารถในการจัดการความรู้ที่เน้นสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่

1. ตระหนักสำนึกท้องถิ่นตนเอง (Raise Awareness of Local) เป็นการรู้จักท้องถิ่นของตนเอง ตระหนักสำนึกในท้องถิ่นตนเองในเรื่องภูมิปัญญาจากการกระตุ้นสิ่งเร้าต่างๆ เป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียน มีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนึกและตระหนักในการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน โดยครูให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการศึกษาวัฒนธรรมชุมชนแก่นักเรียน จากการที่ครูนำเสนอกรณีตัวอย่าง/บอกเล่าเรื่องจากประสบการณ์/บทเพลง จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในท้องถิ่น ข่าวสารหรือสถานการณ์บ้านเมืองและให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า ปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหา และใช้วิธีการอะไรในการแก้ปัญหา เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าเกิดเจตคติที่จะร่วมกันรับผิดชอบ ในฐานะเป็นสมบัติของทุกคนที่จะร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่ ฟื้นฟูและพัฒนาอย่างเหมาะสม เป็นต้น

2. รวบรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น (Local Gather Culture) เป็นการกำหนดประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการกำหนดหน้าที่บทบาทของนักเรียนและวิธีการให้ตรงตามเป้าหมาย เช่น การแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4 - 6 คน โดยมอบหมายในเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กลุ่มสนใจหรือได้รับมอบหมาย จากนั้นให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันกำหนดวิธีการที่จะทำ ให้เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละขั้นตอน เช่น การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิถีชีวิตของตนเองและชุมชนในท้องถิ่น โดยเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีโอกาสร่วมปฏิบัติในเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยเชื่อมโยงและร้อยรัดกับสภาพที่มีในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ในการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง จากการจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความภูมิใจในมรดกทางความคิด การสร้างสรรค์ สามารถเลือกสรรค้นคว้าพัฒนาและสืบทอดได้อย่างงามสมัยได้

3. วางแผนอนุรักษ์สืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Planning for Conserving and Searching Thai Local Wisdom) เป็นการวางแผนการจัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในการลงพื้นที่จากการแบ่งเป็น 2 ประเด็น โดยเลือกหัวข้อที่น่าสนใจจะศึกษาซึ่งเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น หมู่บ้าน หรือชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ ดังนี้ 1. ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ 2. วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการ โดยให้นักเรียนในกลุ่มแบ่งหน้าที่กันไปศึกษาค้นคว้า หรือแสวงหาความรู้ จากปราชญ์ชาวบ้าน เอกสารหรืออื่น ๆ

จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนทำเอกสารสรุปความรู้ที่ได้จากการแสวงหาความรู้ที่ได้เป็นร่องรอยหลักฐานประจักษ์ เช่น การสรุปองค์ความรู้เป็น mind mapping การเขียนความเรียง การแต่งกลอน การจัดทำใบปลิว ฯลฯ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้เอง (Construct) ด้วยกระบวนการคิด (Thinking Process) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองรวมทั้งเรียนด้วยบรรยากาศของการมีส่วนร่วมเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนที่ใช้แหล่งวิทยาการของชุมชน การสอนโดยใช้แหล่งกิจกรรมของชุมชน (The use of Community Activity) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับของจริง จากสถานการณ์จริงจากชุมชนหรือท้องถิ่นใกล้ๆ บริเวณโรงเรียน โดยผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ร่วมกันวางแผนระหว่างครูและนักเรียน เช่น ให้ได้สัมผัสกับบุคคลสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียน โดยใช้กิจกรรมศึกษานอกสถานที่ การเชิญวิทยากรในชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้ การสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแหล่งความรู้และการนำวัสดุอุปกรณ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นมาประกอบการสอน

4. ทำตามแผนที่กำหนด (Follow the Set Plan) เป็นการลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนการวางแผน การจัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการที่กำหนดไว้ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยการระดมความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ของกลุ่ม เช่น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อเป็นการขยายขอบข่ายของความรู้โดยการแลกเปลี่ยนความรู้จากการไปศึกษาค้นคว้าจากปราชญ์ชาวบ้าน เอกสาร หรืออื่นๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาจัดเก็บไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเขียน การพิมพ์ การวาด การถ่ายภาพ การบันทึกเสียง การทำฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น นอกจากนี้การให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำเอกสารสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องนั้นๆ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กันในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคลและสังคมที่เราดำรงชีวิตอยู่และนำไปสู่การนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนแก้ปัญหา ตัดสินใจและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

5. วัดประเมินผลและประยุกต์ใช้ (Evaluate, Assess, and Apply) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาแนวทางเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และการสร้างผลงานให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และชุมชนและนำเสนอสถานการณ์ใหม่อย่างสร้างสรรค์ เช่น การเขียนโครงการ การพัฒนาผลงานตามโครงการที่นำเสนอของกลุ่ม การจัดป้ายนิเทศการรณรงค์การนำภูมิปัญญาชาวบ้านหรือวัสดุในท้องถิ่นมาแปรรูปเพื่อการสร้างมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นการปลูกฝังความรักความห่วงใยในคุณค่าและเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้านว่าเป็นรากฐานการอนุรักษ์และสืบทอดแก่คนรุ่นต่อไปได้

บทสรุป

ประเด็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นต้องมุ่งเน้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียน และผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยให้มีการสนับสนุน และใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้จากการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาในท้องถิ่น สนับสนุนให้มีการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา เพื่อระดมความคิดเห็นและความร่วมมือในด้านต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียน อาทิ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักและสำคัญ ในการอนุรักษ์ ถ่ายทอด และสืบสานศิลปวัฒนธรรมที่ดึกดำบรรพ์ จากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมอีกรุ่นหนึ่ง และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางสังคมให้สอดคล้องกับความจริงก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งสนองความต้องการ และช่วยแก้ปัญหาสังคมได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2554). ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 เมษายน 2558. เข้าถึงได้จาก http://www.ipthailand.go.th/ipthailand/index.php?option=com_content&task=section&id=25&Itemid=202
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. (2542). วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จักรพันธ์ โสมะเกษตริณ. (2551). การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศรีสะเกษ เพื่อการแข่งขันอย่างยั่งยืน. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- ทัศนีย์ ทองไชย. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บดีนทร์ วิจารณ์. (2550). การจัดการความรู้...สู่...ปัญญาปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ธรรมการพิมพ์.
- บุญดี บุญญกิจ และคณะ. (2547). ตรวจประเมินความรู้...สู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จีรวัฒน์ เอ็กซ์เพรส.
- ประพนธ์ ผาสุกยิต. (2550). การจัดการความรู้. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส). กรุงเทพฯ : ไยใหม่
- ภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์. (2536). สิ่งแวดล้อมศึกษา แนวทางการสอนและแบบฝึกหัดปฏิบัติการ(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ บัวสนธ์ (2539). แนวทางการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น. “วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร” 4, 7 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2539): 9 - 15.
- รุ่ง แก้วแดง (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน จำกัด (มหาชน).
- วิจารณ์ พานิช (2547). การดำเนินการจัดการความรู้ในองค์กร. ตามหนังสือ Learning to Fly เอกสารคำบรรยาย : 9 กันยายน 2547.
- ศูนย์วิจัยวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2550). รายงานการศึกษา กรอบความคิดการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 23 .(2541). ศิลาจารึกและการอ่านจารึก. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์ , 2512. หน้า 84 - 117.
- สารานุกรมสำหรับเยาวชน. (2538). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ 23. กรุงเทพฯ : โครงการสารานุกรมสำหรับเยาวชนไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : มพป. 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541). ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช สาราหาราฐ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2534). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2554). การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลก. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนิตย์ ชูใจ. (2554). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดประชาชน : กรณีศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สุนนทิพย์ บุญสมบัติ. (2553). การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. เอกสารประกอบการฝึกอบรม. โรงเรียนบุญวัฒนา จังหวัดนครราชสีมา, 13 - 14 กุมภาพันธ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2536). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป แอนด์ พับลิชชิง.
- เสาวภา สุขประเสริฐ. (2543). มิติทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมือง จังหวัดเลย. ขอนแก่น:มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- หน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา. (2544). การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา.
- Marquarde, Michael. (2002). Building the Learning Organization: Mastering the 5 Elements for Corporate Learning. Palo Alto: Davies-Black Publishing.
- McNurlin and Sprague. (2006). The Knowledge-creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation. New York: Oxford University Press.
- Leibowitz, J. (1998). Knowledge Management. Handbook. CRC Press.
- Nonaka I.,Takeuchi H., (1995). The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create theDynamics of Innovation. Oxford University Press. New York.
- O'Dell, C. & Grayson, (1998). The New Edge in Knowledge: How Knowledge Management Is Changing the Way We Do Business . Wiley Press.
- Turban, et al. 2004. Information Technology for Management : Transforming Organanzations in the Digital Economy. (4th ed). New Jersey: John Wiley & Sons.

สังคมศึกษากับการสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย Social Studies and Cultivation of a Good Citizen in the Democratic System

วิภาดา พินลา^{1*}

Wipada Phinla^{1*}

บทคัดย่อ

การสร้างสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้นั้น คือ คนไทยทุกคนต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนตามกฎหมายหรือกฎกติกาของสังคม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น รู้จักสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ มีความเสียสละในเรื่องที่จำเป็นเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมในสังคมและประเทศชาติ ซึ่งการสร้างความเป็นพลเมืองดีดังกล่าวจำเป็นต้องใช้การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการขัดเกลาพลเมืองไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการหล่อหลอมนักเรียนผ่านการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยที่ครูผู้สอนจะต้องปลูกฝังให้มีทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสงบสุข เพื่อให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นพลกำลังขับเคลื่อนประเทศชาติในอนาคต โดยใช้วิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน รวมถึงการรู้จักปฏิบัติตนท่ามกลางความหลากหลายทางความคิด วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจและการเมืองให้เป็นพลเมืองในโลกยุคโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ : สังคมศึกษา, ความเป็นพลเมืองดี , วิถีประชาธิปไตย

Abstract

Creating a Thai society to peacefully live together requires all Thai people to behave as good citizens in a democratic system with the King as Head of State. Citizens are to behave according to the law or the rules of society, and show respect for human dignity and responsibility for themselves and others, recognize their duty and rights for freedom including sacrifice themselves for the benefit of the whole society and the nation. The cultivation of good citizenship requires education to function as an important process in cultivating Thai citizens to become perfect. This can be achieved by nurturing students through the learning management of social studies courses through religion and culture. The teachers need to instill suitable values and attitudes for students to live with other people in peace. This will encourage children and youth to become a driving force to solve common problems for the country in the future, including individuals' behaviors to live among citizens with diverse ideas, culture, society, economy and politics. Then Thai citizens can become globalized citizens.

Keywords : Social Studies, Good Citizenship, Democratic System

¹ อาจารย์สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : Phinla_95@hotmail.com

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาคืออะไร

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา คือกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อันประกอบไปด้วย 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ 1. ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม 2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต 3. เศรษฐศาสตร์ 4. ประวัติศาสตร์ 5. ภูมิศาสตร์ กล่าวคือมีลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ มนุษย์กับสังคม มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การดำรงชีวิตทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยที่มนุษย์นั้นต้องปรับตัวตามสภาพแวดล้อมรอบด้านท่ามกลางทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ทันการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์และเหตุปัจจัยต่างๆ ภายใต้หลักคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนบทบาท หน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นรวมถึงสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างสงบสุข ซึ่งตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 3) ได้กล่าวถึง การสร้างนักเรียนให้เป็นพลโลก หรือพลเมืองโลก (Global Citizen) ไว้ในวิสัยทัศน์ของหลักสูตร ดังนี้ “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็น พลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ” ดังนั้นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมยุคศตวรรษที่ 21 จำต้องศึกษาให้เข้าใจถ่องแท้ถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎีความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยเสียก่อนจึงสามารถลงมือปฏิบัติหรือสร้างกิจกรรมไปสู่ผู้เรียนเพื่อให้บรรลุในเป้าหมายที่กำหนดให้ทันความก้าวหน้าของสังคมที่มีความเป็นพลวัตร สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555: 16-21) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าสาระวิชามีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของนักเรียน

โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา วิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ

2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี

3. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จนักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งเน้นหลักสูตรในสถาบันการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในระบอบประชาธิปไตยให้ครอบคลุมวิชาต่างๆ ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญา กฎหมาย ศิลปะ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สำหรับผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าหญิงหรือชายเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตเป็นพลเมืองดีได้ตระหนักและปฏิบัติตนต่อบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคมในสิ่งที่เหมาะสม รวมถึงพัฒนาทัศนอารยประเทศสืบไป

ลักษณะของความเป็นพลเมืองดีเป็นอย่างไร

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของสังคมไทยในปัจจุบันประชาชนเกิดความขัดแย้งอันเกิดจากอุดมการณ์ทางความคิด มีสาเหตุจากที่คนไทยขาดการปลูกฝังเรื่องความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพที่ถูกต้อง สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในสังคมไทยทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน สังคม กลุ่มต่างๆ ซึ่ง “พลเมือง” ของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยที่ด้นั้นพัฒนาได้ไม่ยาก หากทุกคนช่วยกันรักษาและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพราะพลเมืองที่ดีจะเป็นผู้นำประโยชน์ให้แก่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก กล่าวคือประเทศใดก็ตามที่มีพลเมืองดีเป็นจำนวนมาก ประเทศนั้นย่อมมีแต่ความสงบสุขและเจริญก้าวหน้า ดังนั้นถ้าบุคคลตระหนักถึงความสำคัญได้แล้วนั้นก็สมควรจะพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะดังกล่าวด้วย ซึ่งแนวทางของสมุน อมรวิวัฒน์ (2519 : 238) ได้จัดลักษณะที่สำคัญเพื่อคุณสมบัติพลเมืองที่ดีได้ดังนี้ 1. มีความเข้าใจในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักสิทธิและหน้าที่ปฏิบัติตนตามกฎหมาย บ้านเมือง 2. เป็นผู้มีความสุจริต มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและสามารถที่จะถ่ายทอดไปสู่ลูกหลาน 3. เป็นผู้จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะกะไรได้ รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ 4. เป็นผู้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 5. เป็นผู้ที่มีความสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณ์ญาณที่พิจารณาตัดสินว่าสิ่งใดชั่วและมีเหตุผล 6. เป็นผู้ใฝ่ใจศึกษาหาความรู้อยู่เป็นนิตย์ เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Ellis (1995 : 303) กล่าวว่าไว้ว่า การเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความตระหนักและเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อเรื่องต่างๆ เป็นสำคัญ และได้รับรู้เป้าหมายการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีที่สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะบางประการของความเป็นพลเมืองดี ดังนี้ 1. ความตระหนักต่อสถานภาพและการมีศักดิ์ศรีของผู้อื่น 2. สนใจปฏิบัติตามกฎหมายและรับรู้โดยชอบธรรมของผู้อื่น 3. มีความรู้ของหลักการทำงานและระบบโครงสร้างฝ่ายบริหาร บ้านเมือง 4. มีส่วนร่วมส่งเสริมประชาธิปไตยของประชาชน 5. มีความเข้าใจถึงปัญหาสำคัญๆ ของโลก

ที่เกี่ยวกับประชาชน ทั้งในระดับนานาชาติและท้องถิ่น 6. มีการตัดสินใจในทิศทางที่มีเหตุผล

กล่าวได้ว่าลักษณะของพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยคือ บุคคลที่จะอยู่ร่วมในสังคมประชาธิปไตยจะต้องตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น เป็นผู้มีความรู้ ใช้ปัญญาพิจารณาเลือกปฏิบัติเพื่อประโยชน์แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม และสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม ตลอดจนหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้และต้องเป็นผู้สามารถควบคุมตนเองได้หรือมีวินัยในตนเองนั้นเอง ดังนั้นลักษณะของความเป็นพลเมืองดีคือคุณสมบัติที่สำคัญของประชาชน ในการสร้างคนให้มีการใช้ชีวิต วิถีคิด วิถีทำงาน ให้สอดคล้องกับระบอบการเมืองการปกครองนั่นเอง

ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

การปกครองในวิถีประชาธิปไตย คือ ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศรูปแบบหนึ่งโดยยึดเสียงข้างมากของพลเมืองอันมีหลักการจากผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งพลเมืองดังกล่าวอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทน เช่น ระบบการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยที่ว่าพลเมืองทุกคนในชาติร่วมกันพิจารณากฎหมายและการปฏิบัติของรัฐ และกำหนดให้พลเมืองทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเจตนาของตนเท่าเทียมกันหากต้องการพัฒนาบ้านเมืองและประเทศชาติให้เกิดคุณภาพในทิศทางเดียวกันได้นั้น จำเป็นต้องสร้าง “ความเป็นพลเมือง” ให้ประชาชนสามารถแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข สอดคล้องกับกรมมทของธรรมชาติ (2533: 17) กล่าวถึงพฤติกรรมประชาธิปไตยที่เอื้อต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยว่าจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. เคารพในความเป็นบุคคลและการตัดสินใจของผู้อื่น
2. ให้สิทธิ เสรีภาพ และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ความคิดเห็นของเขาเองอย่างอิสระในการตัดสินใจ
3. มีใจกว้าง รู้จักรับฟังผู้อื่น และพิจารณาด้วยความเป็นธรรม
4. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อส่วนรวม และมีขันติธรรม

5. ยึดหลักเหตุผลในการตัดสินใจ
 6. มีความคิดเป็นของตนเองและกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น
 7. มีความรับผิดชอบในการกระทำของตน และยอมเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมได้ตามโอกาสที่เหมาะสม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม
 8. รู้จักการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี
- ยุทธนา วรณพิติกุล และสุนิดา เริงจิต (2542 : 43-44) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองดีคือผู้ที่รักชาติบ้านเมือง และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ โดยความหมายของคำว่ารักชาตินั้นในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง มีวิธีแสดงความรักชาติจริงจึงมีอยู่พอสรุปเป็นหัวข้อได้โดยสังเขปดังนี้
1. เอื้อเฟื้อแก่คนสัญชาติเดียวกัน
 2. ต้องไม่ประทุษร้ายต่อคนสัญชาติเดียวกัน
 3. ต้องประพฤติตนเป็นพลเมืองดี มีความเคารพต่อพระราชกำหนดกฎหมาย ไม่ประพฤติสิ่งใดที่จะทำลายสาธารณสุขเลย การประพฤติเป็นพลเมืองดีจึงจัดว่าเป็นวิธีแสดงความรักชาติอย่างหนึ่ง
 4. ความเต็มใจเสียสละให้แก่ชาติ มุ่งความรวมทั้งการเสียภาษีอากร ทั้งการออกทุนทรัพย์บำรุงสิ่งซึ่งเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองและสาธารณชน อีกทั้งการยอมสละเวลาและความสุขของตนเพื่อทำการให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองด้วย กิจกรรมที่กล่าวมานี้เรียกรวมว่า “กรณีเยะ” คือ กิจกรรมที่เป็นหน้าที่ควรกระทำและเป็นสมบัติอย่างหนึ่งของพลเมืองดี
 5. ต้องรู้จักรักและสงวนชาติ คือ ต้องไม่ยอมให้ใครทำลาย ไม่ยอมให้ใครแย่งถิ่นที่ตั้งของชาติ ใครมารานรุกแดนของเรา เราต้องต่อสู้ต้านทานจนสุดกำลัง ถึงแม้จะต้องเสียเลือดเนื้อหรือชีวิตก็ต้องยอมเสีย เพื่อสงวนชาติไว้ให้เป็นมรดกแก่บุตรหลานของเราสืบไปจนได้
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2558: 12-13) ได้กล่าวไว้ว่า พื้นฐานความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยมีหลัก 3 ประการ คือ
1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทุกคนเกิดมามีคุณค่าเท่ากันมีอาจล่วงละเมิดได้ การมีอิสรภาพ ความเสมอภาค การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคลโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม ยอมรับความแตกต่างของทุกคน

2. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎหมาย กติกาของสังคมเป็นธรรม โดยให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพ มีกฎหมายที่วางอยู่บนความยุติธรรมและชอบธรรม มีหลักนิติรัฐในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพมิให้ถูกละเมิด
 3. รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม โดยตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นเนื้อหาที่มีคุณลักษณะสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม ในการดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ช่วยเกื้อกูลกันใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุและผล
- Dewey (1976: 81-99) กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นบุคคลประชาธิปไตย 3 ลักษณะดังนี้
1. การเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่ การเคารพในสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกัน การเคารพในความคิดและการกระทำของบุคคลอื่น การกล้าแสดงความคิดเห็นและแสดงออกมาโดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น
 2. การแบ่งปัน ร่วมมือ และการประสานงานกัน ได้แก่ การอาสารับทำงานตามความสามารถ การให้ความร่วมมือตามอัธยาศัย การประสานงานและทำงานตามแผนที่ได้มีมติร่วมกัน
 3. การมีความเชื่อมั่นในวิธีการทางปัญญา ได้แก่ การทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ด้วยความรอบคอบและใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์
- จากที่กล่าวข้างต้น การที่บุคคลเป็นพลเมืองดีได้นั้นต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติ ค่านิยมและความประพฤติที่เหมาะสมตีมตามสภาพของสังคมนั้นๆ และทำประโยชน์ให้แก่สังคม อันได้แก่ การรู้จักสิทธิหน้าที่ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติที่ตนอาศัย โดยปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เคารพสิทธิและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ร่วมมือแก้ปัญหา เสียสละ รับผิดชอบ และสร้างประโยชน์ต่อชาติ เป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรม และมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์หรือหัวหน้าผู้ปกครองประเทศ แสดงบทบาทของหน้าที่ที่สังคมยอมรับ เป็นผู้มั่งคั่งสำนึกในการพัฒนาประเทศและพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความรู้ดี มีความประพฤติที่ดี และมีจิตใจที่ดี มีเหตุผลมีความรับผิดชอบ รักษาสิ่งแวดล้อมทั้งมีความสำนึก กระตือรือร้นในความสำคัญของการอยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกันเพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่ตนเองและสังคมนั้น

ขอบเขตและพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมืองในแต่ละช่วงวัย

การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยนั้น ต้องเริ่มต้นปลูกฝังที่เด็กและเยาวชน ซึ่งถือเป็นอนาคตและกำลังหลักของประเทศชาติที่พร้อมจะเติบโตขึ้นไปสานต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของประเทศไทย ดังนั้นการหว่านเมล็ดพันธุ์ประชาธิปไตยในเด็กและเยาวชนจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาพลเมืองดีที่พึงประสงค์ โดยจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดกิจกรรมตามขอบเขตขององค์ความรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมืองใน

แต่ละช่วงวัย ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2556 : 31-38)

1. ระดับปฐมวัย ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (อายุ 5 - 7 ปี)

เด็กและเยาวชนมีฐานะเป็นพลเมืองเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ในฐานะที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ผู้เรียนในระดับปฐมวัยจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (อายุ 5 - 7 ปี) ควรจะมีโอกาสที่จะได้เรียนเกี่ยวกับกฎกติกาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะพื้นฐานของสังคมโรงเรียนและบริบทของชั้นเรียน

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความสามารถและทักษะของระดับปฐมวัย ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ความรู้ความเข้าใจ	ความสามารถและทักษะ
- บทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน - การทำงานกลุ่ม - การบำเพ็ญประโยชน์ จิตอาสา - หน่วยงาน องค์กรในท้องถิ่น - กฎ กติกา ข้อตกลง ในการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน - การเคารพ ยอมรับความแตกต่าง	- การสืบค้นข้อมูล - การสื่อสาร - การทำงานกลุ่ม - การตัดสินใจ - การอยู่ร่วมกัน - ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การแก้ปัญหา

2. ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 (อายุ 8-11 ปี)

ช่วงวัยเด็กตอนปลายก่อนเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงเวลา que ผู้เรียนเริ่มเรียนรู้การอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อน เรียนรู้ที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่จะพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองดีของสังคม ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ปีที่ 3-6 (อายุ 8-11 ปี) ควรมีโอกาสที่จะได้เรียนที่จะเข้าใจและรับรู้ทัศนคติที่แตกต่างกัน สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ อธิบายความคิดและการตัดสินใจของตนเองอย่างมีเหตุผล มีค่านิยมพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตย เคารพในความหลากหลาย และตระหนักในความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคมตามวิถีประชาธิปไตย

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - 4

ผู้เรียนควรมีโอกาสที่จะพัฒนาความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมาย กติกา อำนาจ การปกครอง เสรีภาพ การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ สิทธิและความรับผิดชอบสื่อ และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอื่นๆ ในระดับที่เหมาะสม ผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาทักษะและค่านิยมต่างๆ ที่สอดคล้องกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมตามวัย

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

ผู้เรียนควรมีโอกาสที่จะพัฒนาความเข้าใจแนวความคิดเรื่องการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในบริบทของชุมชนท้องถิ่น ประเทศ และภูมิภาคอาเซียน ได้พัฒนาทักษะที่ทำให้สร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งขึ้นในตัวในบริบทต่างๆ ที่กล่าวมา ผู้เรียนควรได้เรียนรู้สาระที่เกี่ยวกับ

กระบวนการทางการเมืองปกครองและประชาธิปไตย เพื่อนำไปใช้ในการทำความเข้าใจและติดตามข่าวสารในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และโลก นอกจากนี้ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ตรงในการเข้าร่วมกิจกรรมภาคปฏิบัติ ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมือง

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความสามารถและทักษะของระดับประถมศึกษาที่ 3-6 (อายุ 8-11 ปี)

ความรู้ความเข้าใจ	ความสามารถและทักษะ
- โครงสร้างการเมือง การปกครอง ในระดับท้องถิ่น ประเทศ และภูมิภาคอาเซียน - สิทธิขั้นพื้นฐาน หน้าที่ตามกฎหมาย การปกป้องสิทธิ และการละเมิดสิทธิ - กฎหมายในชีวิตประจำวัน - อัตลักษณ์และความหลากหลายในชุมชน / อาเซียน - สำนักสาธารณะ - การแสดงออกและการมีส่วนร่วมทางการเมือง - การเลือกตั้ง ทั้งระดับโรงเรียน ท้องถิ่น ประเทศ - นโยบายสาธารณะ ในระดับโรงเรียน ชุมชน ประเทศ และภูมิภาคอาเซียน	- การสืบค้นข้อมูล - การทำงานกลุ่ม - การสื่อสาร - การรู้จักตัวตนและการแสดงความคิดเห็น - การคิดวิเคราะห์ - ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การแก้ปัญหา - การมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ - การรู้จักตัวตนและการอยู่ร่วมกัน - การมีใจกว้าง / การมีเมตตาจิต

3. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 12-14 ปี)

การเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนประถมศึกษาไปสู่มัธยมศึกษาเกิดขึ้นพร้อมกันกับพัฒนาการสำคัญของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนในวัยนี้เริ่มเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจในเรื่องราวที่ขยายไปไกลกว่าชุมชน และมีความสนใจในประเด็นที่กว้างขึ้น และซับซ้อนมากขึ้น

ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (อายุ 12-14 ปี) ควรได้พัฒนาความตระหนัก และนอกจากนั้นความสนใจที่กว้างขึ้นในเรื่องความเป็นพลเมือง ผู้เรียนควรได้พัฒนาความสามารถที่จะคิด ทำ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของความสนใจในชุมชนที่กว้างขึ้นมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวผู้เรียนควรได้เรียนรู้จากประสบการณ์

ตรงและสรุปความรู้เชื่อมโยงกับแนวคิดที่มีความเป็นนามธรรมสามารถอธิบายประเด็นปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้นได้ ประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียนในวัยนี้ควรมีความท้าทายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและแสดงทัศนะของตนเองอย่างมีเหตุผลผู้เรียนควรได้พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ ในการแสดงออกในฐานะพลเมืองอย่างเป็นอิสระบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย ตลอดจนได้รับการพัฒนาความตระหนักในประเด็นทางจริยธรรมและเรียนรู้ประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างรัฐ วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความสามารถและทักษะของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (อายุ 12-14 ปี)

ความรู้ความเข้าใจ	ความสามารถและทักษะ
- อุดมการณ์ประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย - ความรู้พื้นฐานทางการเมืองการปกครอง - ระบอบการเมืองการปกครอง - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย - ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย - กลไก สถาบัน และกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบัน - การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาในปัจจุบัน - การบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน - การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น - การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนและการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทย - ข่าวสารการเมืองการปกครองของไทยและของโลก	- การตั้งคำถามและการแสวงหาคำตอบ - การสืบค้นข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล - การทำงานกลุ่ม - ความเป็นผู้นำ/ผู้ตามและการทำงานเป็นทีม - การแสดงความคิดเห็น - การสื่อสาร - การคิดวิเคราะห์ - การคิดอย่างมีวิจารณญาณ - ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การแก้ปัญหา - การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ - การรู้จักตัวตนและการอยู่ร่วมกัน - การรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านการเมือง (Political participation) - ทักษะความเป็นนานาชาติ

4. ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15-17 ปี)

ผู้เรียนในช่วงอายุ 15-17 ปี เป็นช่วงที่กำลังพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาชีพและการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนควรได้พัฒนาความตระหนักในฐานะพลเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงมนทัศน์ เพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า สร้างความเข้าใจและติดตามตรวจสอบข้อมูล ข่าวสาร ทัศนคติที่หลากหลาย และทำความเข้าใจกับประเด็นทางการเมืองที่ซับซ้อนมากขึ้น

ผู้เรียนควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบกฎหมายของประเทศไทยและพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

ในระบบประชาธิปไตยของไทย ศึกษาการเมืองเอเชียและโลก เพื่อที่จะอธิบายแนวคิดพื้นฐานประชาธิปไตยของประเทศไทย และเรียนรู้อุดมการณ์ทางการเมือง และรูปแบบการเมืองการปกครองในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ ติดตาม และทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา ระหว่างประเทศรวมถึงประเด็นทางศีลธรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความสามารถและทักษะของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15-17 ปี)

ความรู้ความเข้าใจ	ความสามารถและทักษะ
- อุดมการณ์ประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย - ระบบการเมืองการปกครองของไทย และระบบการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ - กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง - ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย ประเทศในภูมิภาคอาเซียน และโลก - กลไก สถาบัน และกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบัน - การเลือกตั้ง และกระบวนการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน - รูปแบบ และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน - นโยบายสาธารณะ ในระดับโรงเรียน ชุมชน ประเทศ และภูมิภาคอาเซียน	- การตั้งคำถามและการแสวงหาคำตอบ - การสืบค้นข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล - การทำงานกลุ่ม - ความเป็นผู้นำ/ผู้ตามและการทำงานเป็นทีม - การแสดงความคิดเห็น และการสื่อสาร - การคิดวิเคราะห์ - การคิดอย่างมีวิจารณญาณ - ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน - การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ - การรู้จักตัวตนและการอยู่ร่วมกัน - การรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านการเมือง (Political participation) - การสื่อสารเพื่อการเมือง ได้แก่ การรณรงค์การประท้วง การจัดเวทีระดมความคิดเห็น - ทักษะความเป็นนานาชาติ

5. ระดับอุดมศึกษา (อายุ 18-21 ปี)

การศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมถึงอาชีวศึกษาในรูปแบบต่างๆ มุ่งเน้นไปที่ความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และความชำนาญในเชิงวิชาชีพ ดังนั้นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรจัดในเชิงบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่ง

ของอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ในฐานะรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) หรือรายวิชาพื้นฐานและควรครอบคลุมด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างคุณลักษณะพลเมืองที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการอยู่ร่วมในสังคมประชาธิปไตย

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความสามารถและทักษะของระดับอุดมศึกษา (อายุ 18-21 ปี)

ความรู้ความเข้าใจ	ความสามารถและทักษะ
- ปรัชญาการเมือง และปรัชญาพื้นฐานของประชาธิปไตย - เศรษฐศาสตร์การเมือง การบริหารจัดการทรัพยากรของสังคมที่มีจำกัด ให้เกิดประโยชน์ - ระบบการเมืองการปกครองไทย และการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ - กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง - กฎหมาย เพื่อการบริการสังคม - การจัดการความเปลี่ยนแปลง - การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี - แนวคิดการกระจายอำนาจ และการเมืองภาคประชาชน - วิถีชีวิตประชาธิปไตย	- การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล - การติดตามข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบัน - ความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม - การแสดงความคิดเห็น และการสื่อสาร - การคิดวิเคราะห์ - การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ - ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน - การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ - การอยู่ร่วมกัน - การรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านการเมือง (Political participation) - การสื่อสารเพื่อการเมือง ได้แก่ การรณรงค์ การประท้วง การจัดเวทีระดมความคิดเห็น การจัดเวทีสานเสวนาของพลเมือง - การบริการสังคม - การรับฟัง และการอภิปรายเชิงการเมือง - ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงบวก - การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ - ทักษะความเป็นนานาชาติ

6. วัยผู้ใหญ่ (อายุ 22 ปี ขึ้นไป)

พลเมืองในวัยทำงานต้องศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและสมรรถนะความเป็น

พลเมืองที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างเท่าทัน มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆและมีทักษะพื้นฐานเพียงพอที่จะนำไปใช้ในฐานะพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมประชาธิปไตย

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความสามารถและทักษะของวัยผู้ใหญ่ (อายุ 22 ปี ขึ้นไป)

ความรู้ความเข้าใจ	ความสามารถและทักษะ
- การเมือง การปกครองของไทย ภูมิภาค-สากล - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การเมือง เศรษฐกิจ - สิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง : - สิทธิชุมชน - สิทธิผู้บริโภค - สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง - การสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การรณรงค์ การประท้วงการจัดเวทีระดมความคิดเห็น การจัดเวทีเสวนาของพลเมือง (Civic Dialogue) - แนวคิดการกระจายอำนาจ และการเมืองภาคประชาชน - การแก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี - ประเด็นปัญหาที่เป็นข้อขัดแย้ง ปัญหา ของชุมชน และท้องถิ่น ได้แก่ - การปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - เศรษฐกิจชุมชน และการพึ่งพากันทางเศรษฐกิจ - ภูมิปัญญา และการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น	- การตั้งคำถามและการเปิดประเด็นเพื่ออภิปรายความคิดเห็น - การสืบค้น ติดตามข่าวสารสถานการณ์ ข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล - ความเป็นผู้นำ และการสร้างเครือข่าย - การทำงานเป็นทีม และการทำงานเป็นหมู่คณะ - การแสดงความคิดเห็น การสื่อสาร และการถกเถียงเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน - การคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงเหตุผล - การคิดอย่างมีวิจารณญาณ - ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การแก้ปัญหาและการจัดการความขัดแย้ง - การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ - การรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านการเมือง - ความตระหนักและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชน และสังคมที่อาศัยอยู่ - ทักษะความเป็นนานาชาติ

แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษากับการสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ปัจจุบันนี้สังคมประชาธิปไตยในประเทศไทยมีการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคมากมายเพื่อความเท่าเทียมกันมากขึ้นไปจนลืมหน้าที่ของตนที่ดำรงอยู่ จนนำไปสู่ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ เช่น การประท้วง การวางระเบิด การเผาบ้านเรือนหรือเผาห้างสรรพสินค้า ฯลฯ ทำให้เกิดความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ท่ามกลางความขัดแย้งในอุดมการณ์ประชาธิปไตย เราในฐานะครูผู้สอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจะต้องคำนึงถึงแนวปฏิบัติสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557 : 59-61) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. ผู้สอนต้องเข้าใจแก่นทัศน์ (Concept) สำคัญของรายวิชานี้ นั่นคือ การเข้าใจในจุดเน้นที่เป็นพื้นฐาน

สำคัญมีจิตเป็นประชาธิปไตย ซึ่งวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้ต้องการพัฒนาทักษะ ความสามารถ ค่านิยม และคุณลักษณะ ซึ่งสะท้อนด้วยการปฏิบัติ (Action) ในสถานการณ์ต่างๆ และต้องเน้นให้มีสัดส่วนที่มากกว่าเนื้อหาสาระ

2. การวางแผนการสอนจะต้องเน้นการพัฒนาที่ต่อเนื่อง (Continuous Development) ของกระบวนการคิดกระบวนการสืบค้น กระบวนการแก้ปัญหา รวมทั้งกระบวนการพัฒนาค่านิยม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ ดังนั้น การวางแผนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม ดังนี้

- 1) ตั้งคำถามด้วยตนเองเพื่อการสืบค้น
- 2) มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลายในการสืบค้นข้อมูล
- 3) ฝึกการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจริง (Real Data)

ในสภาพจริง ทั้งนี้ มีผู้เชี่ยวชาญการสอนสังคมศึกษาหลายท่านเสนอว่าต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจ (Survey) หรือสัมภาษณ์ จากแหล่งข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิ

4) ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันกับเพื่อน รวมทั้งบุคคลอื่นในชุมชนตามโอกาสและวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยการทำโครงการ/โครงการเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาพื้นที่ในชุมชน

5) นำเสนองาน หรือผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น จัดอภิปราย ทำป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการ แสดงบทบาทสมมติ จัดทำ Video Clip เป็นต้น

3. การสอนหน้าที่พลเมืองต้องเน้นความเชื่อมโยงหรือความเกี่ยวข้อง (Relevant) การลงมือทำ หรือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (Engaging) และเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active Learning)

3.1 ความเชื่อมโยงหรือความเกี่ยวข้อง (Relevant) คือ การใช้ประเด็นจริง (Real Issue) ที่เป็นปัจจุบันที่

เกี่ยวข้องกับความคิดของคนว่าจะถูก หรือผิด ดี หรือไม่ดี มีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่า เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จะเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง แต่ในกรณีใช้ประเด็นจริง ผู้สอนควรใช้วิจารณญาณ เพราะบางประเด็นอาจมีความอ่อนไหว (Sensitive) ต่อสังคม รวมทั้งควรคำนึงถึงวัย และวุฒิภาวะของผู้เรียนด้วย

3.2 การลงมือทำ หรือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (Engaging) การเรียนจากประสบการณ์จริง ถือว่าเป็นหลักการสำคัญของการสอนหน้าที่พลเมืองและเป็นที่ยอมรับของนักการศึกษาทั่วโลก ดังนั้น การลงมือทำ (ปฏิบัติ) อย่างต่อเนื่องกับประเด็นจริง (Real Issue) หรือเหตุการณ์จริง ทั้งในระดับครอบครัว ห้องเรียน โรงเรียน หรือชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญ ตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นข้อเสนอแนะในประเด็นจริง หรือเหตุการณ์จริง ที่อาจนำมาใช้กับผลการเรียนรู้ของรายวิชาหน้าที่พลเมืองได้

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหัวเรื่องสังคมศึกษากับตัวอย่างการจัดกิจกรรมการสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

หัวเรื่อง	ตัวอย่างการจัดกิจกรรม
ประชาธิปไตยในโรงเรียน	เช่น จัดกิจกรรมในห้องเรียน สภานักเรียน ครู และโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
การแก้ปัญหา	เช่น จัดกิจกรรมการดูแลสิ่งแวดล้อมและสาธารณสมบัติ
วันสำคัญ / เหตุการณ์สำคัญ	เช่น จัดกิจกรรมการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จัดกิจกรรมวันรัฐธรรมนูญ วันประชาธิปไตยสากล
การรณรงค์	เช่น จัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง รณรงค์การเลือกตั้ง
การมีจิตสาธารณะ	เช่น จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ หรือผู้ที่เดือดร้อน การพัฒนาพื้นที่วัดและชุมชน
การยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม	เช่น การทำแบบวัดเจตคติ การทำวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม กิจกรรมเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

3.3 เรียนอย่างกระตือรือร้น (Active) การเรียนอย่างกระตือรือร้น ก็คือ การเรียนที่ผู้เรียนต้อง “ทำ” หรือ “do” ทั้งนี้ การเรียนโดยผ่านการอภิปราย (Discussion) เป็นวิธีที่สำคัญในการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมืองเพราะการอภิปรายเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนและทักษะของความเป็นพลเมือง (Citizenship skill) เพื่อแสดงออก

ซึ่งสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การอภิปรายโดยทั่วไปคงไม่ใช่การอภิปรายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเป็นพลเมือง (Citizenship Discussion) Llewellyn Sandie. (2001) นักการศึกษาด้านความเป็นพลเมือง (Citizenship Education) ได้เสนอว่า การอภิปรายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองควรมีลักษณะ ดังนี้

3.4 การเรียน (Learning) การเรียนรู้เรื่องหน้าที่พลเมืองจะมีประสิทธิภาพ ต่อเมื่อมีบรรยากาศของห้องเรียนที่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ไม่มีบรรยากาศของการใช้อำนาจ หรือทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่สบายใจกลยุทธ์สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนในบริบทของสังคมไทยเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพคือ กลุ่มใหญ่

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนกำหนดกติกาในการทำงาน คุณภาพของงาน ประเด็นการอภิปราย

1. จัดการทำงานเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นได้ทั่วถึงกว่าการทำงานในหรือประเด็นที่จะศึกษาตลอดจนการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าการเรียนรู้ หรือการทำงานนั้นมีความหมายและมีคุณค่า จะได้ทำงานอย่างต่อเนื่องและตั้งใจ (Engaging)

3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นและเมื่อมีข้อสรุปความคิดเห็นของทุกคนควรจะอยู่ในข้อสรุปนั้น ๆ ด้วย

4. ครูควรสร้างความรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ คือ การเรียนรู้ หรือการทำงาน โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เป็นรางวัลที่น่าภูมิใจ

5. ครูควรคำนึงถึงการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ (Learning Style) ของผู้เรียน การจัดกิจกรรมจึงควรมีหลากหลาย เช่น การสาธิต การตอบคำถาม การอภิปราย การค้นคว้าวิจัย การทำโครงการ การสำรวจการแก้ปัญหา การใช้เกม การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กรณีศึกษา (Case Study) โดยมีการทำงานกลุ่มเล็กและรายบุคคล

6. กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการควรจัดให้ครบขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง แต่ครูผู้สอนก็อาจนำบางขั้นตอนมาจัดกิจกรรมแยกได้ เช่น กิจกรรมการวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่อยู่ในขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้หลายรูปแบบสามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมแยกออกมาได้ตามความเหมาะสม เป็นการฝึกความสามารถในการวิเคราะห์ หรือการจัดการกับข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เรียนและการแก้ปัญหาจากระดับง่ายไปหาระดับที่ซับซ้อนขึ้น

7. ครูควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาในการจัดการเรียนรู้เพื่อสะท้อนการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพจริง ทั้งนี้ การวัดและประเมินหน้าที่พลเมืองต้องมีการประเมินภาระงาน

ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติ การสร้างลักษณะนิสัยรวมทั้งกระบวนการทำงานและคุณภาพงานด้วยวิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

บทสรุป

การจะเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของมนุษย์นั้น ประชาชนจำเป็นต้องเห็นคุณค่าเรื่องสิทธิหน้าที่เสรีภาพและเสมอภาคในการทำความเข้าใจ รวมทั้งลงมือปฏิบัติให้มีวิถีชีวิตตามคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นประชาธิปไตย โดยจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข กล่าวคือหากจะกระทำการใดๆ ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่สังคมวางไว้โดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น มีความเคารพซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา และใจ มีการแบ่งปัน การทำงานร่วมกัน มีเหตุผลในการทำงาน นอกจากนี้ผู้สอนสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมต้องหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ที่มีความเป็นพลวัต เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง เคารพสิทธิ เสรีภาพของการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เช่น การยอมรับฟังความคิดเห็น ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความมีภาวะผู้นำและผู้ตาม ความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่งเสริมหลักประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่าคุณเองมีส่วนในการรับผิดชอบต่อสังคมไทยและสังคมโลกมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอันนำไปสู่ความมีระเบียบของสังคมที่มีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมพลศึกษา. (2533). “ประชาธิปไตย: ความหมายและความเป็นมา,” ท้องถิ่น. 31(1), 1-2.
- ยุทธนา วรณปิติกุล และสุนิศา เรืองจิต (2542). สำนักพลเมือง: ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาสังคม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- วิจารณ์ พานิช (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สาโรช บัวศรี. (2541). พื้นฐานการเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ กรมการฝึกหัดครู.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2558). คู่มือพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2556). กรอบแนวคิดหลักสูตร : การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท เทคนิค อิมเมจ จำกัด.
- _____. (2557). แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง. กรุงเทพฯ : บริษัท เทคนิค อิมเมจ จำกัด.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2519). การสอนสังคมศึกษาในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Dewey, John. (1976). Democracy and Education. New York : The Macmillan Company.
- Ellis, A. (1995). Teacher and Learning Elementary Social Studies. (5th ed.) Boston : Allyn and Bacon.
- Llewellyn, Sandie. (2001). “Planning Lessons and Schemes of work,” Learning to Teach Citizenship in the Secondary School. (2nd ed.) Edition edited by Liam Gearon, London : Routledge.

การสอนแบบไวยากรณ์และการแปลในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ
ในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทย : มุมมองจากบทเพลงภาษาอังกฤษ
Grammar-Translation Method in an EFL Class in Thailand:
A Glance at an English Song's Lyrics

นันทนา สิทธิรักษ์^{1*}

Nantana Sittirak^{1*}

บทคัดย่อ

ในประเทศไทย ภาษาอังกฤษมีฐานะเป็นภาษาต่างประเทศและมีการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีต่างๆ รวมถึงการสอนแบบไวยากรณ์และการแปล แม้ว่าการสอนแบบไวยากรณ์และการแปลจะเป็นวิธีที่ใช้กันมาอย่างยาวนาน แต่ก็ยังได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบันและถือเป็นวิธีการสอนที่ประสบความสำเร็จวิธีหนึ่ง

งานวิจัยชิ้นนี้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสอนแบบไวยากรณ์และการแปลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลือกใช้คำภาษาไทยเพื่อถ่ายทอดความหมายของคำภาษาอังกฤษในเพลงที่กำหนด และศึกษาบทแปลระดับประโยคของเพลงภาษาอังกฤษดังกล่าวของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 23 คน รวมถึงวิเคราะห์ปัญหาที่พบในบทแปลทั้งระดับคำและระดับประโยค ผลจากการใช้วิธีการสอนแบบไวยากรณ์และการแปลแสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมายประสบปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในระดับคำและระดับประโยค ได้แก่ การใช้คำบุพบท คำสรรพนาม คำวิเศษณ์ คำนาม คำบอกปริมาณ คำสรรพนามแทนคำนาม ที่ผู้เขียนต้องการกล่าวซ้ำ ประโยคคำสั่งหรือขอร้อง และอนุประโยคที่ขยายคำนามข้างหน้า ข้อผิดพลาดที่พบในบทแปลภาษาไทยชี้ให้เห็นว่าผู้สอนควรให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนเพิ่มขึ้นตั้งแต่ระยะแรกของการเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อนำมาพัฒนาความเข้าใจเรื่องการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและความหมายของคำศัพท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นไวยากรณ์ที่เป็นปัญหา นอกจากนี้แล้วผลจากการวิจัยครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าการสอนภาษาอังกฤษแบบไวยากรณ์และการแปลเป็นวิธีการสอนที่ยังมีประสิทธิภาพในชั้นเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างชาติในประเทศไทยอีกด้วย

คำสำคัญ : การสอนแบบไวยากรณ์และการแปล การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทย

¹ อาจารย์สาขาวิชาภาษา คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

* Corresponding author : E-mail : nantana.si@psu.ac.th

Abstract

In Thailand, English has its status as a foreign language, and is taught using a variety of methods, one of which is grammar-translation. The Grammar-Translation Method, which has been used for a number of years now, is still very popular and successful. In an attempt to assist the student in learning and improving their English, this research was conducted in order to study the student's word choices in translating the assigned lyrics and their translation at sentence level as well as to study and analyse the problems found in their translation works. By using the Grammar-Translation Method among the target group, which includes 23 high school students, the findings of the research show that the student made errors and mistranslations, both at word level and sentence level, on their translation works, namely the translations of preposition, pronoun, adverb, and noun as well as the uses of pronoun reference, quantifier, imperative and relative clause; all of these errors signify that more assistance should be given to the Thai student at an early stage of their learning to emphasize the correct use and improve their use of English grammar and vocabulary, particularly on the problematic points. It, therefore, can be concluded the Grammar-Translation Method is still worth being employed in EFL classes in Thailand.

Key words : Grammar-Translation Method, EFL in Thailand, Translation

1. Introduction

Of all the foreign languages, “English”, undoubtedly, plays crucial roles in the present century and is one of the languages mostly spoken by people around the world, including both native and non-native speakers of English. David Crystal (2003:106) stated that English is currently the dominant or official language in over 75 territories and is used in all continents and three major oceans, including Atlantic, Indian and Pacific and that the domination of English in today's world was and has been caused by two main factors, the past influence of British colonization and the economic power of the US in the 20th century. For these reasons, English, has become a universal language and has huge influences in every corner of the world. It is used for numerous purposes, and even in a country like Thailand where English has its

status a foreign language. That we experience English in our everyday lives, namely advertisements, drug labels, food labels, manuals, articles, news reports, TV commercials, street signs, computer games, textbooks, etc. has confirmed, to some degree, its influential status in Thailand and that the learning of English among Thai people should still be promoted.

As mentioned earlier, in Thailand, English has been taught as a foreign language (EFL) at every educational level, while the standard and official language is central Thai. Teaching in Thailand, thus, is a challenging job for the Thai teacher, who is challenged by the fact that the student's mother tongue is Thai and the settings around them do not permit them to use English in daily life. With that fact, certain questions usually arise when teaching English to the Thai student. What teaching techniques are to be

used? What is the English level of my students? Is their vocabulary bank limited or large? What language is to be used as a medium of instruction, English or Thai, or both? These questions usually come into the mind of the Thai teacher, and it is our responsibility to find the solutions to these challenges.

To cope with the challenges, a variety of teaching techniques are employed for the teaching of English in Thailand to be successful, including the Grammar-Translation method; although some may find it a traditional method that serves only certain purposes, to some Thai teachers, the method is still useful in helping the student whose English competency is at a low or beginning level. With this method, the teachers are able to use the Thai language as a medium of instruction when students are taught English grammar rules and apply them by translating English sentences into Thai. As a result, based on the translations they make, the teacher could learn whether or not they could actually use the grammar rules practically and understand the meaning of given vocabulary. This method could yield significant results beneficial to the teachers. To illustrate, the correct translations they make could signify that their reading skills and understanding about English vocabulary and grammar are at a satisfactory level, and that is why they produce quality translation works. The mistranslations, on the other hand, could explain that their reading skills and their understanding about English vocabulary and grammar are at unsatisfactory level, and that is why they produce mistranslations, with the probable use of incorrect words or sentences. Some students, however, may produce both correct translations and mistranslations in one assignment, so the teacher would have to examine why the mistranslations have been made and seek strategies to help the student

with their learning of English. According to its benefits, it is, thus, worth employing the method in an EFL class in Thailand to investigate whether or not the teacher should take any more action in helping their students understand and able to use English, at least to some satisfactory level.

With English having such a prominent status in the present world, it is always challenging for us, the teacher, to help the student reach their academic and professional goals by using appropriate teaching techniques to teach them English. The researcher, consequently, is interested in conducting a classroom research regarding the implementation of the Grammar-Translation method in an English class, expecting that the results would shed some light on teaching strategies and the problems students have about using English. In conducting the research, 23 high school students, aged 16-18, are selected as a target group. These students participated in the “English Is Everywhere” project, which was organized by the Languages Department, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus between the 6th and 7th July in 2013. A classroom activity, translating of an English song’s lyrics into Thai, was assigned to each student when studying the “English through Modern Media” topic.

2. Research objectives

1. To study students’ word choices in translating the assigned lyrics and their translation at sentence level
2. To study and analyse the problems found in the translation works produced by the students

3. Benefits of the study

1. Thai students' problems concerning the use of English vocabulary and grammar as well as reading skills are discovered and classified.

2. The findings could raise the teacher and students' consciousness of the students' problematic grammar points. The findings would enable the teacher to assist their students in the learning of English more effectively while the student could pay special and more focus on their use of English vocabulary and grammar.

4. Scope of the study

1. The research involves translating of the song hook "Heal the World", written and sung by Michael Jackson, American pop singer.

2. Students' translations at word and sentence levels are focused on.

3. Correctness is focused on in a translation, rather than on its naturalness.

5. Definitions of terms

1. "Source Language (SL)" used in this research refers to English.

2. "Target Language (TL)" used in this research refers to Thai.

3. The symbol "+" shows the correct translation.

4. The symbol "-" shows the incorrect translation.

6. Literature Review

In order to conduct the research "Grammar-Translation in an EFL Class in Thailand: A Glance at an English Song's Lyrics", important theories and concepts concerning the research are reviewed as follows.

6.1 Grammar-Translation Method and its advantages

When it comes to teaching a foreign language,

numerous teaching methods can be employed in class. Each method, however, has different purposes and is appropriate for different groups and levels of students. Of all the methods, Grammar-Translation is considered a traditional method that has long been used in the teaching of foreign languages. Guy Cook (2003: 31-32) stated that the grammar-translation language teaching was heavily done in Europe at the close of the nineteenth century. In class, the teaching was always done through the student's native language, and they were required to do translation works to test whether or not they understood the rules of a foreign language being taught. By using this method, the accurate use of grammar and vocabulary was focused on, rather than on successful and effective communication.

According to Christopher J. Hall, Patrick H. Smith and Rachel Wicaksono (2011: 226) translation is often used as a primary tool for new learners of a foreign language, however they are confined to their local surroundings, to understand the way the language works.

The use of the Grammar-Translation method in an EFL/ESL class has proved to be successful worldwide. For instance, in Jordan, the research on "The Effect of Using Grammar-Translation Method on Acquiring English as a Foreign Language" conducted by Ishraq M. Aqel (2013: 2469) revealed that the target group progressed remarkably in terms of grammar usage, and they had more confidence when using English. He also concluded that more research concerning the use of this method should be conducted so as to help the student successfully acquire a foreign language, particularly on the knowledge of its grammar rules.

Another research on the Grammar-Translation method was conducted in Iraq by Cagri Tugrul Mart (2013: 103-105) whose research is entitled “The Grammar-Translation Method and the Use of Translation to Facilitate Learning in ESL Classes”. According to his research, the method contributes markedly to the effective use of the target language, and since it does not require complicated learning process, the student is able to use the target language accurately.

In Taiwan, a research entitled “A Contrastive Study of Grammar Translation Method and Communicative Approach in Teaching English Grammar” was conducted by Shih-Chuan Chang (2011: 13-24) to find out which method, between the Grammar-Translation method and the Communicative Approach, is better at improving college students’ English competency. The researcher discovered three findings: first, the target group in the experimental class made a remarkable progress in learning grammar after experiencing an experimental semester; second, the target group in the experimental class made more progress in learning grammar than those in the control class; third, the Grammar-Translation Method is more effective in improving the learners’ confidence and motivation than the Communicative Approach. The researcher, as a result, concluded that to assist the college students in Taiwan in becoming more fluent users of English is to combine the two teaching methods since each has a different focus, the Grammar-Translation method on accuracy while the Communicative Approach on fluency.

A similar research entitled “English Teachers’ Attitude Towards Grammar-Translation Method at Secondary Education: Bangladeshi Context” was conducted in Bangladesh by Nitish Kumar Mondal (2012: 64-68) to study the attitudes of secondary school teachers towards

the use of Grammar-Translation Method at secondary level education. According to the findings, the teachers had positive attitudes towards the use of the method in their classes; having been well-trained on this method, they felt at ease using it in classes and their students showed more interest in grammar lessons. They also believed that it is a suitable method that should still be used at secondary level education in Bangladesh to enable students to gain complete knowledge of grammar and translation for their future careers and personal growth.

6.2 Translation equivalence and translation problems

When there is a need to understand the message written in a foreign language, translation takes place and serves as a connector between, basically, two cultures. Regardless of text types, the translator should be able to find the TL words equivalent in meaning to the SL ones, and for sentence and paragraph levels, the original meaning and sense of the SL text should be well maintained in the TL one. The following scholars discussed aspects concerning translating of words and texts, and their ideas should be useful for conducting this research.

Cruse cited in Baker (1992: 13-17) divided meanings of words into four main types: prepositional meaning, expressive meaning, presupposed meaning and evoked meaning.

Prepositional meaning refers to the meaning of a word as it is defined in a dictionary.

Expressive meaning refers to the meaning of a word as it is judged by the speaker’s feelings or attitude.

Presupposed meaning involves co-occurrence restrictions of two types: selectional restrictions and collocational restrictions. That is, the meaning of a word depends on its function in a sentence or whether it fits the words around it.

Evoked meaning involves dialect and register variation, which means the meaning of a word depends on whether it is a dialect or its appropriateness for a situation (register variation).

Baker (1992: 21-26) also discussed aspects of non-equivalence at word level, another translation problem that commonly occurs and is encountered by both professional and new translators. Some common types of non-equivalence at word level are mentioned as follows.

1. Culture-specific concepts
2. The source-language concept is not lexicalized in the target language.
3. The source-language word is semantically complex.
4. The source and target languages make different distinctions in meaning.
5. The target language lacks a superordinate.
6. The target language lacks a specific form (hyponym).
7. Differences in physical or interpersonal perspective
8. Differences in expressive meaning
9. Differences in form
10. Differences in frequency and purpose of using specific forms
11. The use of loan words in the source text

In addition to equivalence at word level, Baker (1992: 46-47) also discussed problems that could arise when the translator attempts to find equivalence above word level, which in this case she referred to the translations of collocation, and idioms and fixed expressions

Bassnett (1988: 23-27) stated that problems found in translating a text are concerned with lexical and grammatical differences between the source language and the target language. Because of the differences, the translator could encounter one or two types of untranslatability.

The first type is called linguistic untranslatability, which occurs when there is no lexical or syntactical substitute in the target language for the source language text. The second type is called cultural untranslatability, which occurs when a cultural aspect of the source language does not exist in the target language.

Baker (1992: 82-114) stated that in translating a text the translator need not focus only on lexical equivalence but also on grammatical equivalence because the grammatical system is a powerful factor that determines which units of words or phrases can be combined in a language. Grammar involves two main components, morphology (the structure of words) and syntax (the grammatical structure of groups, clauses and sentences), and it is syntax that governs the organization of the text. Because of different grammatical systems, the translator needs to study, especially how the ideas of number, gender, person, tense and aspect, voice, and word order are perceived and used in the source and target languages and translate the text as effectively as possible

7. Methodology

This research is conducted to study students' word choices in translating the assigned lyrics and their translation at sentence level as well as analyse the problems found in the translation works. The focus is on the translation works, both at word and at sentence levels. The methodology of this research consists of the following.

7.1 Form of the study

This study is conducted in the form of qualitative research, by using the case study method. Consequently, the research findings derive from an analysis of student translation works, which could shed light in EFL areas

and suggest strategies for assisting Thai students with the learning of English.

7.2 Source of data

The data to be used in this research is obtained through translation works done by 23 high school students, aged 16-18, who studied the “English through Modern Media”, a topic taught at the “English Is Everywhere” project organized by the Languages Department, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus between the 6th and 7th July in 2013. The translation works are based on the song hook “Heal the World”, written and sung by Michael Jackson.

7.3 Research methodology

7.3.1 Rationale of selecting the case study The song hook “Heal the world” is selected for a translation activity in the “English through Modern Media” class for the following reasons:

7.3.1.1 Getting students to listen to music is an activity commonly done in an English class, and music is always favoured by those who are eager to learn a foreign language.
7.3.1.2 Translating the “hook” of a song does not consume much class time.

7.3.1.2 The “hook” of a song usually contains main ideas of the song that the writer expects to share with his/her audience.

7.3.1.3 “Heal the world” is a famous song, written by Michael Jackson, a world famous writer and singer, and the “hook” of it conveys a meaningful message as seen below.

Heal the world
Make it a better place
For you and for me
And the entire human race
There are people dying
If you care enough for the living

Make a better place for you and for me
There are people dying
If you care enough for the living
Make a better place for you and for me

7.3.2 Data collection

The data for this research is obtained through translation works produced by 23 students. Each of them is assigned to translate the song hook “Heal the world” into Thai; they are given 20 minutes to complete the task and allowed to use a bilingual dictionary. The data received yields significant findings that will be presented and discussed in the sections to come.

7.3.3 Data analysis

The data obtained from the translation works are studied and analysed, with focuses on the students’ word choices and their translation at sentence level, in order to search for the following answers.

- Whether or not the TL words are equivalent in meaning to the SL ones
 - Whether or not the students mistranslate words and sentences or fragments
- In order to analyse the data, the following processes are required.

7.3.3.1 Each sentence/fragment of the song hook is numbered as follows.

1. Heal the world
2. Make it a better place
3. For you and for me
4. And the entire human race
5. There are people dying
6. If you care enough for the living
7. Make a better place for you
and for me

Although there are altogether 10 lines in the song hook, the last three lines are the repetition of Lines 5-7. Thus, the last three lines will not be studied and analysed.

7.3.3.2 Both the Thai translation at word and sentence levels are analysed by using Cook's description on the concept of the Grammar-Translation method, Cruse's framework on prepositional meaning of words and Bassnett and Baker's frameworks to examine whether the TL translation is a good substitution for the SL text, both at word and sentence levels. For testing correctness, two resources are used: Cambridge Dictionaries Online, for checking the meanings of words and Practical English Usage by Michael Swan, for checking grammatical usage.

7.3.3.3 Back translation is also done in this research occasionally in order to show how a mistranslation at word or sentence level is made in the TL version. A back

translation is shown in a bracket in the research finding content.

7.4 Conclusion and discussion

When the data analysis is complete, its findings will be presented, discussed, and concluded in the following sections

8. Presentation and Analysis of Translation Works

In this section, the data obtained is studied and analysed. The presentation and analysis of the translation works produced by the target students are shown as follows.

Table 1 shows the sentence/fragment 1 "Heal the World".

Thai Translation	Number of students	Correctness (%)
รักษาโลก	23	+
Total	23	100

According to Table 1, all of the students, accounting for 100%, produced the same translation for the sentence "Heal the World", both at word and sentence levels. Cambridge Dictionaries Online (2014) provides the meaning of "heal" as "to make or become healthy or whole again" and the meaning of "world" as "the planet on which human life has developed, especially including all people and their ways of life". It has become apparent that both words

were correctly translated by the students as "รักษา" and "โลก" respectively, and the whole sentence in which these words appear conveys equivalent meaning in the TL language to the SL one. It, therefore, can be concluded the students' perception of meanings of the words is correct as seen through their correct use of word choices while they also understand the meaning and structure of Sentence 1 as seen in their correct translation at sentence level.

Table 2 shows the sentence/fragment 2 “Make it a better place”.

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
สร้างพื้นที่ที่ดีขึ้น	1	-
ทำให้สถานที่ดีขึ้น	2	-
ทำให้สถานที่มันดีขึ้น	2	-
ทำให้สถานที่นั้นดีขึ้น	1	-
ทำให้สถานที่นี้ดีขึ้น	1	-
ทำมันให้เป็นสถานที่ที่ดีขึ้น	1	+
ทำสถานที่ให้ดีขึ้น	1	-
ทำมันให้ดีขึ้น	6	+
จะทำให้มันดีขึ้น	3	-
ทำให้ดีขึ้น	1	-
ทำมันที่ให้ดีขึ้น	1	-
สร้างพื้นที่ที่ดีขึ้น	1	-
สร้างพื้นที่ที่มากกว่า	1	-
ช่วยทำให้ดีขึ้น	1	-
Total	23	30.43

According to Table 2, it is surprising to see that of all the students, only 7 of them, which accounts for 30.43%, produced correct translation at sentence level. At word level, the word choices they used for the TL versions of “make”, “it”, “better”, and “place” corresponded with the meanings given by Cambridge Dictionaries Online (2014). According to the online resource, the word “make” means “to bring something into existence”, the word “it” is a pronoun, which in this case is referred to “the world” in the previous sentence, the word “better” refers to something of higher standard, and lastly the word “place” means “an area, a building, or a city, town, or village”.

At sentence level, however, problems became noticeable in the translations of “it” and “place”. As for the word “it”, many students translated it into “พื้นที่” (area) and “สถานที่” (an area, a building, or a city, town, or village), which is not correct as “it” in this case refers to the word “the world” in the previous sentence whereas the better and correct translation of “it” should have been “มัน” (it) or “โลก” (world). As a result, the mistranslations, although considered as the word-level error, affected the whole meaning of the sentence, which could be considered as the sentence-level error.

Moreover, one student mistranslated the word “make” by using “จะทำให้มันดีขึ้น” (will make it better) in the TL version, when the SL sentence is actually in imperative form, not in the future form. Another student mistranslated the sentence as “ช่วยทำให้ดีขึ้น” (help to make better); superficially, his/her translation sounded

promising; however, by omitting the word “it” in the TL version made the overall meaning of the SL text sound unclear.

That most students mistranslated Sentence 2 reflects their lack of grammatical competency about pronoun references, imperatives and reading skills.

Table 3 shows the sentence/fragment 3 “For you and for me”.

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
สำหรับเธอและสำหรับฉัน	4	+
สำหรับคุณและฉัน	2	+
สำหรับคุณและตัวฉัน	2	+
ให้คุณและให้ฉัน	1	+
ให้คุณและฉัน	2	+
เพื่อเธอและเพื่อฉัน	5	+
เพื่อเธอและฉัน	1	+
เพื่อคุณและเพื่อฉัน	1	+
แต่คุณและฉัน	1	+
แต่คุณและแต่ฉัน	1	+
แก่คุณและแก่ฉัน	1	+
ต่อเธอและต่อฉัน	1	+
ถึงคุณและฉัน	1	-
Total	23	95.65

According to Table 3, almost every student produced correct translations for the words “for”, “you”, and “me” by using different TL words as “สำหรับ”, “ให้”, “เพื่อ”, “แต่”, “แก่”, “ต่อ” for “for”, “เธอ”, “คุณ” for “you”, and “ฉัน”, “ตัวฉัน” for “me” respectively. Although, at sentence level, they produced different translations, all of the TL versions, maintained equivalent meaning of the SL fragment. One student,

however, mistranslated the word “for” as he/she used the word “ถึง” in the TL version, which in Thai refers to the direction or the effect caused on someone rather than indicating that something is given to someone. It, thus, can be concluded that the use of “for” is still a problem and, accordingly, the correct use of it should be emphasized in class.

Table 4 shows the sentence/fragment 4 “And the entire human race”.

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
และเผ่าพันธุ์มนุษย์ทั้งหมด	9	+
เผ่าพันธุ์ของมนุษย์ทั้งหมด	3	+
และมนุษย์เผ่าพันธุ์ทั้งหมด	3	+
และเพื่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน	1	+
มนุษย์และเผ่าพันธุ์ทั้งหมด	3	+
เผ่าพันธุ์มนุษย์	1	+
และพวกเราทั้งหมด	1	+
เผ่าพันธุ์มนุษย์ทั้งหมด	2	+
Total	23	100

Although, as shown in Table 4, different versions of the TL translations were made, all of them could maintain the original meaning of the SL text. At word level, the students used correct word choices for the key words “entire” and “human race”. Their translations of the words include “ทั้งหมด”, “ด้วยกัน” for “entire”, and “เผ่าพันธุ์มนุษย์”, “เผ่าพันธุ์ของมนุษย์”, “มนุษย์

เผ่าพันธุ์”, “เพื่อนมนุษย์”, “มนุษย์และเผ่าพันธุ์” and “พวกเรา” for “human race” respectively. It, therefore, can be concluded the students’ perception of meanings of the words is correct, and they also understood the meaning of the SL text, resulting in correct translation works at sentence level.

Table 5 shows the sentence/fragment 5 “There are people dying”.

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
มีคนกำลังตาย	1	+
มีคนกำลังจะตาย	2	+
มีคนกำลังจะเสียชีวิต	2	+
มีคนเสียชีวิต	1	+
มีประชาชนกำลังจะเสียชีวิต	5	+
มีประชากรจำนวนมากเสียชีวิต	2	+
มีประชาชนกำลังจะตาย	1	+
ประชาชนกำลังเสียชีวิต	2	+
มีประชากรจำนวนหนึ่งเสียชีวิต	1	-
มีผู้คนกำลังจะเสียชีวิต	1	+

Table 5 shows the sentence/fragment 5 “There are people dying”.

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
มีผู้คนที่กำลังจะเสียชีวิต	1	+
มีเพื่อนมนุษย์ต้องเสียชีวิต	1	+
ที่กำลังเสียชีวิต	2	-
Total	23	86.95

According to Table 5, 21 students or 91.30% of the total number of students provided TL translations equivalent in meaning to that of the SL sentence. At word level, they used different words as “คน”, “ประชาชน”, “ประชากร” “ผู้คน” and “เพื่อนมนุษย์” for the SL word “people”. Two of them, however, mistranslated the SL sentence; one added the quantifier “จำนวนหนึ่ง” (a number of) as in the TL sentence “มีประชากรจำนวนหนึ่งเสียชีวิต” which betrayed the sentence’s original purpose that discusses people in

general and does not focus on a specific number of people. Another student also left the word “people” untranslated as shown in the TL sentence “ที่กำลังเสียชีวิต” (that are going to die), which left unclear meaning to the sentence. The two errors, as a result, reflect the students’ lack of English grammatical understanding, in other words, the use of quantifiers, and effective reading skills, which caused the translations non-equivalent in meaning to that of the SL text.

Table 6 shows the sentence/fragment 6 “If you care enough for the living”

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
ถ้าคุณใส่ใจต่อการอยู่รอดเพียงพอ	2	-
คุณดูแลที่อยู่เพียงพอหรือยัง	1	-
ถ้าคุณใส่ใจการมีชีวิตอยู่	1	-
ถ้าคุณใส่ใจกับการอยู่อย่างพอเพียง	2	-
ถ้าคุณได้ใส่ใจดูแลกับการอยู่อย่างพอเพียง	1	-
ถ้าคุณใส่ใจต่อการอยู่รอดและอยู่อย่างเพียงพอ	1	-
ถ้าคุณใส่ใจกับทุกชีวิต	2	+
ถ้าคุณใส่ใจเพียงพอกับสิ่งที่มีอยู่	1	-
หากคุณใส่ใจการดำรงชีวิตให้เพียงพอ	1	-
เพื่อให้อาศัยอยู่เพียงพอ	1	-
ถ้าหากมีชีวิตที่เพียงพอ	1	-
คุณใส่ใจเพียงพอกับที่อยู่อาศัย	4	-

Table 6 shows the sentence/fragment 6 “If you care enough for the living”

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
เธอต้องใส่ใจความพอเพียง	1	-
ถ้าพวกเราดูแลเพียงพอสำหรับการมีชีวิตอยู่	1	-
มีชีวิตที่เพียงพอ	2	-
คุณใส่ใจเพียงพอกับที่อยู่อาศัย	1	-
Total	23	8.69

As shown in Table 6, only two students or 8.69% of the total number of the students produced the closest translation to the SL text while the rest of them provided different translations, all of which were mistranslated both at word and sentence levels. With regard to word level, wrong word choices were used for the SL words: “พวกเรา” (we) for “you”, “เพียงพอหรือยัง” (Is it enough?), “อย่างเพียงพอ” (sufficiently), “ความพอเพียง” (sufficiency) for “enough” and “การอยู่รอด” (surviving), “ที่อยู่” (home, residence), “การอยู่” (living), “สิ่งที่มีอยู่” (what you have had), “อาศัยอยู่” (to live), “ที่อยู่อาศัย” (types of housing)

for “the living”. At sentence level, mistranslations were seen because the mentioned words were mistranslated and this affected the overall meaning of the SL text; that is, their meanings were in contrast to that of the SL text that discusses what could be done for those who live and are currently in need. The errors that the students made in the TL version confirmed that, at word level, they had insufficient understanding of English vocabulary meaning and, at sentence level, they lacked English grammatical understanding, which, consequently, affected their reading skills.

Table 7 shows the sentence/fragment 7 “Make a better place for you and for me”.

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
ทำให้มันดีขึ้นเพื่อคุณและฉัน	1	-
สร้างพื้นที่ที่ดีกว่าเพื่อคุณและฉัน	1	-
ทำให้ดีขึ้นเพื่อเธอและเพื่อน	1	-
ทำให้มันดีขึ้นเพื่อเธอและเพื่อน	1	-
ทำให้มันเป็นสถานที่ที่ดีขึ้นสำหรับเธอและฉัน	1	-
คุณและฉันจะทำให้มันดีขึ้น	2	-
คุณและฉันทำให้โลกนั้นดีขึ้น	1	+
คุณและฉันจะทํามันให้ดีขึ้น	2	-
คุณและฉันจะทำให้พื้นที่ให้มันดีขึ้น	1	-

Table 7 shows the sentence/fragment 7 “Make a better place for you and for me”.

Thai Translations	Number of students	Correctness (%)
ให้คุณและฉันช่วยทำให้ดีขึ้น	1	-
ให้คุณและให้ฉันช่วยทำให้ดีขึ้น	1	-
ทำให้ดีขึ้นเพื่อเธอและฉัน	1	-
ทำมันให้ดีขึ้นเพื่อเธอและฉัน	1	-
ทำให้ดีขึ้นสำหรับคุณและฉัน	1	-
เพื่อให้คุณและฉันดีขึ้น	1	-
ทำให้สถานที่นั้นดีขึ้นเพื่อคุณและเพื่อฉัน	1	-
ทำให้สถานที่ดีขึ้นเพื่อคุณและเพื่อฉัน	2	-
สร้างพื้นที่ดีขึ้นต่อคุณและฉัน	1	-
สร้างพื้นที่ที่ดีขึ้นเพื่อคุณและฉัน	1	-
ทำให้ดีขึ้นเพื่อเธอและฉัน	1	-
Total	23	4.34

According to Table 7, it is surprising to find that only one student accounting for 4.34% produced a translation equivalent in meaning to that of the SL fragment. Many of them added the word “มัน” (it) in their translations while the word itself did not refer to any word in the SL text or in the previous SL one, thus resulting in mistranslation at sentence level as well. Moreover, some of the students mistranslated the SL word “place” as they used the word “สถานที่นั้น” (that place) in their TL version, thus causing confusing translation as the SL fragment itself does not mention any particular place in addition to the world we are living in, the assumption we could make from the previous SL hook lines. Besides, although some students made use of the TL word “พื้นที่” (area, space) for the SL word “place”, the use of the TL word was not specific enough to be referred to anything and, consequently, did not convey the original meaning of this part of the song hook. That most students

used incorrect word choices and produced mistranslations could reflect their ineffective reading skills and insufficient understanding of vocabulary meanings.

9. Conclusion and Discussion

According to the presentation and analysis of translation works in the previous section, significant points are discovered about the students’ translation competency at word and sentence levels and about the problems found in their translation works. In this section, conclusion and discussion relating to these significant points are, thus, presented as follows.

9.1 Conclusion

Despite being allowed to use a bilingual dictionary, the students still made mistakes both at word level and sentence level, thus reflecting their vocabulary and grammatical incompetency as well as ineffective reading skills as summarized and categorized in the following tables.

Table 8 show the students' problematic points at word level.

Problematic Points	English Words	Thai Translations (Mistranslations)	Lines
Preposition	for	ถึง (a direction or the effect caused on someone)	3
Pronoun	you	พวกเรา (we)	6
Adverb	enough	เพียงพอหรือยัง (Is it enough?) อย่างเพียงพอ (sufficiently) ความพอเพียง (sufficiency)	6
Noun	the living	การอยู่รอด (surviving) ที่อยู่ (home, residence) การอยู่ (living) สิ่งที่มีอยู่ (what you have had) อาศัยอยู่ (to live) ที่อยู่อาศัย (types of housing)	6
	place	สถานที่นั้น (that area) พื้นที่ (area, space)	7

Table 9 show the students' problematic points at sentence level.

Problematic Points	English Words	Thai Translations (Mistranslations)	Lines
Pronoun reference	it	พื้นที่ (area) สถานที่ (an area, a building, or a city, town, or village)	2
Adverb	enough	เพียงพอหรือยัง (Is it enough?) อย่างเพียงพอ (sufficiently) ความพอเพียง (sufficiency)	6
Noun	the living	การอยู่รอด (surviving) ที่อยู่ (home, residence) การอยู่ (living) สิ่งที่มีอยู่ (what you have had)	6

Table 9 show the students' problematic points at sentence level.

Problematic Points	English Words	Thai Translations (Mistranslations)	Lines
Noun	the living	อาศัยอยู่ (to live) ที่อยู่อาศัย (types of housing)	6
Imperative	make	จะทำให้มันดีขึ้น (will make it better) ช่วยทำให้ดีขึ้น (help to make better)	2
Problematic Points	English Words	Adding words or phrases to the words in front	Lines
Quantifier	people	จำนวนหนึ่ง (a number of) ที่กำลังเสียชีวิต (that are going to die)	5
Pronoun reference	it	มัน (it)	7
Problematic Points	English Words	Leaving words or phrases untranslated	Lines
Noun	people	(blank)	5

9.2 Discussion

As pointed out in the conclusion part, the problematic points the students made range from the mistranslations, adding of words to omitting of words in the TL texts. Apparently, at word level, the mistranslations of words were caused because the students lacked understanding of the words' prepositional meaning, which, according to Cruse cited in Baker (1992: 13-17), is the meaning of words as defined by dictionaries, the very first meaning one learner should realize when learning a foreign language word. The errors that occurred, both at word and sentence levels, in the students' translations are also in line with Bassnett (1988: 23-27) and Baker (1992: 82-114)'s perceptions about translation problems. That is, lexical and grammatical differences between the source language and target language could cause problems in translating. In other words, it could be said that that English and Thai languages differ in terms of lexical and grammatical aspects could cause difficulties, to

some extent, to the Thai students when translating the assigned lyrics, although they could depend on a bilingual dictionary. Moreover, since morphology and syntax are interdependent in forming the meaning of a text in any languages, in this research, the students' lack of thorough understanding of English vocabulary and grammar should also be considered as having ineffective reading skills as discovered in several examples when students mistranslated such words as "enough" and "the living". Although, the mistranslations of the words can be categorized as word-level errors, the mistranslations affected the meaning of the text as a whole; therefore, the mistranslation of the whole text could be seen as sentence-level errors, which originally were caused by the lack of vocabulary understanding. So, it is fair to say, that by using the Grammar-Translation method significant findings on the students' vocabulary and grammar incompetency have been discovered.

Another noticeable phenomenon that is worth discussing is that the students, considered as young learners of English, surprisingly made considerable errors despite their previous lessons on English grammar and vocabulary at lower educational levels. That they made these errors could lead to a few assumptions: 1) the students themselves lack consciousness of the correct use of English grammar and vocabulary; 2) the teacher do not teach them enough grammar points and vocabulary or do not emphasize the correct use of them; or 3) both the teacher and students are to be blamed for the errors. No matter what the true assumption is, the phenomenon reminds the teacher that more assistance should be given to their students at an early stage of English learning, and it is the teacher's responsibilities to seek ways to make their students become proficient users of English. As also suggested by Omthajit Pansri (2013: 174-190) in one of her research findings, one significant factor for successful English learning management in Thai schools is that the teacher creates atmospheres that promote English language learning, for example by introducing an English topic through classroom activities.

With a good combination of an acceptable teaching method and favourable activities, the teacher should be able to assist their students well in class. Grammar-Translation is, therefore, still an effective method suitable for the teaching of English in Thailand as the method emphasizes the correct use of grammar and vocabulary among students and has been favoured and proved successful in various countries like Jordan, Iraq, Taiwan and Bangladesh, where English is taught as a second or foreign language, according to the studies of Ishraq M. Aqel (2013: 2469), Cagri Tugrul Mart (2013: 103-105), Shih-Chuan Chang (2011: 13-24), and Nitish Kumar Mondal

(2012: 64-68) respectively. Hence, the use of Grammar-Translation method through numerous classroom activities, for example translating song lyrics, can still be done in Thailand to enable the teacher to study problems in learning English among Thai students and to provide appropriate assistance concerning the problematic grammar and vocabulary points they have.

References

- Baker, Mona. (1992). *In Other Words*. London: Routledge.
- Bassnett, S. (1992). *Translation Studies*. London: Routledge.
- Cagri Tugrul Mart. (2013). The Effect of Using Grammar-Translation Method on Acquiring English as a Foreign Language. *Journal of Advances in English Language Teaching*, 2, 103-105.
- Cook, Guy. (2003). *Applied Linguistics*. UK: Oxford University Press.
- Crystal, David. (2003). *The Cambridge Encyclopaedia of the English Language*. UK: Cambridge University Press.
- Hall, Christopher J., Smith, Patrick H., and Wicaksono, Rachel (2011). *Mapping Applied Linguistics*. USA and Canada: Routledge.
- Nitish Kumar Mondal. (2012). English Teachers' Attitude Towards Grammar-Translation Method at Secondary Education: Bangladeshi Context. *Researcher*, 4(2), 64-68.
- Omthajit Pansri. (2013). The Development of Integrated English Learning Management Model. *Journal of Education Thaksin University*, 13(1), 174-190.
- Ishraq M. Aqel. (2013). The Effect of Using Grammar-Translation Method on Acquiring English as a Foreign Language. *International Journal of Asian Social Science*, 3, 2469-2476.
- Shih-Chuan Chang. (2011). A Contrastive Study of Grammar Translation Method and Communicative Approach in Teaching English Grammar, *English Language Teaching*, 4(2), 13-24.
- Swan, Michael. (2005). *Practical English Usage*. UK: Oxford University Press.

ปัญหาการศึกษาไทย : การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา Thai Educational Problems: An Interview from Educational

วีระยุทธ พรพจน์ธนาต 1*
Wirayut Phonphotthanamat 1*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการศึกษาไทยในมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจำนวน 56 ราย ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผลการศึกษาอาจสรุปได้ว่า ปัญหาการศึกษาไทยที่พบประกอบด้วย ปัญหาเกี่ยวกับครู หลักสูตร ผู้เรียน ผู้บริหาร งบประมาณ การจัดการเรียนการสอนการบริหาร นโยบายจากภาครัฐ สภาพเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม และ ระบบการวัดประเมินผลผู้เรียนทั้งนี้ปัญหาการศึกษาที่มีผู้กล่าวถึงมากที่สุดห้าอันดับแรก ได้แก่ ปัญหาด้านครูผู้สอน กับปัญหาด้านนโยบายจากภาครัฐ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงสูงสุด 20 คน รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร 15 คน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 11 คน และปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้บริหาร 10 คน ตามลำดับ

คำสำคัญ : การศึกษา, การศึกษาไทย, ปัญหาการศึกษา, ปัญหาการศึกษาไทย

Abstract

The purpose of of this article is to study Thai's educational problems from 56 stakeholders' perspectives using in-depth interviews and unstructured interviews. As a result of interview with 56 stakeholders, we have found that Thai's educational problems were related to teachers, curriculum, learners, administrators, budgets, teaching, administration, policies from governments, family circumstances, societies and cultures and evaluation systems. Moreover the most cited five Thai's educational problems were teachers, policies from governments, curriculum, teaching and administrators. There were 20 stakeholders cited problems with teaching and policies from governments for each, 15 stakeholders cited problems with curriculum, 11 stakeholders cited problems with teaching and 10 stakeholders cited problems with administrators.

Keywords : Education, Thai education, Educational problems; Thai's educational problems

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Corresponding author : vick_vp@yahoo.com

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ ของโลกยุคปัจจุบัน ทำให้ทุกประเทศต้องเผชิญกับความท้าทายต่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางการก้าวหน้าของโลก คน หรือมนุษย์ นั้นถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ เพราะคน หรือมนุษย์นั้นเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งทุกอย่างจนกระทั่งกลายเป็นผลผลิต หรือบริการที่จะนำพาองค์กรหรือประเทศชาติไปสู่ความสำเร็จ (พยอม วงศ์สารศรี, 2545: 2 อ้างถึงในวิระยุทธ พรพจน์ธนาศ, 2550: 1) ดังนั้นการพัฒนาค้นหาให้มีคุณภาพจึงถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาค้นหานี้ก็คือการให้การศึกษาก่อน เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ นิสัย และคุณสมบัติอย่างอื่น (ภิญโญ สาร, 2521 อ้างถึงใน พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, นุชนาด สุนทรพันธุ์ และ นวลลออ แสงสุข, 2544: 57)

โรงเรียนถือเป็นองค์การทางการศึกษาประเภทหนึ่งที่มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหน้าที่หลักในการให้การศึกษานี้ในลักษณะเฉพาะเจาะจงและต้องมีวิธีการเฉพาะ เช่น การสอนให้อ่านหนังสือออก เขียนหนังสือเป็น คิดคำนวณเลขได้ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2552: 20) โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาผู้เรียน คือ ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ซึ่ง คำว่ามีความหมายนั้น นักการศึกษาต่างเข้าใจตรงกันว่า หมายถึง เป็นผู้เรียนที่มีทั้ง ความดี ความเก่ง และมีความสุข หากผู้เรียนเป็นคนที่มีคุณภาพได้แล้ว ย่อมคาดหวังได้ว่าประเทศจะมีศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านๆ มานักปราชญ์ชาวเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์การศึกษาไทยต่างๆ นานาตามบทความหรือ หนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับปัญหาการศึกษาไทย เช่น ปัญหาเกี่ยวกับครู ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียน หรือ ปัญหาทางการบริหาร เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ อาจถูกมองได้ว่าเป็นต้นตอของปัญหาการศึกษาไทย ทำให้จากผลการจัดอันดับของเวทีการประชุมเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum : WEF) ซึ่งได้จัดอันดับคุณภาพการศึกษาของไทยในกลุ่มอาเซียน อยู่ในอันดับที่ 8 ซึ่งถือเป็นอันดับสุดท้ายของกลุ่ม (โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์, 2556) ดังนั้นการจะแก้ไขการศึกษาไทยได้ก็ควรจะเริ่มต้นจากการนิยามถึงปัญหาก่อนว่า มีสาเหตุจากอะไรบ้าง

เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และผู้ที่น่าจะตอบปัญหาได้ดีก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญกับปัญหาการศึกษาไทย ทั้งนักวิชาการทางการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน และผู้ที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนทั้งในฐานะผู้บริหารโรงเรียน และฝ่ายปฏิบัติคือครูผู้สอน ซึ่งเชื่อว่าน่าจะฉายภาพการศึกษาไทยได้อย่างถูกต้อง และเพื่อไม่ให้ภาพของผลการศึกษาที่ได้มีความกระจัดกระจาย การจัดลำดับปัญหาทางการศึกษาไทยที่มีผู้กล่าวถึงก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาเช่นกัน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงเป็นที่มาของการศึกษาปัญหาการศึกษาไทย: การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาปัญหาการศึกษาไทย : การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา นั้นใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งสิ้น 56 คน จาก 4 กลุ่มคือ ผู้บริหารโรงเรียน (19 คน) ครู (17 คน) นักวิชาการ (11 คน) และหน่วยงานต้นสังกัด (9 คน) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

ตารางที่ 1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

ประเภทผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	รวม
นักวิชาการ	ศาสตราจารย์	3	11
	รองศาสตราจารย์	4	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	
	อาจารย์	1	
หน่วยงานต้นสังกัด	ผู้อำนวยการสำนัก	3	9
	ผู้อำนวยการเขต	4	
	รองผู้อำนวยการเขต	2	
ผู้บริหารโรงเรียน	ผู้อำนวยการ	14	19
	รองผู้อำนวยการ	5	
ครู	ครูผู้สอน	17	17
รวม		56	

ผลการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์ถึงปัญหาการศึกษาไทยนั้น อาจจัดแบ่งหมวดหมู่ของปัญหาได้เป็น ปัญหาเกี่ยวกับครู หลักสูตร ผู้เรียน ผู้บริหาร งบประมาณ การจัดการเรียน การสอนการบริหาร นโยบายจากภาครัฐ สภาพเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม และ ระบบการวัด ประเมินผลผู้เรียน โดย อาจกล่าวได้ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง ปัญหาครูผู้สอนถึง 20 คน ซึ่งถือได้ว่าเป็นด้านที่มีจำนวน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงมากที่สุด โดย ปัญหาเกี่ยวกับครู ผู้สอนนั้นจำแนกได้เป็นปัญหา 1) การที่ครูผู้สอนมีภาระงาน อื่นมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาให้ผู้เรียนได้เต็มที่ อันเนื่อง มาจาก มีการประเมินครูบ่อย มีประเมินเพื่อเลื่อน วิทยฐานะ อีกทั้งครูยังต้องทำงานอื่นอย่างหลากหลาย เช่น งานธุรการ พัสดุ การเงิน นอกจากนี้ครูยังต้องเข้ารับ การอบรมบ่อยๆ จนเกินความจำเป็น เป็นต้น กระทั่งมี ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า “...เด็กอ่านหนังสือไม่ออก เพราะครูมีงานธุรการมากเกินไป เพราะมีเขต เขตก็ออก หนังสือ อ้าวให้จัดประชุมไปทำอะไรต่างๆ อยู่เรื่อย ก็ทิ้ง หองไป...” 2) ครูบางส่วนถูกมองว่าขาดจิตวิญญาณและ ความรับผิดชอบในการเป็นครู 3) ปัญหาการขาดแคลน

ครูผู้สอน 4) ปัญหาครูผู้สอนย้ายเพื่อกลับไปอยู่ภูมิลำเนา ของตน หรือเพื่อไปโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า โดยปัญหา นี้มักเกิดขึ้นกับโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งส่งผล ให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต้องขาดความต่อ เนื่อง และ 5) ปัญหาที่ครูบางส่วนถูกมองว่าเป็นครูด้อย คุณภาพ อันเนื่องมาจากมีสถาบันผลิตครูในปัจจุบันต้อง แข่งขันในการรับนักศึกษาเข้าเรียนครู เมื่อมีการแข่งขัน กันสูง ความเข้มข้นของการผลิตครูของหลายที่จึงลดลง ถึงขั้นในลักษณะที่มีผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า “ครู สมัยใหม่มันเรียนกันแบบเสียเงินแล้วไม่ค่อยได้เรียนจริง คือมีแต่ปริญญา แต่อันนี้ไม่ได้ apply กับครูทุกคนนะ”

ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งมีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าว ถึง 15 คน โดยเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีการปรับ เปลี่ยนบ่อยมากเกินไป อีกทั้งเนื้อหาสาระในหลักสูตร ที่จำเป็น เช่น เนื้อหาที่เน้นเกี่ยวกับการพัฒนาให้ผู้เรียน เป็นคนดี มีคุณธรรมนั้น ถูกตัดออกไป ไปมุ่งเน้นในเรื่อง เน้นให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ นอกจากนี้หลักสูตรยังไม่ สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่มีความแตกต่างอีกด้วย กล่าวคือ หลักสูตรที่มีอยู่เป็นหลักสูตรที่เน้นคนเมืองมากเกินไป

ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียน มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง 5 คน โดยผู้เรียนในยุคปัจจุบันถูกมองว่า แม้ผู้เรียนใน

ปัจจุบันจะมีความรู้ความสามารถในบางเรื่องมากขึ้นกว่าในอดีต เช่น เรื่องของความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ มีความกล้าพูด กล้าทำ กล้าแสดงออกมากกว่าผู้เรียนในอดีต แต่ผู้เรียนในปัจจุบันกลับมีแนวโน้มในเรื่องปัญหา เรื่องความรับผิดชอบในการเรียน การมีผลการเรียนทางด้านภาษาอังกฤษที่ตกต่ำ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนน้อยลง และยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์อีกด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง 10 คน โดยมองว่า 1) ในบางครั้งผู้บริหารโรงเรียนบริหารผิดทิศทาง เพราะบางท่านไปมุ่งเน้นที่การปรับปรุงโครงสร้าง ทักษะสภาพต่างๆ ของโรงเรียน แต่ไม่ทราบแม้กระทั่งคุณลักษณะของพลเมืองไทยที่ดี โดยถือเป็นปัญหาซึ่งเปรียบเสมือนผู้จัดการโรงงานที่ไม่รู้ว่าผลผลิตของตัวเองควรเป็นอย่างไร จึงผลิตได้ไม่ถูกต้อง 2) ผู้บริหารสมัยใหม่บางส่วนถูกมองว่าขาดความสามารถในการบริหารงานโรงเรียน อันเนื่องจากการขาดประสบการณ์ในการบริหาร เพราะการสอบขึ้นเป็นผู้บริหารในยุคปัจจุบันซึ่งมีการปรับเปลี่ยนให้คนที่ไม่เคยมีประสบการณ์บริหารมาก่อนก็สามารถมาสอบขึ้นเป็นผู้บริหารได้ จึงทำให้อาจได้คนที่อาจหนังสือเก่ง ทำข้อสอบเก่ง แต่ขาดความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร

ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง 5 คน โดยมองว่า งบประมาณที่โรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการอุดหนุนจากรัฐนั้นไม่เพียงพอ ทำให้โรงเรียนต้องแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กร หรือผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ในแง่ของการใช้จ่ายงบประมาณผู้ให้สัมภาษณ์ยังมองว่า หลายแห่งขาดความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณดังเช่น ตัวอย่างที่ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งได้ยกมาคือกรณีโรงเรียนขนาดเล็กแห่งหนึ่ง ซึ่งทั้งโรงเรียนมีนักเรียนเพียง 40 คน แต่กลับทำป้ายโรงเรียนในราคาถึงเจ็ดแสนบาท ซึ่งถือว่าเป็นการใช้งบประมาณไปอย่างไม่คุ้มค่า

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มีผู้ให้สัมภาษณ์ที่กล่าวถึง 11 คนโดยมองว่า กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังมีส่วนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ปรับเปลี่ยนการสอนของตนตามหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้แม้จะมีการสร้างหลักสูตรที่ดีอย่างไรก็เปล่าประโยชน์เพราะเมื่อถึงขั้นในการจัดการเรียนการสอนจริงครูกลับไม่ปรับเปลี่ยนกระบวนการ

จัดการเรียนการสอนของตนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนของไทยในปัจจุบันเน้นกระบวนการเรียนการสอนแบบท่องจำมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และขาดความรับผิดชอบ เน้นแต่ความเก่ง จนละเลยเป้าหมายของการจัดการศึกษาอื่นๆ คือ เรื่องของความดี และความสุขของผู้เรียน

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง 6 คน โดยมองว่า ถูกมองว่าการบริหารขาดความโปร่งใส โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงซึ่งมีโอกาสมากที่การบริหารจะขาดความโปร่งใส การบริหารยังขาดการบริหารเชิงรุก เพราะบริหารแบบเดิมๆ ตามที่เคยมีในอดีตเพราะมองว่าการทำแบบเดิมนั้นได้ผลดีอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน นอกจากนี้ระบบการบริหารที่เป็นอยู่ในหลายแห่ง ยังเป็นระบบที่ไม่ส่งเสริมให้คนดีอยู่ในองค์กร จึงทำให้มีครูจำนวนมากที่ต้องเกษียณอายุราชการไปก่อนเวลาอันควร ทำให้โรงเรียนต้องสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ

นอกจากปัจจัยภายในของโรงเรียนแล้ว การที่ผู้เรียนถูกมองว่ามีคุณภาพด้อยลง ไปนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มหนึ่งเห็นว่า จริงๆ แล้ว ต้องพิจารณาจากปัจจัยอื่นๆ อย่างรอบด้านอีกด้วย เพราะโรงเรียนเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ปัจจัยดังกล่าวนี้ ได้แก่ปัจจัยทางด้านการเมืองหรือนโยบายจากภาครัฐ ปัจจัยเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมต่างๆ อีกด้วย ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายจากภาครัฐ ด้านนี้มักได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนมากถึง 20 คน โดยมองว่า 1) นโยบายของภาครัฐที่มีต่อการศึกษานั้นมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยมากจนเกินไป อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ บ่อยไป จนทำให้นโยบายทางการศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนตามอยู่บ่อยๆ ทำให้นโยบายเดิมๆ ขาดความต่อเนื่อง อันทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสนและรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปเพียงชั่วคราว เพราะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือรัฐมนตรีฯ ใหม่ นโยบายก็จะมีเปลี่ยนแปลงอีกเช่นเคย อีกทั้งเมื่อผู้ปฏิบัติปฏิบัติตามนโยบายใหม่ที่มีอยู่ยังไม่ทันจะเข้าสู่เขารูขี้เป็ด รัฐมนตรีใหม่ก็มาเปลี่ยน จนทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสนและต้องปรับตัวตามอยู่เรื่อย ทำให้ตัวรัฐมนตรีที่เข้ามานั่งทำงานในกระทรวงก็ยังถูกตั้งคำถาม

จากผู้ให้สัมภาษณ์บางรายว่า ท่านขาดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาเพราะออกนโยบายมาไม่ถูกจุดกับปัญหาการศึกษาไทย 2) การจัดการศึกษาถูกมองว่ามุ่งเน้นไปที่การรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางมากเกินไป ทำให้โรงเรียนขาดอิสระในการบริหารงานในหลายๆ ส่วน ดังเช่น อิสระในการที่จะคัดเลือกคน อันเนื่องมาจากสาเหตุที่ ส่วนกลางไม่ไว้วางใจเพราะเกรงจะเกิดการทุจริตหรือระบบอุปถัมภ์ ในการคัดเลือกคนเข้าทำงาน แต่สิ่งที่ปรากฏคือ แม้จะมีการคัดเลือกคนโดยส่วนกลาง แต่ปัญหาระบบอุปถัมภ์ หรือการทุจริตในการสอบก็ยังมีปรากฏให้เห็นอยู่

ปัญหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง 1 คน โดยมองว่าสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันถูกมองว่าทำให้คนต้องแข่งขันกันสูง เป็นเศรษฐกิจแบบบริโภคนิยม ซึ่งส่งผลทำให้ มีครูจำนวนหนึ่งที่มุ่งเน้นการทำมาหากินทางด้านเศรษฐกิจ มากกว่าการมีจิตวิญญาณ ความเป็นครู ส่วนผู้เรียนนั้นหากอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีก็ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานตามครอบครัว หรือออกกลางคันเพราะฐานะของครอบครัวไม่ดี เป็นต้น

ปัญหาเกี่ยวกับสภาพครอบครัว สังคม และวัฒนธรรม มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง 8 คน โดยมองว่าสังคมในปัจจุบันถูกมองว่าเต็มไปด้วย ความรุนแรง ความแตกแยกของครอบครัว พ่อแม่มักเลี้ยงดูบุตรของตนเองแบบประคบประหงม เช่น ห้ามครูตีลูกของตนเอง จึงทำให้ครูไม่สามารถที่จะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของผู้ปกครองท่านนั้นให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ครูตั้งไว้ได้ อีกทั้งสังคมยังถูกมองว่าเป็นสังคมที่ขาดธรรมาภิบาล

ปัญหาในแง่ของการวัดและประเมินคุณภาพของผู้เรียนนั้น มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง 1 คนโดยมองว่านโยบายของการจัดการศึกษานั้นต้องการให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น วิเคราะห์เป็น แต่ในความเป็นจริงเมื่อมีการวัดผลผู้เรียนกลับวัดเฉพาะตัวความรู้

อาจสรุปได้ว่าปัญหาที่มีผู้กล่าวถึงมากที่สุดห้าอันดับแรก ได้แก่ปัญหาด้านครูผู้สอน กับปัญหาด้านนโยบายจากภาครัฐ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงสูงสุด 20 คน รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร 15 คน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 11 คน และปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้บริหาร 10 คน ตามลำดับ

นอกจากนี้ผู้เขียนยังถามคำถามเพิ่มเติมว่า ในทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยหรือไม่ว่า การจัดการ

ศึกษาไทยในปัจจุบันนั้นล้มเหลว หรือถอยหลัง พบว่ามีผู้ให้สัมภาษณ์ 25 ราย ที่เห็นด้วย โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 9 คน ครู 11 คน หน่วยงานต้นสังกัด 1 คน และนักวิชาการ 4 คน ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่ทำงานอยู่ในหน่วยปฏิบัติงาน โดยตรงเช่น ครู และผู้บริหารโรงเรียน มีอัตราการเห็นด้วยมากกว่า กลุ่มหน่วยงานต้นสังกัดและนักวิชาการ โดยหากคิดเป็นร้อยละ จะพบว่า มีผู้บริหารที่เห็นด้วยร้อยละ 47.3 ครู ร้อยละ 64.7 หน่วยงานต้นสังกัด ร้อยละ 11.11 และนักวิชาการ ร้อยละ 36.36

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง ปัญหาการศึกษาไทย: การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษานั้น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา 56 ราย ซึ่งพบว่ามีปัญหาอยู่หลากหลายประการ ทั้งปัญหาเกี่ยวกับครู หลักสูตร ผู้เรียน ผู้บริหาร งบประมาณ การจัดการเรียนการสอนการบริหาร นโยบายจากภาครัฐ สภาพเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม และระบบการวัดประเมินผลผู้เรียน

หากเปรียบเทียบผลการศึกษา กับงานวิจัยและบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จะพบว่าในภาพรวมมีความสอดคล้องกันเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ทั้งงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องล้วนกล่าวถึงปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทั้งสิ้น เพียงแต่อาจจะกล่าวอย่างแยกส่วน กล่าวคือ บางงานเขียนหรืองานวิจัยกล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับครู ดังเช่น ครู มีรายได้ไม่สมดุลกับค่าครองชีพ (เช่น แก้วยศ, 2541: สุติธรัตน์ มัทธรัตน์, 2556) ปัญหาหนี้สินครู (ครูบ้านนอก.คอม, 2556: พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, 2548) ครูมีภาพลักษณ์ที่ตกต่ำเกิดภาวะไม่รู้จะเรียนอะไรจึงมาเรียนครู (เช่น แก้วยศ, 2541: สุติธรัตน์ มัทธรัตน์, 2556: 22) ปัญหาครูขาดคุณภาพ(สุติธรัตน์ มัทธรัตน์, 2556: 53-75: สิทธิชัย ฝรั่งทอง, 2554: James: 2008) ครูขาดแคลน(วิทยากร เชียงกูล, 2553: กลิ่น สระทองเนียม, 2556) ครูมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานสอนมาก (เช่น แก้วยศ, 2541: กลิ่น สระทองเนียม, 255) ครูต้องมุ่งทำแฟ้มเอกสารเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะจนทำให้สนใจแต่การสร้างผลงานในกระดาษมากกว่าจะมุ่งพัฒนาเด็ก (สุดา ภักษา, 2554) ครูไปจ้างผู้อื่นทำผลงานแทนตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2556: 10) และความไม่มั่นคงในงานของครูอัตราจ้าง (วิระยุทธ พรพจน์ธนา มาศ, 2554) เป็นต้น

หลักสูตรก็มีผู้กล่าวถึงทั้งหลักสูตรมีเนื้อหาสาระที่อัดแน่นเกินไป (ธีระวัฒน์ เหมะจุฑา, 2554: กลิ่น สระทองเนียม, 2556: ปิยนุช เปี่ยมวิริยะวงศ์, 2556: 38) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กแต่ละกลุ่ม (กลิ่น สระทองเนียม, 2556) หลายโรงเรียนยังมีการคัดลอกหลักสูตรจากโรงเรียนอื่นมาใช้ในโรงเรียนของตน (ปิยนุช เปี่ยมวิริยะวงศ์, 2556: 41) หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย (บุญมี พันธุ์ไทย, 2554) เป็นต้น

ส่วนตัวผู้เรียนก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ (ปิยนุช เปี่ยมวิริยะวงศ์, 2556: 40, วิทยากร เชียงกุล, 2553: 13) ขาดทักษะการเชื่อมโยงในชีวิต ขาดทักษะการสื่อสาร (ปิยนุช เปี่ยมวิริยะวงศ์, 2556: 40) ขาดความรับผิดชอบ (กลิ่น สระทองเนียม, 2556: James; 2008) มีปัญหาต่างๆ ทั้งปัญหาดิยาเสพติด (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2545: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2545) ปัญหาตั้งครกในวัยเรียน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552) เป็นต้น ผู้บริหารก็เป็นผู้บริหารที่ขาดความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผลการเรียนของนักเรียน (วิจารณ์ พานิช, 2556) บางคนมักมองแต่ตนเองเป็นที่ตั้ง (อรรถ กิตติชนม์ธวัช, 2556: 249-250) ละเลยงานวิชาการโดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาโรงเรียนทางด้านกายภาพมากกว่า (อรรถ กิตติชนม์ธวัช, 2556: 250: กลิ่น สระทองเนียม, 2556) เป็นต้น

ส่วนงบประมาณก็มีปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ (กลิ่น สระทองเนียม, 2556) หรืองบประมาณที่ได้รับมาก็มักจะถูกนำไปใช้เป็นค่าจ้างเงินเดือนมากกว่าจะถึงตัวเด็ก (กลิ่น สระทองเนียม, 2556)

ในแง่การจัดการเรียนการสอน ที่มีถูกวิพากษ์วิจารณ์ เช่น การขาดการปรับเปลี่ยนวิธีเรียนวิธีสอนให้เข้ากับยุคสมัย ครูใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ (กลิ่น สระทองเนียม, 2556: วิทยากร เชียงกุล, 2553: 17) ครูเข้มงวดมากเกินไป ทำให้นักเรียนกลัวและไม่ชอบมาเรียน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552) หรือการวัดผลแบบที่นักเรียนที่สอบตกแล้วสามารถสอบซ่อมได้ทำให้เด็กไม่กระตือรือร้น (กลิ่น สระทองเนียม, 2556) เป็นต้น

ส่วนการบริหารก็มีผู้กล่าวถึง ความขัดแย้งหรือเห็นต่างระหว่างผู้บริหารกับครูหรือระหว่างครูด้วยกันเอง (เช่น แก้วยศ, 2541) การเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่าง

ครูข้าราชการกับครูประจำการ (วีระยุทธ พรพจน์ธนาต, 2554) บทบาทของโรงเรียนกับชุมชน ก็มักถูกมองว่าโรงเรียนหลายๆ แห่งยังขาดการนำทรัพยากรทางการศึกษาในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ (วิจารณ์ พานิช, 2556: 51)

สำหรับปัญหาการวัดประเมินผลผู้เรียนนั้น ก็มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่า การวัดคุณภาพของผู้เรียนนั้นจะวัดกันอย่างไร เพราะดูเหมือนว่ามีหลายโรงเรียนพยายามจะวัดโดยดูจากแค่คะแนนสอบ O-Net เท่านั้น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมเพียงพอ (กลิ่น สระทองเนียม, 2556)

นอกจากนี้ปัญหาที่เกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมก็มีผู้กล่าวถึง เช่น ปัญหาหน่วยงานต้นสังกัดมักกรมศูนย์อำนาจและผูกขาด (วิทยากร เชียงกุล, 2553: 40: ไพฑูรย์ สีนลรัตน์และคณะ 2556: กลิ่น สระทองเนียม, 2556: ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2541: 30) ปัญหาครอบครัวของเด็กยากจนทำให้เด็กไม่ได้รับการศึกษา ปัญหาครอบครัวแตกแยกทำให้เด็กขาดความอบอุ่น (วิจารณ์ พานิช, 2556) ปัญหาพ่อแม่เลี้ยงดูลูกตามใจมากเกินไป (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552: ชลวิทย์ เจริญจิตต์, 2556) ปัญหาสังคมที่มีความรุนแรง (วิจารณ์ พานิช, 2556: 44) เพิ่มไปด้วยพื้นที่เสี่ยง เช่น สื่อลามกอนาจาร ร้านเกม ยาเสพติด ฯลฯ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552) หรือปัญหาทางด้านการเมืองที่มีการเปลี่ยนตัวรัฐมนตรีบ่อยจนกระทั่งหลายนโยบายขาดความต่อเนื่อง (กลิ่น สระทองเนียม, 2556, ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2556 อ้างถึงใน ครุบ้านนอก.คอม, 2556) และ การเมืองเข้าแสวงหาผลประโยชน์จากวงการศึกษาด้านอำนาจและด้านผลประโยชน์เป็นเงิน (วิจารณ์ พานิช, 2556: 18; ปัทมกร วงศ์ชิตวรณ, 2553) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าทุกๆ ปัญหาล้วนสอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้เขียน เพียงแต่เท่าที่สืบค้นข้อมูลยังไม่พบว่ามีการศึกษาว่าปัญหาใดเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ดังเช่นที่ผู้เขียนได้จัดลำดับปัญหาการศึกษาที่มีผู้กล่าวถึงมากที่สุดห้าอันดับแรก ได้แก่ ปัญหาด้านครูผู้สอน กับปัญหาด้านนโยบายจากภาครัฐ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงสูงสุด 20 คน รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร 15 คน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 11 คน และปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้บริหาร 10 คน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. การพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาการศึกษาไทยนั้น อาจพิจารณาได้อย่างอย่างเป็นระบบ โดยมองเทียบกับระบบการบริหารงานโรงเรียน ตั้งแต่ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า (inputs) เช่น ครู หลักสูตร ผู้เรียน ผู้บริหาร งบประมาณ เป็นต้น ปัจจัยกระบวนการ (process) อันได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การบริหาร ไปจนถึงผลผลิต (output) อันได้แก่ ปัญหากระบวนการวัด ประเมินผลผู้เรียน เป็นต้น และปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ทั้งนโยบายจากภาครัฐ สภาพเศรษฐกิจ สภาพครอบครัวของผู้เรียน สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งเชื่อได้ว่าหากมองเห็นภาพระบบบริหารงาน

โรงเรียนทั้งระบบแล้วก็จะเห็นว่าปัญหาอาจเกิดขึ้นได้ ทุก ๆ ส่วน

2. เมื่อพิจารณาภาพรวมของปัญหาการศึกษาไทยแล้ว จะพบว่าปัญหาอยู่อย่างหลากหลาย แต่จากผลการศึกษาที่มีผู้กล่าวถึงมากที่สุดห้าอันดับแรกคือ ปัญหาด้านครูผู้สอน ปัญหาด้านนโยบายจากภาครัฐ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้บริหาร นั้น ก็น่าจะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าปัญหาเหล่านี้ น่าจะเป็นปัญหาที่ค่อนข้างมีความสำคัญมากกว่าปัญหาอื่น ๆ ในการแก้ไข เพราะมีผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

- กลืน สรทองเนียม. (2556). แก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา : ต้องเป็นวาระแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.dailynews.co.th/education/179554>
- โกวิท วงศ์สุวรรณ. (2556). ไม่น่าแปลกใจเลยที่คุณภาพการศึกษาของไทยอยู่ในอันดับรั้งท้ายของกลุ่มอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2556, จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1378896116&grpid=01&catid=02&subcatid=0207
- ครูบ้านนอก.คอม. (2555). ขรมว.ศธ.ใหม่แก้หนี้ครู 1 ล้านล้าน ผุด"เครดิตบูโร-ฐานข้อมูลหนี้" แม่พิมพ์. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.kroobannok.com/47903>
- ครูบ้านนอก.คอม. (2556). ระบบการศึกษาเสื่อมแล้ว คุณภาพชีวิตตกต่ำ เศรษฐกิจโตช้า. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.kroobannok.com/55725>
- จันทน์ ต้นสกุล. (2556). "ความไม่เท่าเทียมของสังคมไทย: โจทย์ปัญหาข้อใหญ่ที่ท้าทาย". ใน วิกฤติการศึกษา : ทางออกที่รอการแก้ไข (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (หน้า 155-195).
- ชลวิทย์ เจียรจิตต์. (2556). พ่อแม่รังแกลูก. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2556, จาก http://www.hiso.or.th/hiso/ghealth/ ghealth2_30.php
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). Good Governance กับ การปฏิรูปการศึกษา – การปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ: วชิราวุธวิทยาลัย
- เซ็น แก้วยศ. (2541). การพัฒนาโรงเรียนจากภายใน. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.moe.go.th/main2/article21.htm>
- ธีระวัฒน์ เหมะจุฑา. (2554). ระบบการศึกษา...นับหนึ่งใหม่ยังไม่สาย (แต่ต้องรออีก 25 ปี). สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2554, จาก http://docs.google.com/viewer?a=v&pid=explorer&chrome=true&srcid=0B_gTfMEH05_YOTRmNzkzN2MtNzkzZi00M2JmLTljZGUtYjZlMDIwNjFkODk0&hl=en
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2554). การศึกษาของไทยยิ่งทำคุณภาพก็ยิ่งแย่ลง. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2554, จาก http://docs.google.com/viewer?a=v&pid=explorer&chrome=true&srcid=0B_gTfMEH05YNjBhMTBIMGlTjZkMC00MTgzLTg5MWYtZTNmMzNjMDJlYjZl&hl=en
- ปัทมกร วงศ์จิตรวรรณ. (2553). ครูอัตราจ้าง. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/353479>

- ปิยนุช เปี่ยมวิริยวงศ์. (2556). “หลักสูตรย่า คุณภาพแย่: ถึงเวลาแก้วิกฤตเป็นโอกาส!”. ใน วิกฤตการศึกษา : ทางออกที่รอการแก้ไข (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (หน้า 35-51).
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2548). การศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, นุชนารถ สุนทรพันธุ์ และนวลละออง แสงสุข. (2547). ความรู้เบื้องต้นด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พีรภัทร ฝอยทอง. (2556). “วิกฤตการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา: ดำน้ำพริก ละลายแม่น้ำ”. ใน วิกฤตการศึกษา : ทางออกที่รอการแก้ไข (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (หน้า 95-118)
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2552). ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ส่งความสุขสู่คุณภาพการศึกษา 2556. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีโน พับลิชชิง (ประเทศไทย) จำกัด.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2550). ความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร ต่อมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2554). “การศึกษาสภาพปัญหาของครูอัตราจ้างในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3”. วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2554). หน้า 163-192.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2552. ‘เด็กหนีเรียน’ โจทย์ใหญ่การศึกษาไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/article/9453>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (2545). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2556, จาก <http://nctc.oncb.go.th/new/ebook/c-d082.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2545). ปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2556, จาก http://www.senate.go.th/senate/report_detail.php?report_id=17
- สิทธิชัย ฝรั่งทอง. (2554). ถึงเวลาจำกัดจุดบอดในวงการศึกษาไทย. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2554, จาก http://docs.google.com/viewer?a=v&pid=explorer&chrome=true&srcid=0B_gTfMEH05YMWM4YmFmNmYtZDk1YS00ODMxLTg0ZDgtNmE5NjE4OTM2NjQz&hl=en
- สุตา ภัทษา. (2554). วิกฤตการศึกษาไทย. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2554, จาก http://docs.google.com/viewer?a=v&pid=explorer&chrome=true&srcid=0B_gTfMEH05YNThLZWY4MmUtM2MxYi00MmJkLTJhMmMltODkxZWZWM2YmRjN2Y1&hl=en_US
- สุธิดารัตน์ มัทธวรรัตน์. (2556). “ความตกต่ำของวิชาชีพครูไทย: ใครเป็นผู้รับผิดชอบ?”. ใน วิกฤตการศึกษา : ทางออกที่รอการแก้ไข (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (หน้า 53-93).
- อรชร กิตติชนม์ธวัช. (2556). “วิกฤตผู้นำ: ผู้นำ (ในฝัน) ของการศึกษาไทย”. ใน วิกฤตการศึกษา : ทางออกที่รอการแก้ไข (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (หน้า 247-262)
- James, Cassandra. (2008). Education in Thailand: A Terrible Failure. Retrieved April 24, 2013, from <http://voices.yahoo.com/education-thailand-terrible-failure-889841.html?cat=16>

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย
: กรณีศึกษาลำานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
Factors Affecting the Implementation of the Tablet PC Policy for
Education in Thailand: A Case Study of Nakhon Si Thammarat
Primary Education Service Area Office 2

อรรถพล ศรีประมว 1*, นรินทร์ จุลทรัพย์ 2 และอิสรฐ์ รินไธสง 3
Auttapol Sripamual^{1*}, Niran Chullasap² and Idsarat Rinthaisong³

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทยตามความคิดเห็นของครู และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย เก็บข้อมูลในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยศึกษาข้อมูลปัจจัยทางสมรรถนะขององค์กร 5 ด้าน คือ โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ และศึกษาการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย 4 ด้าน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบ และการประเมินผลและรายงานผล กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวนจากสูตรของยามานะ ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูล มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหระหว่าง 0.66-1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมสมรรถนะขององค์กร อยู่ในระดับปานกลาง โดยสมรรถนะขององค์กรด้านโครงสร้างขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสมรรถนะขององค์กรด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ภาพรวมการดำเนินตามนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยการดำเนินตามนโยบายด้านการประเมินผลและรายงานผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการดำเนินตามนโยบายด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จากการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณพบว่า สมรรถนะขององค์กร ในภาพรวม มีผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการนิเทศ ติดตามและตรวจสอบ ด้านการประเมินผลและรายงานผล และในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาและข้อเสนอแนะพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับ การไม่สามารถปิดกั้นหรือห้ามปรามไม่ให้เด็กเปิดเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมได้

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล, การดำเนินนโยบาย, แท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย

¹ มหบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม มหาวิทยาลัยทักษิณ

² รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ: ประธานที่ปรึกษา

³ อาจารย์ ดร., สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์: กรรมการที่ปรึกษา

* Corresponding author : Nume_Auttapon@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to investigate factors affecting the implementation of the tablet PC policy for education in Thailand and investigate teacher's opinion on the tablet PC policy for education in Thailand: Nakhon Si Thammarat primary education service area office 2. And aimed at 5 organizational performance factors affecting the implementation in structure, officer, budget, location and equipment including to the 4 processing of the tablet PC policy for education in Thailand within planning, performing, supervision and inspection, assessment and reporting. The 95% confidential with Yamane methodology was used to select 337 samplings. The questionnaire's HYPERLINK "http://support.sas.com/documentation/cdl/en/procstat/63104/HTML/default/procstat_corr_sect019.htm" Cronbach coefficient alpha try out was 0.94 and 0.66-1.00 content validity indicators were existed. The analysis of data used frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The research result found that as a whole organizational performance factors affecting the implementation was perceived by the teacher at medium level average point with the highest average point of structure and lowest average point of budget. The whole of processing of the tablet PC policy for education in Thailand was perceived by the teacher at medium level average point with the highest average point of assessment and reporting, lowest average point of planning. Multiple regression analysis found that the whole of organizational performance factors affecting the implementation in perspective, there were perceived .05 statistical significant to the whole of processing of the tablet PC policy for education in Thailand. The obstacle and recommendation of tablet PC found that inefficiency block an inappropriateness website.

Keywords : Factors Affecting, Policy Implementation, Tablet PC for Thailand Education

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญค่อนข้างมาก ต่อการนำมาใช้พัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียน และพบว่าสื่อการศึกษาประเภทคอมพิวเตอร์ (Computer) ได้ถูกนำมาใช้งานเพื่อพัฒนาศักยภาพประชากรอย่างแพร่หลาย นโยบายภาครัฐด้านการจัดการศึกษาของรัฐบาลไทยปัจจุบัน ซึ่งได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2554 โดยเฉพาแนนโยบายด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาตินั้น ได้กำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจนคือ เร่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้เป็นเครื่องมือยกระดับคุณภาพและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้มีระบบการเรียนรู้แบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ เป็นกลไกใน

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับชั้นใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา (Tablet) โดยที่นโยบายของการปฏิบัติกับนักเรียนช่วงแรกตามโครงการ One Tablet PC Per Child จะมุ่งเน้นไปที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนประมาณ 539,466 คน เป็นกลุ่มเป้าหมายนำร่องที่สำคัญของการนำสื่อแท็บเล็ตสู่การพัฒนาการเรียนรู้ในครั้งนี้ (แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา โอกาสและความท้าทาย, 2555)

การใช้แท็บเล็ตพีซี โดยให้ผู้เรียนและผู้สอนมีแท็บเล็ตพีซีเป็นของตนเองอย่างทั่วถึง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพบว่าช่วยเพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียน และมีผลกระทบในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยส่งเสริมการค้นคว้า การเข้าถึงองค์ความรู้ นอกห้องเรียน รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ของผู้เรียน สำหรับในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนนั้นพบว่า การใช้แท็บเล็ตพีซีนั้นช่วยส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นส่วนประกอบมากขึ้น อย่างไรก็ตามการสร้างให้เกิดผลสำเร็จดังกล่าวนั้น ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนและการจัดการในด้านต่างๆจากผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนให้มีเครือข่ายสื่อสารแบบไร้สาย (Wireless Data Projector) ที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถสร้างและใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุด (แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา โอกาสและความท้าทาย, 2555)

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ข้อมูลว่า การใช้แท็บเล็ตของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีอายุ 6-7 ปี เป็นเด็กที่อยู่ในวัยเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรพัฒนาทักษะทุกอย่างอย่างรอบด้าน เช่น ทักษะการใช้กล้ามเนื้อ ในการขีดเขียน ทักษะในการฟัง การรอคอย นั่งให้นิ่ง ทักษะการเคลื่อนไหวโดยการเล่นกิจกรรมกีฬา นอกจากนี้ความรับผิดชอบของเด็กวัย 6-7 ขวบ ที่ต้องดูแลรักษาแท็บเล็ตก็ไม่สามารถทำได้ เพราะขนาดกลองดินสอที่เอาไปโรงเรียน พอกลับบ้านมายางลบ ไม้บรรทัด ดินสอก็ไม่ครบ สิ่งเหล่านี้ต้องคิดให้ดี หากจะแจกแท็บเล็ตให้เด็กวัยนี้ ฉะนั้น ความเหมาะสมในการแจกแท็บเล็ต ถือว่าต้องพิจารณาให้รอบด้าน (อายุที่ไม่เหมาะสมกับการใช้แท็บเล็ต, 2555)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 คือหน่วยงานทางการศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ดูแลสถานศึกษาในสังกัดครอบคลุมพื้นที่ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอดง อำเภอฉวาง อำเภอพิปูน อำเภอฉวาง อำเภอพรหม อำเภอฉวาง อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอบางขัน อำเภอทุ่งสง และอำเภอช้างกลาง จำนวน 207 โรงเรียน (ข้อมูลพื้นฐาน, 2555) ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ขาดแคลนครูที่มีความรู้ทางเทคโนโลยี มาสอน เด็กนักเรียนรวมถึงมาทำหน้าที่ดูแลรักษาเครื่อง ปัญหาแบตเตอรี่ที่ไม่สามารถเก็บไฟได้นาน โรงเรียนไม่มีความพร้อมรองรับไม่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ทำให้ไม่สามารถใช้งานแท็บเล็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากสภาพปัญหาและความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซี

เพื่อการศึกษาไทย กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะนำไปใช้ในการบริหารจัดการการดำเนินงานตามนโยบายแท็บเล็ตพีซี เพื่อการศึกษาไทย อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ตามความคิดเห็นของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของข้าราชการครูเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 2,139 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2, 2555)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 337 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามานะ (อิรุจิ เอกะฮิโกะ, 2546: 131) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่างมาด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้
 - 2.1 ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดลักษณะคำถามมีคำตอบให้เลือกโดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

2.2 ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยสมรรถนะขององค์กร ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) 5 ระดับ

2.3 ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ซึ่งประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการนิเทศติดตามและตรวจสอบ และด้านการประเมินผลและรายงานผล โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) 5 ระดับ

2.4 ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตและขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัย

3.2 จัดเตรียมแบบสอบถาม รวมทั้งคำแนะนำในการทำวิจัย ใส่ซองตามจำนวนครูผู้ทำหน้าที่ตอบแบบสอบถามของแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ส่งหนังสือออกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 และกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างส่งข้อมูลคืน ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ภายในกำหนด 15 วัน

3.4 เมื่อถึงกำหนดส่งข้อมูล ผู้วิจัยไปขอรับข้อมูลคืนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ด้วยตนเอง หากไม่ได้แบบสอบถามครบตามจำนวน ผู้วิจัยจะติดต่อประสานงานทางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองอีกครั้ง

3.5 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจดบันทึกข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากครูผู้สอนด้วยโปรแกรมจัดการเอกสาร

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางสมรรถนะขององค์กร ประกอบด้วย โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือใช้วิเคราะห์โดยหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 การดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การนิเทศ ติดตามและตรวจสอบ และการประเมินผลและรายงานผล วิเคราะห์โดยหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาตัวแปรที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย โดยการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของข้าราชการครูเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

โดยครูผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 377 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 31-50 ปี จำนวน 135 คน มีอายุ 51 ปีขึ้นไปจำนวน 126 คนและมีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 76 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 207 คนและมีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 130 คน มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 129 คน มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 111 คนและ

มีประสบการณ์ทำงาน 10 - 20 ปี จำนวน 97 คน และครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 146 คน ทำงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 102 คน และทำงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 89 คน

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย พบว่า

1.1 ภาพรวมสมรรถนะขององค์กร อยู่ในระดับปานกลาง โดยสมรรถนะขององค์กรด้านโครงสร้างขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสมรรถนะขององค์กรด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ภาพรวมสมรรถนะขององค์กรด้านโครงสร้างขององค์กร อยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดเงื่อนไขข้อตกลง กับผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก นโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายใหม่ ซึ่งเพิ่งเริ่มใช้งาน ทำให้การกำหนดรูปแบบข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และบทลงโทษ ยังไม่มีความรัดกุม สอดคล้องกับ กล้า ทองขาว (2548: 9) พบว่า การนำนโยบายใหม่ไปสู่การปฏิบัติ จะมีปัญหาที่ยุ้งยาก คือ ยังไม่มีทฤษฎี หรือหลักการที่ รัดกุมและชัดเจนเพียงพอ

1.1.2 ภาพรวมสมรรถนะขององค์กรด้านบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง โดยการพัฒนาหลักสูตร ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการนำแท็บเล็ต มาใช้เพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก โปรแกรมประยุกต์ส่วนใหญ่ที่ติดมากับเครื่องไม่ใช่โปรแกรมที่พัฒนามาจากหนังสือเรียน ไม่มีความสอดคล้องโดยตรงกับหนังสือเรียน สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา โอกาสและความท้าทาย, 2555) พบว่า การนำสื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ต้องมีเวลาที่เพียงพอต่อการจัดเตรียมเนื้อหาสาระของผู้สอน

1.1.3 ภาพรวมสมรรถนะขององค์กรด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณในการปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสมกับการใช้แท็บเล็ต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจากงบประมาณที่ใช้ปรับปรุงห้องเรียนให้สามารถใช้งานแท็บเล็ตพีซีมีจำนวนจำกัด แต่การจะปรับปรุงห้องให้มีความสวยงาม มีบรรยากาศที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการใช้งานแท็บเล็ตพีซีต้องใช้งบประมาณจำนวนมากสถานศึกษา

จึงดำเนินการปรับปรุงในระดับพื้นฐานเป็นไปตามจำนวนเงินงบประมาณที่ได้รับมา สอดคล้องกับ วรเดช จันทรร (2552: 64) พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ปัญหาทางด้านการสนับสนุนขององค์การ การไม่ให้ความสนับสนุนทั้งในแง่ของ เงินทุน และงบประมาณ

1.1.4 ภาพรวมสมรรถนะขององค์กรด้านสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยความพร้อมด้านสถานที่ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก ห้องเรียนของโรงเรียนส่วนใหญ่ถูกใช้งานจนเต็มความจุ ไม่เหลือห้องว่างสำหรับพัฒนาให้เป็นห้องปฏิบัติการ โดยเฉพาะ จึงต้องมีการจัดสรรหรือตัดแปลงห้องบางห้องให้กลายเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับแท็บเล็ตโดยเฉพาะ

1.1.5 ภาพรวมสมรรถนะขององค์กรด้านวัสดุและอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยระบบสื่อที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้การนำแท็บเล็ตมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เครื่องฉายภาพ LCD จอภาพ เครื่องเสียง ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก ห้องเรียนส่วนใหญ่ในแต่ละโรงเรียนใช้การสอนผ่านการเขียนกระดานดำ หากเป็นโรงเรียนในพื้นที่ชุมชนเมืองบางห้องอาจพัฒนาสูงที่สุดถึงขั้นใช้งานกระดานไวท์บอร์ด แต่การเชื่อมต่อจอภาพของครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้การเชื่อมต่อแบบมินิยูเอสบี หรือยูเอสบี เพื่อเข้าเครื่องฉายภาพ ดิจิตอล ผ่านจอรับภาพ และนำเสนอเสียงของวีดิทัศน์ผ่านระบบดิจิตอลมีเดีย ดังนั้นการเชื่อมต่อในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นปัญหาอย่างมากในทุกสถานศึกษา สอดคล้องกับ วรเดช จันทรร (2552: 141) พบว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์การที่รับผิดชอบว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังได้เพียงใด นโยบายจะบรรลุเป้าหมายได้จะต้องอาศัยโครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสม บุคลากรมีความสามารถทั้งทางด้านการบริหารและเทคนิคอย่างเพียงพอ นอกจากนี้องค์กรยังต้องมีการเตรียมการ หรือมีความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่

1.2 ภาพรวมการดำเนินตามนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยการดำเนินตามนโยบายด้านการประเมินผลและรายงานผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการดำเนินตามนโยบายด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ภาพรวมการดำเนินงานตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง โดยการประสานความร่วมมือจากผู้แทนชุมชนเพื่อประชุมวางแผน ดำเนินการตามนโยบาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก ผู้แทนชุมชนแต่ละคนมีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก เมื่อต้องทำความเข้าใจหรือร่วมมือกันสนองนโยบายของรัฐเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่จึงเกิดความขัดข้องหรือการที่โรงเรียนไม่ร่วมมือปรึกษากับชุมชนเท่าที่ควร

1.2.2 ภาพรวมการดำเนินงานตามนโยบายด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนความรู้ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก ขั้นตอนปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือกับชุมชน วิทยุท้องถิ่น และผู้ประกอบการ ทำได้ยากเนื่องจากมีข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีพ อายุ และการศึกษาที่หลากหลาย เมื่อต้องทำความเข้าใจหรือร่วมมือกันสนองนโยบายของรัฐเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงยากลำบาก สอดคล้องกับ ศุภชัย ยาวะประภาส (2554 : 35) พบว่า ทศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และกลไกภายในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย

1.2.3 ภาพรวมการดำเนินงานตามนโยบายด้านการนิเทศ ติดตามและตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดรูปแบบ ระยะเวลาการรายงานผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก อุปกรณ์แท็บเล็ตพีซีเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญในการใช้ทำการเรียนการสอนจริงๆทำให้ขาดการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ และตัวชี้วัดต่างๆ สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา โอกาสและความท้าทาย, 2555) พบว่า การนำสื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพของครูผู้สอนให้เข้าใจองค์ประกอบต่างๆควบคู่กันไปด้วย

1.2.4 ภาพรวมการดำเนินงานตามนโยบายตามความคิดเห็นของครู ด้านการประเมินผลและรายงานผล อยู่ในระดับปานกลาง โดยสถานศึกษามีการนำข้อมูลการสรุปผลและการประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายในปี

การศึกษาต่อไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และโรงเรียนมีระบบการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจากการรายงานผลการปฏิบัติงานนั้นจะเน้นการรายงานกลับไปยังรัฐบาล เพราะสถานศึกษายังไม่มีความชำนาญในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ทำให้แก้ปัญหาได้ล่าช้า สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา โอกาสและความท้าทาย, 2555) พบว่า ความสามารถในการใช้งานอย่างต่อเนื่องของแท็บเล็ตพีซี เป็นปัจจัยสำคัญเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 จากการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณพบว่า สมรรถนะขององค์การ ในภาพรวม มีผลต่อการดำเนินงานตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการนิเทศ ติดตามและตรวจสอบ ด้านการประเมินผลและรายงานผล และในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 สมรรถนะขององค์การ ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ และในภาพรวม มีผลต่อการดำเนินงานตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ในด้านการวางแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเชื่อได้ว่า สมรรถนะขององค์การทุกด้าน ส่งผลต่อการดำเนินการด้านการวางแผน อาจเนื่องมาจาก การจะวางแผนได้ดีได้นั้นต้องอาศัยความรู้ทางเทคนิค ประสบการณ์ของบุคลากร เงินทุนสำหรับจัดสรรสิ่งต่างๆ ห้องเรียนและทรัพยากรเดิมของสถานศึกษาที่มีอยู่

1.3.2 สมรรถนะขององค์การ ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุและอุปกรณ์ มีผลต่อการดำเนินงานตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ในด้านการดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่สัมพันธ์กัน อาจเชื่อได้ว่า สมรรถนะขององค์การด้านโครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ วัสดุ ส่งผลต่อการดำเนินการด้านการดำเนินการ อาจเนื่องมาจาก การจะปฏิบัติงานใดๆ ได้อย่างราบรื่นจำเป็นต้องอาศัยสายการบังคับบัญชาที่ดี บุคลากรเข้าใจสิ่งที่จะปฏิบัติ มีเงินทุน และอุปกรณ์สนับสนุน

1.3.3 สมรรถนะขององค์การ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ ด้านวัสดุ

และอุปกรณ์ และในภาพรวม มีผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ในด้านการนิเทศติดตามและตรวจสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่สัมพันธ์กัน อาจเชื่อได้ว่า สมรรถนะขององค์การด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุ ส่งผลต่อการดำเนินการด้านการติดตามผล อาจเนื่องมาจากการติดตามและแนะนำการปฏิบัติงานนั้น ต้องอาศัยบุคลากรที่ชำนาญการอย่างมาก และต้องมีเงินงบประมาณสำหรับใช้แก้ไขปัญหาในเบื้องต้น

1.3.4 สมรรถนะขององค์การ ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านวัสดุ และอุปกรณ์ มีผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ในด้านการประเมินผลและรายงานผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมรรถนะขององค์การในภาพรวม มีผลต่อการดำเนินตามนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ในด้านการประเมินผลและรายงานผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่สัมพันธ์กัน อาจเชื่อได้ว่า สมรรถนะขององค์การด้านโครงสร้าง บุคลากร สถานที่ วัสดุ ส่งผลต่อการดำเนินการด้านการรายงานผล อาจเนื่องมาจากการรายงานผลต้องอาศัยข้อมูลจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจริงผ่านการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นตามสายงาน

2. อภิปรายผลการศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะจากครูผู้สอนเกี่ยวกับนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาดังนี้

2.1 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทยในประเด็นของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย ไม่สามารถปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมได้ทั้งหมด ทำให้นักเรียนหลายคนแอบเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เมื่อครูเผลอ บางครั้งต้องการทำลายครูผู้สอนเพื่อความตื่นเต้น อาจเนื่องมาจาก นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น และทดสอบขีดจำกัดของครูผู้สอน จึงนิยมทำในสิ่งที่ครูสั่งห้ามด้วยวาจา จึงสังเกตเห็นว่าการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมควรกระทำตั้งแต่ต้นทางระบบอินเทอร์เน็ตในระดับกระทรวง ไม่ใช้การสั่งห้ามและกวดขันภายในห้องเรียนแท็บเล็ตพีซี สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา โอกาสและความท้าทาย, 2555) พบว่า รูปแบบของเว็บไซต์เพื่อศึกษามีความสัมพันธ์กับการออกแบบ

การสอน การพัฒนาเนื้อหาวิชา การส่งข้อมูล และการส่งเสริมด้านการจัดการ ผลสัมฤทธิ์ทางการสอนขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะตอบสนองวัตถุประสงค์การสอน

2.2 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทยในประเด็นของไม่ครบถ้วนคະແນນักเรียนจากการใช้งานแท็บเล็ต เพราะอุปกรณ์ไม่มีความพร้อม อาจเนื่องมาจากการเก็บคະແນจากนักเรียนภายใต้ความไม่เท่าเทียมกันด้านอุปกรณ์ จะไม่เป็นการวัดผลที่ยุติธรรมสำหรับนักเรียน สอดคล้องกับ ขนิษฐา เรืองศรีฐี (2549: บทคัดย่อ) พบว่า แท็บเล็ตพีซี ยังมีความไม่พร้อมในหลายด้าน ประกอบด้วยครูผู้สอนยังไม่สามารถปรับเนื้อหาการเรียนการสอนจากแท็บเล็ตให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นได้ แบบเตอร์หมดเร็ว ใช้งานได้ติดต่อกันน้อยกว่า 6 ชั่วโมง เครื่องร่อนยังไม่ได้รับการจัดสรรเครื่องสำรอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจจะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 สมรรถนะขององค์การ ด้านโครงสร้างขององค์กร ควรพัฒนาด้วยการ กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ในองค์กร ให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น

1.2 สมรรถนะขององค์การ ด้านบุคลากร ควรพัฒนาด้วยการ ปรับหลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการนำแท็บเล็ตพีซีมาใช้เป็นอุปกรณ์สำหรับการสอน

1.3 สมรรถนะขององค์การ ด้านงบประมาณ ควรพัฒนาด้วยการ สนับสนุนด้านงบประมาณในการปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสมกับการใช้แท็บเล็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดชาร์จไฟ ความปลอดภัย และแสงสว่าง

1.4 สมรรถนะขององค์การ ด้านสถานที่ ควรพัฒนาด้วยการ เลือกสรรห้องที่มีแสงสว่าง และอากาศถ่ายเทดี มาปรับเปลี่ยนให้เป็นห้องเรียนสำหรับแท็บเล็ตพีซี เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนห้องที่เหมาะสม

1.5 สมรรถนะขององค์การ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ ควรพัฒนาด้วยการ เชื่อมต่อแท็บเล็ตพีซีของครูผู้สอนกับจอโทรทัศน์ผ่านสายมินิยูเอสบี หรือสายมินิเอชดีเอ็มไอ (MiniUSB or MiniHDMI) เพื่อความประหยัด

ต้นทุนสำหรับอุปกรณ์เชื่อมต่อ และสามารถนำเสนอได้ทั้งภาพและเสียงพร้อมกันผ่านการเชื่อมต่อดังกล่าว

1.6 การดำเนินตามนโยบาย ด้านการวางแผน ควรพัฒนาด้วยการ อบรมผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ทราบถึงการดูแลรักษาแท็บเล็ตพีซีเมื่อนักเรียนนำกลับบ้าน รวมถึงการร่วมกันสอดส่องดูแลการใช้งานแท็บเล็ตพีซีของนักเรียนอย่างเหมาะสม

1.7 การดำเนินตามนโยบาย ด้านการดำเนินการ ควรพัฒนาด้วยการ จัดประชุมครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้ทราบถึงปัญหา และข้อจำกัดในการร่วมกันสอดส่องดูแลการใช้งานแท็บเล็ตพีซีของนักเรียน

1.8 การดำเนินตามนโยบาย ด้านการนิเทศ ติดตามและตรวจสอบ ควรพัฒนาด้วยการ กำหนดรูปแบบการตรวจสอบ และการประเมินต่างๆ ให้เป็นรูปแบบ

เดียวกันทั่วประเทศ และมีการประเมินความไม่พร้อมของอุปกรณ์แท็บเล็ตพีซี ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่เหนือการควบคุมของโรงเรียน เพราะไม่ได้เป็นผู้ผลิตอุปกรณ์โดยตรง

1.9 การดำเนินตามนโยบาย ด้านการประเมินผล และรายงานผล ควรพัฒนาด้วยการ ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ต้องสร้างความเสมอภาคของอุปกรณ์ทุกชิ้นให้ได้ก่อน เพื่อให้ผลการประเมินสะท้อนผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการพัฒนาหลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการนำแท็บเล็ตพีซีมาใช้เป็นอุปกรณ์สำหรับการสอน

2.2 ควรศึกษาสื่อการสอน ที่สามารถใช้งานร่วมกับแท็บเล็ตพีซีได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้นต่อผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กล้า ทองขาว. (2548). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษานโยบายรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์บริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชนิษฐา เรืองเศรษฐี. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ของครูในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทร์จิตา พุกขานานนท์. (2555). อายุที่ไม่เหมาะสมกับการใช้แท็บเล็ต. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2555. จาก <http://www.oknation.net> <http://www.oknation.net>
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: วิทยาการ.
- พัฒนศักดิ์ สกฤตพันธุ์. (2555). แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2555 จาก HYPERLINK ["http://www.reo7.moe.go.th"](http://www.reo7.moe.go.th) <http://www.reo7.moe.go.th>
- วรเดช จันทรศร. (2552). การพัฒนาทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2554). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร เพื่องจันทร์. (2552). นโยบายสาธารณะ ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2555). แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา โอกาสและความท้าทาย. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2555. จาก ["http://www.addkute3.com/"](http://www.addkute3.com/) <http://www.addkute3.com>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. ข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2555 : จาก ["http://www.nst2.obec.go.th"](http://www.nst2.obec.go.th) <http://www.nst2.obec.go.th>

โมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส
A Result Structural Equation Model of Visionary Leadership of School
Administrators under Primary Education Service Area Office,
Narathiwat Province

เอษรา ฮามิ¹ อิศรัญธ์ รินไธสง² และ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ³
Asara Hamit¹, Idsaratt Rinthaisong² and Rungchatchadaporn Vehachart³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาสกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส จำนวน 560 คน ได้มาจากการสุ่มประชากรจำนวน 5,061 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติพื้นฐานและการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2/df = 2.72$, GFI = .99, AGFI = .96, RMR = .00 และ RMSEA = .05 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรบรรยากาศองค์การและตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .60 และ .65 ตามลำดับ และตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรพลังอำนาจของครูและตัวแปรความคิดสร้างสรรค์โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .67 และ .57 ตามลำดับ และพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีอิทธิพลรวมต่อตัวแปรบรรยากาศองค์การและตัวแปรความคิดสร้างสรรค์โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .81 และ .65 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, บรรยากาศองค์การ, ความคิดสร้างสรรค์, พลังอำนาจของครู

¹ มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

² อาจารย์ ดร., ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : ประธานที่ปรึกษา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : กรรมการที่ปรึกษา

* Corresponding author : e-mail : a_y2529@hotmail.com

Abstract

The purpose of this study was to examine consistency of hypothetical of structural equation model of visionary leadership of school administrators under primary education service area office, Narathiwat Province with empirical data. The samples were 560 teachers under primary education service area office, Narathiwat Province population total 5,061 persons. The data was gathered by using 5 point rating scale questionnaires. Data were analyzed data by descriptive statistics and examine consistency of hypothetical model with empirical data by structural equation modeling.

The research results found that the hypothetical model was consistent with empirical data. Its $\chi^2/df = 2.72$, $GFI = .99$, $AGFI = .96$, $RMR = .00$ and $RMSEA = .05$. Visionary Leadership that directly effected on organization climate and creativity, their standardized path coefficient were .60 and .65, respectively. The visionary leadership that effecting on empowerment and creativity, their standardized path coefficient were .67 and .57, respectively. Finally the visionary leadership total effect on organization climate and creativity, their standardized path coefficient were .81 and .65 respectively.

Keywords : Visionary Leadership, Organization Climate, Creativity, Empowerment.

บทนำ

ปัจจุบันผู้นำองค์กรยุคใหม่ต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลาย ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายขององค์กรภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ผู้นำต้องมุ่งเน้นการปรับภาวะผู้นำให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกิดขึ้นจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเปิดโอกาสให้มีอิสระในการทำงานมากขึ้น ซึ่งจิตวิญญาณที่ผู้นำยุคใหม่ต้องมี คือ การมีวิสัยทัศน์ (Visionary) การมีความรักให้ลูกน้อง (Passionate) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) การมีความยืดหยุ่น (Flexible) มีความสามารถในการจูงใจ (Inspiring) มีการใช้นวัตกรรม (Innovation) มีความกล้า (Courageous) มีจินตนาการสูง (Imaginative) ชื่นชมการทดลอง (Experimental) ความเป็นอิสระ (Independent) การบริหารและการจัดการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร นั่นคือ จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถและคุณธรรม จริยธรรมเป็นที่ยอมรับ ประกอบทั้งมีความฉลาดทั้งทางสติปัญญาทางอารมณ์และความฉลาดทางคุณธรรม จึงจะนำไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา (การ์ตี อนันต์นาวิ. 2551 : 3)

การจัดการศึกษาของไทยเท่าที่ผ่านมา ยังไม่มีคุณภาพประสิทธิภาพมากพอ การปฏิรูปการศึกษาในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ยังไม่ประสบความสำเร็จ นักเรียนยังไม่ค่อยเก่งและเป็นคนดีมีวินัย มีความรับผิดชอบเท่าที่ควร การจัดการศึกษามีลักษณะตัดขาดจากชีวิตจริง และชุมชน ไม่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศได้มากพอ การให้บริการด้านการศึกษายังไม่เสมอภาค รวมทั้งยังมีปัญหาทางด้านคุณภาพการศึกษาที่ยังต้องการการปรับปรุงแก้ไขอีกมาก โดยเฉพาะในด้านการปฏิรูปเพื่อเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพผู้บริหารการศึกษาและครูอาจารย์ หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน (วิทยากร เชียงกูล. 2553 : 5) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษาเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหาร จะต้องทำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่คณะอาจารย์ให้ร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สนับสนุนให้การยอมรับต่อวิสัยทัศน์ดังกล่าวอย่างจริงจังและไม่ใช้วิธีบังคับคนอื่นมิให้แสดงทัศนะของตน ทำให้วิสัยทัศน์เกิดความน่าสนใจ น่าท้าทายแก่คณะครูอาจารย์ พร้อมทั้งเสนอให้เห็นว่า วิสัยทัศน์ดังกล่าวมีโอกาสสำเร็จสูง ถ้าทุกฝ่ายร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติทั้งด้านการเรียนการสอน และงานสนับสนุนต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส โดยนำตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มาสร้างเป็นโมเดลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรและตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นสารสนเทศแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับวิสัยทัศน์บริหารงานบุคคลและการพัฒนาองค์การทางด้านการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ครู ซึ่งจะส่งผลดีต่อการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

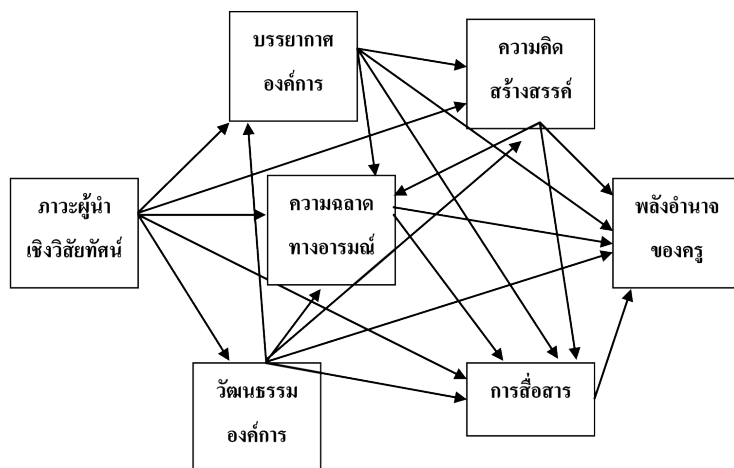
เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานของการวิจัย

โมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยมุ่งศึกษาสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Causal Relationship) เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดลักษณะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของโพดซาคอฟ (Podsakoff. 1980 : 20) ส่วนตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ได้แก่ 1) การสื่อสารโดยศึกษาแนวคิดของ เคลลีและโรเบิร์ต(Kelley and Robert. 1977 : 18) 2) ความคิดสร้างสรรค์โดยศึกษาแนวคิดของ กิลฟอร์ด (Guilford.1988 : 49 ; Torrance.1962 : 273-280) 3) บรรยายการองค์การโดยศึกษาแนวคิดของ เลวิน (Lewin. 1968 : 80) 4) พลังอำนาจของครู โดย ศึกษาแนวคิดของ ชอร์ตและไรเนฮาท (Short and Rinehart. 1992 : 954) 5) ความฉลาดทางอารมณ์ โดยศึกษาแนวคิดของ เมเยอร์และสาลอวี (Mayer and Salovey. 1997 : 74) และ 6) วัฒนธรรมองค์การโดยศึกษาแนวคิดของ ปีเตอร์และวอเตอร์แมน(Peter and Waterman. 1982 : 87) กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ แสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรสังเกตได้เป็น 20 ต่อ 1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 54 ; อ้างอิงจาก Lindeman, Merenda and Gold, 1980 : 163) สำหรับโมเดลครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 28 ตัวแปร จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 560 คน ผู้วิจัยจึงได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอที่ตั้งของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม ด้วยวิธีการเทียบสัดส่วน ทั้งนี้เพื่อกระจายความเป็นตัวแทนของประชากร แล้วจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มี 1 ฉบับ จำนวน 154 ข้อ แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ โดยวัดจากองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 28 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสาร โดยวัดจากองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านมีทักษะการสื่อสาร ด้านใช้ช่องทางการสื่อสารและด้านมีรูปแบบของการสื่อสาร จำนวน 14 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ โดยวัดจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคล่องแคล่วในการคิด ด้านความยืดหยุ่นในการคิดและด้านความละเอียดลออในการคิด จำนวน 17 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ โดยวัดจากองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงบวก ด้านการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้านการส่งเสริมให้มีการตัดสินใจร่วมและด้านการสร้างแรงจูงใจ จำนวน 21 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพลังอำนาจของครู โดยวัดจากองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านสถานภาพด้านสมรรถภาพในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ด้านความเป็น

อิสระในการทำงาน ด้านผลกระทบที่ครูมีต่อสถานศึกษา จำนวน 35 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยวัดจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ด้านการเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง จำนวน 29 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และ ตอนที่ 7 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร 2 ด้าน โดยวัดจากองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านค่านิยมและด้านพิธีการ จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำส่งหนังสือแนะนำตัวและแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 1 สัปดาห์ แล้วส่งคืนแบบสอบถามให้ผู้วิจัย โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน 2556

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ทำการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งใช้ค่า χ^2/df , GFI , AGFI , RMR และ RMSEA เป็นดัชนีวัดระดับความกลมกลืน โดยใช้โปรแกรมประยุกต์ LISREL ในการวิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect : DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect : IE) และอิทธิพลรวม (Total Effect : TE) ของตัวแปรต่าง ๆ ภายในโมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในการเก็บข้อมูลได้รับ แบบสอบถามคืนจำนวน 560 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งแยกออกตามอำเภอที่ตั้งของโรงเรียนเมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 28 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.77 – 3.93 โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 รองลงมาได้แก่ด้านบรรยากาศองค์การ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.89 ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.77 ส่วนตัวแปรอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด

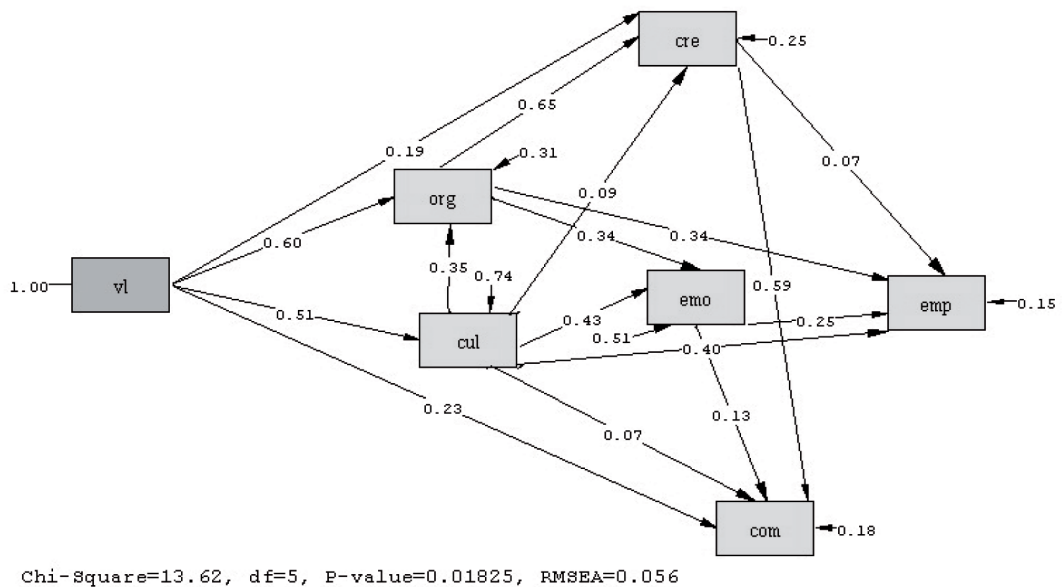
2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 28 ตัวแปรในโมเดล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้มีทั้งหมด 28 คู่ มีค่าอยู่ระหว่าง .422 - .877 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่จัดอยู่เป็นองค์ประกอบของ

ตัวแปรแฝงเดียวกันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทางบวกทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานก่อนทำการปรับโมเดล มีความกลมกลืนแต่ยังไม่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงทำการปรับแก้โมเดลโดยปรับให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นไปตามสภาพธรรมชาติของตัวแปรต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันดี ทำให้ได้โมเดลที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ภายหลังการปรับพบว่า χ^2/df , GFI, AGFI, RMR และ RMSEA มีค่าเท่ากับ 2.72 , .99 , .96 , .00 และ .05 ตามลำดับ ซึ่งดัชนีทุกค่ามีค่าที่ดีขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 1 และภาพที่ 2 โดยโมเดลที่มีการแก้ปรับแล้วนั้น ถ้าพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ จะเห็นว่าไม่สามารถแก้ปรับได้แล้ว โมเดลที่ได้จึงมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด ดังนั้น โมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามสมมติฐานที่ได้หลังการแก้ปรับ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดี

ตาราง 1 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ได้จากการวิเคราะห์ เกณฑ์และผลการพิจารณา (ก่อนและหลังปรับโมเดล)

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าดัชนีก่อนปรับ	ค่าดัชนีหลังปรับ	ผลการพิจารณา
χ^2/df	< 3.00	2.16	2.72	ผ่านเกณฑ์
GFI	> .90	1.00	.99	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> .90	.97	.96	ผ่านเกณฑ์
RMR	< .08	.00	.00	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< .08	.04	.05	ผ่านเกณฑ์

ภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์
ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปรับแก้แล้ว

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์บรรยาภาองค์กร วัฒนธรรมองค์การ ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ การสื่อสาร และพลังอำนาจของครู ซึ่งเป็นตัวแปรภายใน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ได้ส่งผลอิทธิพลทางตรงมากที่สุด จากตัวแปรบรรยาภาองค์กร รองลงมา ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .60 และ.65 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มากที่สุดคือ ตัวแปรบรรยาภาองค์กรโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .21 นอกจากนี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีอิทธิพลรวมมากที่สุด คือตัวแปรบรรยาภาองค์กรรองลงมา ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง

เท่ากับ .81 และ.65 ซึ่งตัวแปรทุกตัวมีอิทธิพลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในทิศทางบวก เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์การพยากรณ์ (R²) การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ บรรยาภาองค์กร พลังอำนาจของครู ความฉลาดทางอารมณ์ และวัฒนธรรมองค์การ มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .82,.75, .69, .85,.49, และ.26 ตามลำดับ แสดงว่า ตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการสื่อสารได้ร้อยละ 82 ตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ ได้ร้อยละ 75 ตัวแปรบรรยาภาองค์กรได้ร้อยละ 69 ตัวแปรพลังอำนาจของครูได้ร้อยละ 85 ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ร้อยละ 49 และตัวแปรวัฒนธรรมองค์การร้อยละ 26 ดังแสดงในตาราง 2 และภาพประกอบ

ตาราง 1 คะแนนมาตรฐานของอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุกับตัวแปรเชิงผล

ตัวแปรภายใน	ตัวแปรภายนอกเชิงสาเหตุ			R ²
		vl		
	DE	IE	TE	
com	.23	.55	.78	.82
cre	.19	.57	.76	.75
org	.60	.21	.81	.69
emp	--	.67	.67	.85
emo	--	.47	.47	.49
cul	.51	--	.51	.26

อภิปรายผลการวิจัย

จากโมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรบรรยากาศองค์การและความคิดสร้างสรรค์ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ได้ร้อยละ 69 ส่วนที่เหลือเป็นอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้ามา ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ได้ส่งผลอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรบรรยากาศองค์การ วัฒนธรรมองค์การ ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความคิดสร้างสรรค์ โดยผ่านบรรยากาศองค์การและโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี สามารถแยกอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศองค์การ และวัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .23, .19, .60, .51 ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรการสื่อสาร โดยผ่านตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศองค์การ วัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .55 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อ ตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ โดยผ่านตัวแปรบรรยากาศองค์การ วัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .57 ภาวะผู้นำ

เชิงวิสัยทัศน์ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรบรรยากาศองค์การ โดยผ่านตัวแปรวัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .21 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรพลังอำนาจของครู โดยผ่านตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศองค์การ ความฉลาดทางอารมณ์ วัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .67 นอกจากนี้ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ โดยผ่านตัวแปร บรรยากาศองค์การ วัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .47 และมีอิทธิพลรวมต่อตัวแปรการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศองค์การ พลังอำนาจของครู ความฉลาดทางอารมณ์ วัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .78, .76, .81, .67, .47, และ .51 ตามลำดับ

ผลการตรวจสอบแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ส่งผลต่อการสื่อสาร สอดคล้องกับแนวคิดของ ลูเนนเบิร์กและออนสไตน์ (Lunenburg and Ornstein, 2000: 32) ได้กล่าวถึงวิธีที่จะสร้างเสริมให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพว่า การสื่อสารโดยการพูดต้องแสดงความคิดที่ชัดเจนใช้ภาษาที่เหมาะสมโดยปรับให้เหมาะสมกับผู้ฟัง มีการแสดงกิริยาท่าทางเพื่อสื่อสารอย่างเหมาะสมรวมทั้งผู้บริหารต้องมีทักษะการฟังที่ดี นานัส (Nanus, 1992 : 50) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเตรียมสู่การเป็นผู้นำที่มี

วิสัยทัศน์ไว้ว่าต้องพัฒนาทักษะในการสื่อสาร ทั้งการพูดและการเขียน ผู้นำมีวิสัยทัศน์จึงจะสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ไปสู่คนอื่น ๆ ให้เกิดความเข้าใจและยอมรับวิสัยทัศน์ รวมทั้งต้องฝึกการเป็นผู้ฟังที่ดีเพื่อร่วมแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับผู้อื่น จากแนวคิดข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าปัจจัยการสื่อสาร เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารต้องใช้การสื่อสารเพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานให้กับองค์กรและขณะเดียวกันก็สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในองค์กร การสื่อสารที่ดีอันประกอบด้วยการมีทักษะในการสื่อสารทั้งทักษะในการพูด ทักษะในการเขียน ทักษะในการฟังหรือใช้ภาษาท่าทาง และการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมทั้งโดยการพูด การเขียน การใช้สัญลักษณ์หรือการแสดงออก รวมทั้งการใช้รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมโดยเฉพาะการสื่อสารแบบสองทาง การสื่อสารที่ดีและเหมาะสมย่อมทำให้สมาชิกเกิดการยอมรับและเห็นคล้อยตามรวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจก่อให้เกิดการปฏิบัติตามแนวทางที่คาดหวัง ซึ่งจะนำสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

2. ตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรการสื่อสาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .59 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรบรรยากาศองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .07 และมีอิทธิพลรวมต่อตัวแปรการสื่อสารและพลังอำนาจของครูโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .59 และ .07 ตามลำดับ

ผลการตรวจสอบแสดงให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์มีอิทธิพลทางตรงต่อ สื่อสาร สอดคล้องกับแนวคิดของกิลฟอร์ด (Guilford.1988 : 184) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการผลิตแนวความคิดจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว แล้วเลือกแนวความคิดที่ดีที่สุดมาใช้แก้ปัญหา สิ่งที่แสดงลักษณะพิเศษของความคล่องในการคิด นอกจากการผลิตแนวความคิดที่มากมายและรวดเร็วแล้ว แนวความคิดที่ผลิตขึ้นมาใหม่นั้นควรจะเป็นแนวความคิดที่แปลกใหม่และดีกว่าแนวความคิดที่อยู่ในปัจจุบันนอกจากนั้น บุคคลที่ได้ชื่อว่ามี ความคล่องในการคิด จะต้องมีความสามารถปรับเปลี่ยนทิศทางในการคิดได้เป็นอย่างดี และยัง

สอดคล้องกับแนวคิดของ ลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein. 2000 : 40) ได้กล่าวถึงวิธีที่จะสร้างเสริมให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพว่า การสื่อสารโดยการพูดต้องแสดงความคิดที่ชัดเจนใช้ภาษาที่เหมาะสม โดยปรับให้เหมาะกับผู้ฟัง มีการแสดงกิริยาท่าทางเพื่อสื่อสารอย่างเหมาะสมรวมทั้งผู้บริหารต้องมีทักษะการฟังที่ดี

3. ตัวแปรบรรยากาศองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ พลังอำนาจของครูและความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .65, .34, และ .34 ตามลำดับ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรการสื่อสาร ความฉลาดทางอารมณ์ วัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .43 นอกจากนี้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรพลังอำนาจของครูความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ วัฒนธรรมองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .13 และมีอิทธิพลรวมต่อ ตัวแปรการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ พลังอำนาจของครู ความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .43, .65, .43, และ .34 ตามลำดับ

ผลการตรวจสอบแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศองค์การส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers.2006 : 6) กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศและการจัดสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ จากผลการวิจัยของ ลิทวินและสตริงเจอร์ (Litwin and Stringer. 1968 : Abstract) พบว่าองค์การที่มีบรรยากาศในการบริหารแบบใช้อำนาจกล่าวคือ อำนาจการตัดสินใจอยู่กับส่วนกลาง บุคลากรต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด บรรยากาศแบบนี้จะทำให้ผลผลิตต่ำ บุคลากรมีความรู้สึกไม่พอใจในงานไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ ส่วนในองค์การที่มีบรรยากาศการร่วมประสานสัมพันธ์และเน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในหมู่สมาชิกขององค์การ สภาพบรรยากาศขององค์การที่มุ่งการประสานสัมพันธ์ดังกล่าว จะมิผลทำให้บุคลากรในองค์การ เกิดความพึงพอใจในการทำงานมีทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรในองค์การ เกิดความคิดสร้างสรรค์และมีผลผลิตสูง ทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในงาน งานบรรลุผลสำเร็จไ้และแมคเบร์ (Hay and McBer. 1996 : Abstract) ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหารจำนวน 3,781 คน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการสำรวจ

บรรยากาศในการทำงานพบว่า 50-70% ตามการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานยอมรับว่า บรรยากาศของการทำงานนั้นเกี่ยวข้องกับลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำ ความฉลาดทางอารมณ์มีส่วนผลักดันให้เกิดบรรยากาศองค์การที่ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น รวมทั้งความสำเร็จของทีมและองค์การและของบุคคล คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเพิ่มโอกาสและความสามารถในการใช้พลังของความฉลาดทางอารมณ์เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4. ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อ การสื่อสาร พลังอำนาจของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .13 และ .25 ตามลำดับโดยไม่มีอิทธิพลทางอ้อม จึงทำให้มีอิทธิพลรวมต่อการสื่อสาร พลังอำนาจของครู มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .13 และ .25 ตามลำดับ

ผลการตรวจสอบแสดงให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลต่อการสื่อสาร สอดคล้องกับแนวคิดของฮอล บรูคและลี (Holbrook .1999 : Abstract) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับทักษะพื้นฐานของนักเขียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 409 คน มหาวิทยาลัยบอลล์สเตท ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเขียนและวิระวัฒน์ ปินิตามัย (2545 : 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ยังส่งผลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลจะเป็นไปอย่างราบรื่น อดทนเข้าใจต่อกันเกื้อหนุนให้มีการใช้ศักยภาพของตนเองอย่างสูงสุด และยังก่อให้เกิดการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ เกิดการบริหารจัดการที่ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและกัน จากงานวิจัยชิ้นต้นจึงสรุปว่าความฉลาดทางอารมณ์กับการสื่อสารเป็นปัจจัยเชิงบวกและมีความสำคัญระหว่างบุคคลจะเป็นไปอย่างราบรื่น อดทนเข้าใจต่อกันเกื้อหนุนให้มีการใช้ศักยภาพของตนเองอย่างสูงสุด และยังก่อให้เกิดการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์เกิดการบริหารจัดการที่ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและกัน ส่วนพลังอำนาจในการทำงานเป็นการให้อำนาจหรือให้อำนาจหน้าที่ซึ่งทำให้บุคคลมีสิทธิมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น และสามารถทำให้บุคคลอื่นยอมทำตามที่ต้องการ ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่บุคคลนั้นมีอยู่ การให้พลังซึ่งทำให้บุคคลสามารถกระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับความสามารถที่บุคคลมี หรือกระทำการร่วมกับผู้อื่นได้ ตามที่ตนมีความ

สามารถในด้านนั้น พลังอำนาจการทำงานเป็นสิ่งที่เกิดได้กับผู้ปฏิบัติการเฉพาะบุคคล สิ่งที่จะปรากฏให้ผู้อื่นรับรู้ได้จะอยู่ในรูปของพฤติกรรมและผลงาน สำหรับบุคลากรเองพลังอำนาจการทำงานจะทำให้มีความรู้สึกดีที่สามารถกระทำสิ่งสำคัญที่แตกต่างมีความหมาย ทำให้ได้เรียนรู้เพิ่มพูนทักษะความสามารถในการทำงานความรู้พื้นฐาน การมีทักษะความสามารถ สถานภาพ ความมีอิทธิพล ความเป็นอิสระในการทำงาน การมีอำนาจควบคุมงานของตนเอง ความรับผิดชอบในหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลกระทบที่ครูมีต่อสถานศึกษา การมีทางเลือกปฏิบัติงานความก้าวหน้าในวิชาชีพ สมรรถภาพการทำงานเหล่านี้เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับการมีพลังอำนาจในการทำงาน พลังอำนาจในการทำงานของครู จะปรากฏเป็นคุณภาพของผลงาน ความเพียรในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความมีน้ำใจในการทำงานและความเชี่ยวชาญในการทำงาน

5. ตัวแปรวัฒนธรรมองค์การ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศองค์การ พลังอำนาจของครู ความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .07, .09, .35, .40 และ .43 ตามลำดับ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรการสื่อสาร ความฉลาดทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .26 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .23 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรพลังอำนาจของครู ความฉลาดทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .28 นอกจากนี้อิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .12 และมีอิทธิพลรวมต่อ ตัวแปรการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศองค์การ พลังอำนาจของครู ความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐานเท่ากับ .33, .32, .35, .68 และ .55 ตามลำดับ

ผลการตรวจสอบแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อการสื่อสาร สอดคล้องกับแนวคิดของอัมสทอต (Umstot. 1984 : 231) อธิบายว่า วัฒนธรรมองค์การเกิดจากความเชื่อร่วมกัน พฤติกรรมและสัญลักษณ์รวมทั้งภาษาและการสื่อสาร สิ่งเหล่านี้เป็น

คุณลักษณะขององค์การหรือเรียกได้ว่าเป็นบุคลิกภาพขององค์การ ซึ่งธรรมชาติของวัฒนธรรมองค์การมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ 1. ค่านิยม เป็นความเชื่อทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของคนในองค์การ ค่านิยมขององค์การจะกำหนดและให้ทิศทางเกี่ยวกับปรัชญาการดำเนินงานขององค์การ สิ่ง que แสดงถึงค่านิยมร่วม เช่น สโลแกนหรือคำขวัญ 2. พิธีการ เกิดจากการกระทำที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายประเภท เช่น การเฉลิมฉลองต่างๆ การละเล่น และแบบแผนพฤติกรรม 3. วีรบุรุษ (Heroes) องค์การที่ประสบความสำเร็จจะมีบุคคลที่เป็นวีรบุรุษหรือเป็นแบบอย่างที่ดีได้รับการยกย่องชื่นชม ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกแรงจูงใจและปฏิบัติงานให้เกิดผลดีและประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เสน่ห์ จัยโต (2541: 22) พบว่าวัฒนธรรมองค์การซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อและค่านิยมของผู้นำเกี่ยวกับการบริหารองค์การ การเป็นแหล่งที่มาของวิสัยทัศน์ นอกจากนี้ สุรัชชัย ช่วยเกิด (2547 : 99) ได้ศึกษาพบว่าวัฒนธรรมโรงเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของงานโรงเรียน เมื่อมีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและข้อเสนอว่า โรงเรียนควรมีลักษณะวัฒนธรรมที่สมาชิกทุกคนมีความสามัคคีร่วมมือกันทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยึดถือกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานและยึดหลักประชาธิปไตยในการปฏิบัติต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษานี้พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ล้วนมีอิทธิพลต่อ บรรยากาศองค์การ วัฒนธรรม การสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ซึ่งมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรบรรยากาศองค์การมากที่สุด ซึ่งผู้บริหารควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศองค์การ ดังนั้นเมื่อต้องการให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการทำงานให้ดีขึ้นหรือสูงขึ้นควรจัดบรรยากาศในองค์การให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานหรือเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานซึ่งบรรยากาศองค์การเป็นกลุ่มลักษณะของสภาพแวดล้อมของงานของบุคลากรที่รับรู้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมและบรรยากาศ

องค์การเป็นแรงกดดัน ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการทำงานที่ดีในสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่องค์การและทำให้องค์การเกิดการพัฒนาดังอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลจากการศึกษาผู้บริหารควรนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานสำหรับบุคคลและองค์การทั่วไปได้ เพราะตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นนั้น ย่อมส่งผลในด้านการพัฒนาองค์การ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งตัวบุคคลและองค์การ ดังนั้นบุคคลและองค์การอื่นสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานและพัฒนาคนในองค์การได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆที่ว่าจะเป็นผลของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เช่น ลักษณะบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงาน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาของเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา หรือ สถานศึกษานอกกระบบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้หลักการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างกลุ่มพหุ (Multiple Group Structure Equation Model) เพื่อตรวจสอบข้อค้นพบว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการหาแนวทางพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละองค์การมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). การวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่ดีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (รายงานการวิจัย) . ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยากร เชียงกุล. (2553). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2551/2552 บทบาทการศึกษากับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- วิระวัฒน์ บัณฑิตามย์. (2545). เขาวน้อารมณ (EO) : ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุรัชย์ ช่วยเกิด. (2547). คุณลักษณะของผู้บริหาร และวัฒนธรรมโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลโรงเรียนภายใต้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสนห์ จุ้ยโต. (2541). วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหารอุดมศึกษา: กรณีศึกษาของผู้บริหารระดับสูง. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hay,G. and McBer,C. (1996). Scaled Competency Dictionary. Boston : Hay- McBer
- Holbrook, M.B. (1999). 'Introduction to Consumer Value', in M.B. Holbrook (ed.) Consumer Value. A Framework for Analysis and Research. London : Routledge.
- Guilford, J.P. (1988). Some change in the structure of intellect model. Education and Psychological Measurement.48 (Spring).
- Keller, R. (1997). Transformational leadership and the performance of research and development Project Groups. Journal of Management. 18(3).
- Litwin, G. H., and Stringer, R. A. (1968). Motivation and organization climate. Boston : Harvard University.
- Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. (2000). Educational Administration : Concepts and Practice. (3 EMBED Equation.3 ed). Belmont : Wadsworth.
- Mayer, J. D. and Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence?. in Salovey, P., Sluyter, D.J.(Eds). Emotional development and emotional intelligence. New York: NY, Basic Books.
- Nanus, B. (1992). Visionary Leadership : Creating a Compelling Sense of Direction for Your Organization. San Francisco, CA : Jossey-Bass.
- Peter, T. J. and Waterman. R. H. (1982). In search of Excellence. New York : Harper and Row.
- Podsakoff, P.M., Mackenzie, S.B., Paine, J.B., and Bachrach, D.G. (1980). Organizational citizenship behavior : A critical review of the theoretical empirical literature and suggestions for future research of Management, 25(3),513-563
- Rogers ,G. (2006). Theory and Practice of Leadership. London : Sage.
- Short, Paula M. and Rinehart, James S. (1992). "School Participant Empowerment Scale : Assessment of Empowerment within the School Environment", Educational and Psychological Measurement.
- Umstot, D.D.(1984). Understanding Organization Behavior. Minnesot : West.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสอบตกรายวิชาเคมีสำหรับวิศวกร
ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

Factors Contributing to Rajamangala University of Technology Lanna,
Payup Campus Students' Fail in Chemistry for Engineers Course.

สุนทรี รินทร์คำ^{1*} และศรัณญา พรหมโคตร²
Suntree Rincome^{1*} and Sarunya Promkotra²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการกระจายระดับชั้นการเรียนรู้ของนักศึกษาในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 (2) เพื่อศึกษาสาเหตุที่นักศึกษาสอบตกกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในกระบวนวิชา เคมีสำหรับวิศวกร (Chemistry for Engineers) รหัส 13020121 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 161 คน ได้แก่ สาขาวิชา คือ วิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 วิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 วิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 วิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง สมทบ 4 ปี ชั้นปี 1 และวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้นปี 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) ใบระดับคะแนนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (2) แบบสอบถามสาเหตุที่นักศึกษาสอบตกวิชาเคมีสำหรับวิศวกร การวิเคราะห์ข้อมูล ระดับคะแนนและสาเหตุที่นักศึกษาสอบตกวิชาเคมีสำหรับวิศวกรด้วยสถิติร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. การกระจายระดับชั้นในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร รหัส 13020121 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 กลุ่ม อยู่ในระดับชั้น D- D+ มีจำนวนมากที่สุดจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 44.72 รองลงมาคือระดับชั้น F เพราะสอบตกมีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 22.36 และระดับชั้น F เพราะขาดสอบจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.24 ระดับชั้น C- C+ มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 19.26 ระดับชั้น B- B+ มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.56 และ ระดับชั้น A มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.86

ร้อยละของการสอบตกเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกรของสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง สมทบ 4 ปี ชั้นปี 1 มีอัตราการสอบตกสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.43 รองลงมาคือสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 คิดเป็นร้อยละ 26.32 วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้นปี 1 คิดเป็นร้อยละ 11.11 วิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 คิดเป็นร้อยละ 9.38 และวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 คิดเป็นร้อยละ 5.00

2. สาเหตุของการสอบตกของนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่มสาขาวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในกระบวนวิชา เคมีสำหรับวิศวกร มีสาเหตุเกิดจาก (1) นักศึกษามีความรู้พื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ต่ำ (2) ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาก (3) ไม่มีเวลาพอที่จะทำการค้นคว้าหรือฝึกทำข้อสอบ เนื่องจากเนื้อหา และไม่สามารถนำทฤษฎีตัวอย่าง หรือความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการตอบได้ (4) นักศึกษาเห็นว่ามีความรู้เนื้อหาไม่ชอบการคิดที่ซับซ้อน และไม่ชอบทำข้อสอบประยุกต์และนำไปใช้ (5) นักศึกษาให้ความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์น้อย เช่น ไม่ค่อยเข้าเรียนและทำแบบฝึกหัด หรือรายงานโดยลอกจากเพื่อนส่งเพื่อได้คะแนนเท่านั้น

คำสำคัญ : สาเหตุที่นักศึกษาสอบตก

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

* Corresponding author : e-mail : supravat@hotmail.com

Abstract

This research aims to: (1) Examine, the distribution of the first semester, first year, engineering student's grades 2553. (2) Study, why students failed the Chemistry for Engineers course in the first semester of 2553.

The Population sample in this study was students enrolled in the Chemistry for Engineers course, code 13020121, in the first semester 2553. The five groups, totaling 161 students, included the following majors (1) First year Civil Engineering students, four year degree. (2) Second year Civil Engineering students, four year degree. (3) First year Electrical Engineering (Electrical power) students, four year degree. (4) First year Electrical Engineering (Electrical Power) afternoon section students, four year degree. (5) First year Environmental Engineering students, four year degree. The instruments used in this study were: (1) grade score sheets of students enrolled in the Chemistry for Engineers course. (2) Questionnaires on why students failed the Chemistry for Engineers course.

Data analysis by ranging the student's score and reasons why students failed the Chemistry for Engineers course by percentage. Research shows:

1. The distribution of grade of students enrolled in the Chemistry for Engineers course, code 13020121, in the first semester 2553. The grade distribution of the five groups were: major grade was D – D+, totaling 72 students, percentage 44.72. Followed by F grade, totaling 36 students, percentage 22.36. The third was C – C+ grade, totaling 31 students, percentage 19.26. The second to last was B – B+ grade, totaling 17 students, percentage 10.56. The last was A grade, totaling 3 students, percentage 1.86.

A comparison of the failing students and students enrolled in the Chemistry for Engineers course was as follows: the highest failing rate, percentage 51.43, was for Electrical Engineering (Electrical Power) afternoon section. Followed by the first year Civil Engineering students, four year degree, the failing rate percentage was 26.32. The third was the first year Environmental Engineering students, the failing rate percentage was 11.11. The second to last was the second year Civil Engineering students, the failing rate percentage was 9.38. The last was the first year Electrical Engineering (Electrical power) students, the failing rate percentage was 5.00.

2. Reasons for failing the Chemistry for Engineers course were: (1) Students lacked a basic knowledge in science and mathematics. (2) Students participated in out of course activities. (3) Students did not spend enough time in research or practice. Students were not able to apply theoretical knowledge in practice, due to high course contents. (4) Students view this course as having a high content needing complex thinking are unable to apply it. (5) Students have little interested in science course, for example they do not attend the class and practice also they copy each others reports and submit theirs just of grade.

Keywords : The causes of failing in Chemistry for engineers

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากผลการศึกษานักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่ลงเรียนในวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (Chemistry for Engineers) รหัส 13020121 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 จนถึงปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2553) พบว่า ภาคเรียนที่ 2 ในปีการศึกษา 2550 มีนักศึกษาที่ได้คะแนนในระดับชั้น F เพราะสอบตกจำนวน 13 คน จาก 78 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษา 2551 มีนักศึกษาที่ได้คะแนนในระดับชั้น F เพราะสอบตกจำนวน 43 คน จาก 203 คน คิดเป็นร้อยละ 21.18 ภาคเรียนที่ 2 ในปีการศึกษา 2551 มีนักศึกษาที่ได้คะแนนในระดับชั้น F เพราะสอบตกจำนวน 15 คน จาก 101 คน คิดเป็นร้อยละ 14.85 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 มีนักศึกษาที่ได้คะแนนในระดับชั้น F เพราะสอบตกจำนวน 52 คน จาก 196 คน คิดเป็นร้อยละ 26.53 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 มีนักศึกษาที่ได้คะแนนในระดับชั้น F เพราะสอบตกจำนวน 21 คน จาก 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23.86 จะเห็นว่ามีนักศึกษาจำนวนมาก ได้คะแนนในระดับชั้น F เพราะสอบตกจำนวนมาก โดยการกระจายของระดับชั้นการเรียนรู้ (Grade) ที่นักศึกษาได้รับในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกรทุกปีที่ผ่านมา มีลักษณะเบ้ขวา แสดงว่า มีจำนวนนักศึกษาที่ได้ระดับชั้นการเรียนรู้ต่ำมีจำนวนมาก และได้ระดับชั้นสูงมีจำนวนน้อยในทุกกลุ่มเรียน นักศึกษาต้องเรียนซ้ำจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่งผลต่อการสูญเสียทางสังคมและเศรษฐกิจทั้งของนักศึกษา มหาวิทยาลัยและประเทศชาติ

ตามระเบียบของคณะกรรมการสภาวิศวกร ที่ปรากฏในราชกิจจานุเบกษาหน้า 11 เล่ม 125 ตอนพิเศษ 192 ง ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2551 กำหนดให้ในหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ต้องจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สภาวิศวกรจึงจะให้การรับรองปริญญา ประกาศนียบัตร และวุฒิปัตรในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และมติที่ประชุมคณะกรรมการสภาวิศวกร ครั้งที่ 37/14 – 2551 เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2551 คณะกรรมการสภาวิศวกรจึงได้ออกระเบียบเพื่อกำหนดเนื้อหา และรายละเอียดของรายวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ในหมวด 1 ว่าด้วย วิชาพื้นฐานทาง

วิทยาศาสตร์ (Basic Sciences) ข้อ 4 โดยกำหนดวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ให้ประกอบด้วยกลุ่มวิชาได้แก่ (1) กลุ่มวิชาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิตตามระบบทวิภาค (2) กลุ่มวิชาพื้นฐานทางฟิสิกส์ ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิตตามระบบทวิภาค (3) กลุ่มวิชาพื้นฐานทางเคมี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ตามระบบทวิภาค และกำหนดให้กลุ่มวิชาพื้นฐานตามวงเล็บ (2) และ (3) ดังกล่าวต้องมีการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการด้วย แต่สภาวิศวกรจะไม่ับหน่วยกิตภาคปฏิบัติการให้ โดยเนื้อหาของกลุ่มวิชาพื้นฐานทางเคมีที่กำหนดตามระเบียบของคณะกรรมการสภาวิศวกรประกอบด้วย Stoichiometry and basis of the atomic theory; properties of gas, liquid, solid and solution; chemical equilibrium; ionic equilibrium; chemical kinetic; electronic structures of atoms; chemical bonds; periodic properties; representative elements; nonmetal and transition metals. ดังความสำคัญที่กล่าว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาจึงได้กำหนดให้เนื้อหาของกลุ่มวิชาพื้นฐานทางเคมีที่กำหนดตามระเบียบของคณะกรรมการสภาวิศวกร อยู่ในวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (Chemistry for Engineers) รหัส 13020121 ซึ่งถือเป็นวิชาที่มีความสำคัญสำหรับนักศึกษาวิศกรรมศาสตร์ทุกสาขา ที่จะต้องเรียนตามที่คณะกรรมการสภาวิศวกรกำหนด เพื่อเทียบปริญญา ตาม “ระเบียบคณะกรรมการสภาวิศวกรว่าด้วยเกณฑ์การรับรองหลักสูตรและสถาบันการศึกษา เพื่อเทียบปริญญา ประกาศนียบัตร และวุฒิปัตรเทียบเท่าในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2544”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรากฏในราชกิจจานุเบกษาหน้า 7 เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542 หมวดที่ 4 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาในมาตราที่ 22 ความว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และในมาตราที่ 24 ได้กำหนดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในข้อ (5) ความว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้

รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” และในมาตราที่ 30 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

การวิจัย (Research) เป็นกระบวนการสากลที่นำมาใช้ในการสืบค้นแสวงหาคำตอบอย่างมีเหตุผลที่เชื่อถือได้ จากข้อสงสัยหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์, 2544) การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ทำให้ครูหรือบุคคลอื่นได้ทราบว่า อะไรคือปัญหา (What is the problem?) มีทางเลือกใดบ้างเพื่อการแก้ปัญหา (What are alternatives for solving the problem?) และ ทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด (What alternative is the best?) เพื่อให้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนที่ดำเนินอยู่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ (พุทธทรัพย์ นาคานาคา, 2545)

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้สามารถค้นพบปัญหาและสาเหตุสำคัญทั้งของผู้เรียนและผู้สอน ผลที่ได้จากการวิจัยในชั้นเรียนทำให้ (1) ทราบสาเหตุของปัญหา เห็นแนวทางของการแก้ปัญหาของผู้เรียนและผู้สอนได้ทันเวลาและตรงจุดปัญหา ทดสอบหรือปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหา (2) เกิดการคิดสะท้อนกลับ (Reflective Thinking) ของผู้สอนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทำให้ทราบทิศทางการพัฒนาหรือ ปรับปรุงการเรียนรู้อของผู้เรียน กำหนดหรือวางแผนเปลี่ยนแปลงบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปฏิบัติได้จริง และ (3) ก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาหรือลดปัญหาที่เกิดขึ้น การเพิ่มสัมฤทธิ์ผล การเรียนของผู้เรียน การพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นได้

เนื่องจากการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยปฏิบัติการที่ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการวิจัย โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอน โดยมีจุดประสงค์ (1) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับชั้นเรียนหรือกลุ่มนักศึกษา (2) เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

และ (3) เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีเป้าหมาย มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้มากขึ้น และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจนสามารถผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายวิชาได้

จะเห็นได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญหรือเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนได้มองเห็นภาพของงาน ช่วยให้การตัดสินใจเลือก ทางเลือกของคำตอบอย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์ เหมาะสมกับปัญหาของเรียนการสอน เป็นการบ่งชี้ความสำเร็จของงานอย่างเป็นรูปธรรม สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนการสอนได้ทันทั่วทั้งที่ ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน ที่จะช่วยให้ผู้วิจัยทราบถึง สาเหตุที่นักศึกษาสอบตกหรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินในการเรียนกระบวนการวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (Chemistry for Engineers)

ด้วยสาเหตุที่สำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการกระจายระดับชั้นการเรียนรู้ของนักศึกษาในกระบวนการวิชาเคมีสำหรับวิศวกร และสาเหตุที่นักศึกษาสอบตกกระบวนการวิชาเคมีสำหรับวิศวกร โดยทำการศึกษาวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 กับนักศึกษาจำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้นปี 1 นักศึกษาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 นักศึกษาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 นักศึกษาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 และนักศึกษาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง สมทบ 4 ปี ชั้นปี 1 รวมทั้งสิ้น 161 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาการกระจายระดับชั้นการเรียนรู้ของนักศึกษาในกระบวนการวิชาเคมีสำหรับวิศวกร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553
2. เพื่อศึกษาสาเหตุที่นักศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สอบตกกระบวนการวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในกระบวนการวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (Chemistry for Engineers) รหัส 13020121 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

จำนวน 5 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 161 คน ได้แก่ สาขาวิชา คือ วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้นปี 1 วิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 วิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 วิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 และวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง สมทบ 4 ปี ชั้นปี 1

2. เนื้อหาการวิจัยมุ่งศึกษาสาเหตุที่นักศึกษาสอบตกในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (Chemistry for Engineers) รหัส 13020121 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น ประกอบด้วย คณะ แผนกวิชา สาขาวิชา
2. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย การกระจายระดับชั้น การเรียนรู้ของนักศึกษาในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร และสาเหตุที่นักศึกษาสอบตกในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) ใบระดับคะแนนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (2) แบบสอบถามสาเหตุที่นักศึกษาสอบตกวิชาเคมีสำหรับวิศวกรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพทั่วไปของนักศึกษา คือ ระดับชั้นปี คณะ และสาขาวิชาเอก

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาสอบตกหรือได้ระดับชั้น F ในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อบังคับของสภาวิศวกรที่กำหนดให้กลุ่มวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่จะลดจำนวนนักศึกษา ที่ได้ระดับชั้น F ในกระบวนวิชา เคมีสำหรับวิศวกร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากใบระดับคะแนนกระบวนวิชา เคมีสำหรับวิศวกรของนักศึกษา 161 คน และดำเนินการแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาหลังจากที่นักศึกษาได้รับทราบระดับคะแนนแล้ว และได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 154 ฉบับ คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 95.65

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลระดับคะแนนและสาเหตุที่นักศึกษาสอบตกด้วยสถิติร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1. การกระจายระดับชั้นในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

ตาราง 1 การกระจายระดับชั้นในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

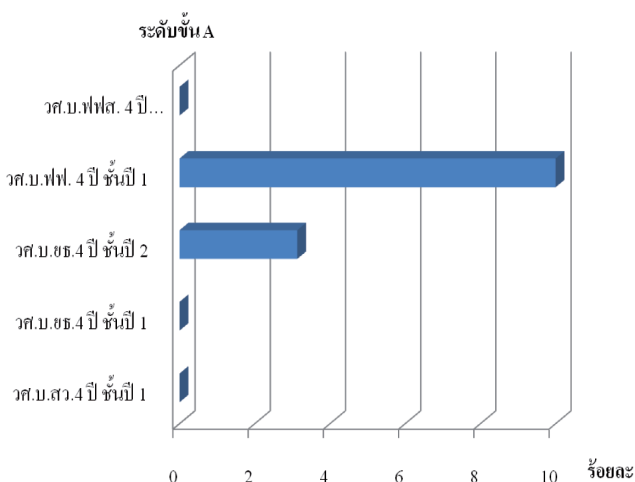
ระดับชั้น	วศ.บ.สว. (4 ปี) 1		วศ.บ.ยธ. (4 ปี) 1		วศ.บ.ยธ. (4 ปี) 2		วศ.บ.ฟฟ. (4 ปี) 1		วศ.บ.ฟฟส. (4 ปี) 1		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
A	0	0.00	0	0.00	1	3.13	2	10.00	0	0.00	3	1.86
B+	0	0.00	1	2.63	2	6.25	3	15.00	0	0.00	6	3.73
B	2	5.56	1	2.63	4	12.50	4	20.00	0	0.00	11	6.83
C+	1	2.78	3	7.89	1	3.13	3	15.00	0	0.00	8	4.97
C	5	13.89	7	18.42	7	21.88	1	5.00	3	8.57	23	14.29
D+	15	41.67	7	18.42	8	25.00	2	10.00	5	14.29	37	22.98

ตาราง 1 การกระจายระดับชั้นในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (ต่อ)

ระดับ ชั้น	วศ.บ.สว. (4 ปี) 1		วศ.บ.ยธ. (4 ปี) 1		วศ.บ.ยธ. (4 ปี) 2		วศ.บ.ฟฟ. (4 ปี) 1		วศ.บ.ฟฟส. (4 ปี) 1		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
D	9	25.00	8	21.05	5	15.63	4	20.00	9	25.71	35	21.74
F เพราะ สอบตก	4	11.11	10	26.32	3	9.38	1	5.00	18	51.43	36	22.36
F เพราะ ขาด สอบ	0	0.00	1	2.63	1	3.13	0	0.00	0	0.00	2	1.24
รวม	36	100	38	100	32	100	20	100	35	100	161	100

จากตารางที่ 1 พบว่า การกระจายระดับชั้นในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร รหัส 13020121 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 กลุ่มอยู่ในระดับชั้น D – D⁺ มีจำนวนมากที่สุดจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 44.72 รองลงมาคือระดับชั้น F เพราะสอบตกมีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 22.36 และระดับชั้น C – C⁺ มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 19.26 ระดับชั้น

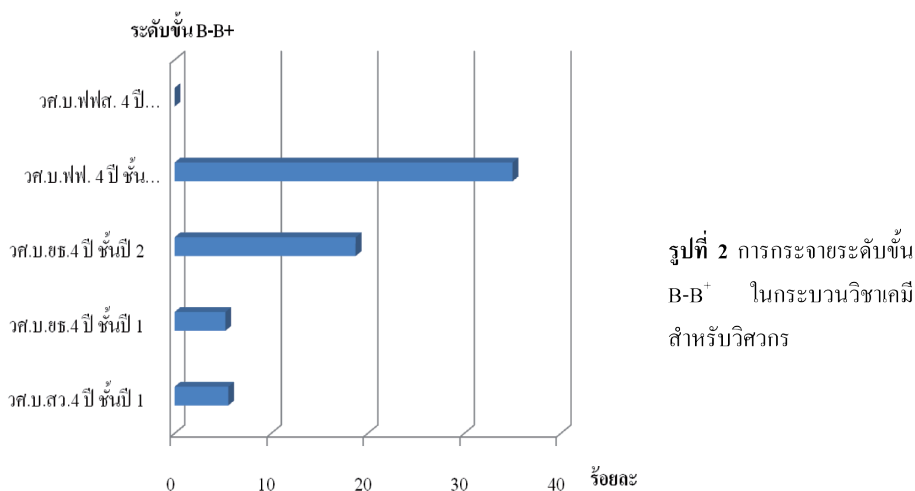
B – B⁺ มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.56 และระดับชั้น A มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.86 การกระจายระดับชั้นในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร มีลักษณะเบ้ขวา คือ จำนวนนักศึกษาที่ได้ระดับชั้นต่ำมีจำนวนมาก ได้ระดับชั้นสูงมีจำนวนน้อย โดยมีการกระจายระดับชั้นในแต่ละสาขาวิชา ดังนี้

รูปที่ 1 การกระจายระดับชั้น A ในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

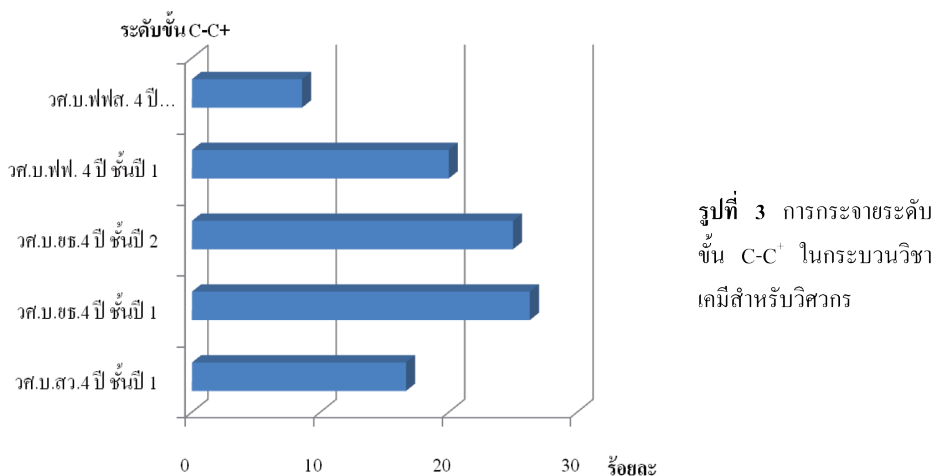
จากรูปที่ 1 จำนวนและร้อยละนักศึกษาที่ได้รับระดับชั้น A จากมากที่สุดถึงน้อยตามลำดับ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน

2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.13

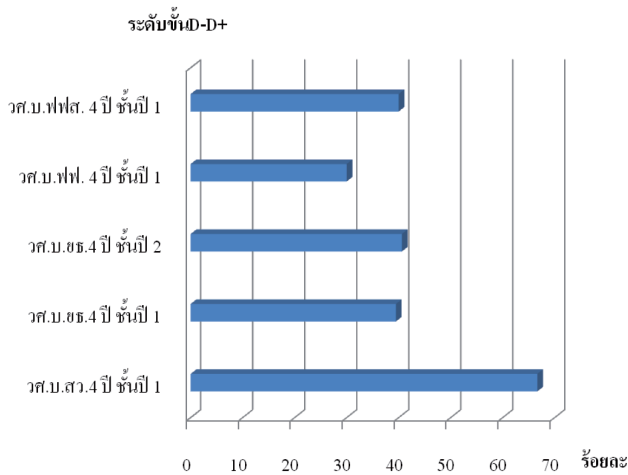
จากรูปที่ 2 จำนวนและร้อยละนักศึกษาที่ได้รับระดับชั้น B - B⁺ จากมากที่สุดถึงน้อยตามลำดับ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 จำนวน 6 คน

คิดเป็นร้อยละ 18.75 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.26 และสาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้น ปี 1 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56

จากรูปที่ 3 จำนวนและร้อยละนักศึกษาที่ได้รับระดับชั้น C - C⁺ จากมากที่สุดถึงน้อยตามลำดับ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม

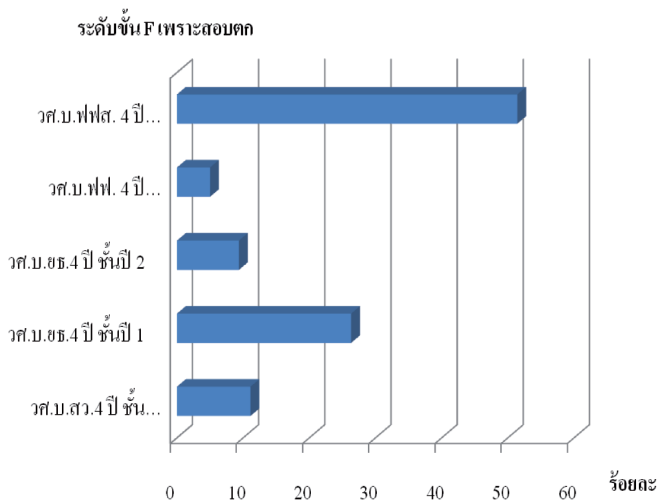
4 ปี ชั้น ปตรี 1 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี สมทบ ชั้นปี 1 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57

รูปที่ 4 การกระจายระดับชั้น
D-D⁺ ในกระบวนวิชาเคมี
สำหรับวิศวกร

จากรูปที่ 4 จำนวนและร้อยละนักศึกษาที่ได้รับระดับชั้น D - D+ จากมากที่สุดถึงน้อยตามลำดับ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี

สมทบ ชั้นปี 1 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 40.62 และนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

รูปที่ 5 การกระจายระดับชั้น F
เพราะสอบตก ในกระบวนวิชา
เคมีสำหรับวิศวกร

จากรูปที่ 5 จำนวนและร้อยละนักศึกษาที่ได้รับระดับชั้น F จากมากที่สุดถึงน้อยตามลำดับ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี สมทบ ชั้นปี 1 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 51.43 นักศึกษาสาขาวิชาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 นักศึกษาสาขาวิชา

วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้นปี 1 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.37 และนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

2. สาเหตุที่นักศึกษาสอบตกกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา ถึงสาเหตุที่สอบตก โดยการใช้การแจกแจงความถี่และร้อยละ เรียงตามลำดับที่นักศึกษาให้ความสำคัญจากมากไปน้อย จำแนกตามสาขาวิชา ดังต่อไปนี้

(1) สาขาวิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้นปี 1

ตาราง 2 สาเหตุที่นักศึกษาสาขาวิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม 4 ปี ชั้นปี 1 สอบตกวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

สาเหตุที่สอบตก	ร้อยละ
1. นักศึกษามีความรู้พื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ	75.00
2. นักศึกษาไม่มีเวลาพอที่จะทำการค้นคว้าหรือฝึกทำข้อสอบ	72.22
3. นักศึกษาเห็นว่าจำนวนเนื้อหาเยอะ	69.44
4. นักศึกษาทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาก	61.11
5. นักศึกษาชอบทำข้อสอบที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากตัวอย่างที่เรียนมานานัก	58.33
6. นักศึกษาไม่สามารถนำทฤษฎี ตัวอย่าง หรือความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการตอบได้ แม้ว่าในกลุ่มนักศึกษาผู้เรียนเดียวกันมีพื้นฐานต่างกันในกลุ่ม แต่ได้มีการช่วยเหลือตัวกัน	55.56

(2) สาขาวิชา วิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1

ตาราง 3 สาเหตุที่นักศึกษาสาขาวิชา วิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 สอบตกวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

สาเหตุที่สอบตก	ร้อยละ
1. นักศึกษามีความรู้พื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ	57.89
2. นักศึกษาเห็นว่าจำนวนเนื้อหาเยอะ	50.00
3. ในกลุ่มนักศึกษาผู้เรียนเดียวกันมีพื้นฐานต่างกันในกลุ่ม	39.47
4. นักศึกษาไม่มีเวลาพอที่จะทำการค้นคว้าหรือฝึกทำข้อสอบและนักศึกษาไม่สามารถนำทฤษฎี ตัวอย่าง หรือความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการตอบได้	36.84
5. นักศึกษาชอบทำข้อสอบที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากตัวอย่างที่เรียนมานานัก	31.58
6. นักศึกษาชอบทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากและให้ความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์น้อย เช่น เข้าเรียนแต่ไม่ทำแบบฝึกหัด	26.32

(3) สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2

ตาราง 4 สาเหตุที่นักศึกษาสาขาวิชา วิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 2 สอบตกวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

สาเหตุที่สอบตก	ร้อยละ
1. นักศึกษามีความรู้พื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ	78.13
2. นักศึกษาเห็นว่ามีจำนวนเนื้อหาเยอะและไม่สามารถนำทฤษฎี ตัวอย่าง หรือความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการตอบได้	62.50
3. นักศึกษาชอบทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาก	59.38
4. นักศึกษาไม่มีเวลาพอที่จะทำการค้นคว้าหรือฝึกทำข้อสอบและไม่ชอบการคิดที่ซับซ้อน	56.25
5. นักศึกษาชอบทำข้อสอบที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากตัวอย่างที่เรียนมานัก	50.00
6. นักศึกษาให้ความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์น้อย เช่น ทำแบบฝึกหัดและ/หรือรายงานโดยลอกจากเพื่อนส่งเพื่อได้คะแนนเท่านั้น	37.50

(4) สาขาวิชา วิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1

ตาราง 5 สาเหตุที่นักศึกษาสาขาวิชา วิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง 4 ปี ชั้นปี 1 สอบตกวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

สาเหตุที่สอบตก	ร้อยละ
1. นักศึกษามีความรู้พื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำและในกลุ่มนักศึกษาผู้เรียนเดียวกันมีพื้นฐานต่างกันในกลุ่ม	50.00
2. นักศึกษามีความรู้พื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำและไม่มีเวลาพอที่จะทำการค้นคว้าหรือฝึกทำข้อสอบและจำนวนเนื้อหาเยอะ	45.00
3. นักศึกษาให้ความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์น้อย เช่น ทำแบบฝึกหัดและ/หรือรายงานโดยลอกจากเพื่อนส่งเพื่อได้คะแนนเท่านั้นและไม่สามารถนำทฤษฎี ตัวอย่าง หรือความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการตอบได้และชอบทำข้อสอบที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากตัวอย่างที่เรียนมานัก	40.00
4. นักศึกษาชอบทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาก	35.00
5. นักศึกษาให้ความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์น้อย เช่น ไม่ทำแบบฝึกหัด และ/หรือรายงานและในกลุ่มนักศึกษาผู้เรียนเดียวกันมีพื้นฐานต่างกันในกลุ่ม แต่ได้มีการช่วยเหลือตัวกัน	30.00
6. ท่านให้ความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์น้อย เช่น เข้าเรียนแต่ไม่ทำแบบฝึกหัด	25.00

(5) สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง สมทบ 4 ปี ชั้นปี 1

ตาราง 6 สาเหตุที่นักศึกษาสาขาวิชา วิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง สมทบ 4 ปี ชั้นปี 1 สอบตกวิชาเคมีสำหรับวิศวกร

สาเหตุที่สอบตก	ร้อยละ
1. นักศึกษามีความรู้พื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำ	80.00
2. นักศึกษามีความรู้พื้นฐานวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ	77.14
3. ในกลุ่มนักศึกษาผู้เรียนเดียวกันมีพื้นฐานต่างกันในกลุ่ม	48.57
4. นักศึกษาให้ความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์น้อย เช่น ไม่ทำแบบฝึกหัด และชอบทำข้อสอบที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากตัวอย่างที่เรียนมากนัก	42.86
5. ในกลุ่มนักศึกษาผู้เรียนเดียวกันมีพื้นฐานต่างกันในกลุ่ม แต่ได้มีการช่วยเหลือตัวกัน	34.29
6. จำนวนเนื้อหา มาก	31.43

3. การทราบเงื่อนไขข้อบังคับของสภาวิศวกรที่กำหนดให้กลุ่มวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามถึงการทราบเงื่อนไขข้อบังคับของสภาวิศวกรที่กำหนดกลุ่มวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การแจกแจงความถี่และร้อยละพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 72 ทราบว่า กระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกรเป็นวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการสภาวิศวกรที่สภาวิศวกรจะให้การรับรองปริญญา ประกาศนียบัตร และวุฒิบัตรในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2551

4. ข้อเสนอแนะของนักศึกษาในการลดจำนวนระดับชั้น F

ความคิดเห็นของนักศึกษาจากแบบสอบถามปลายเปิด ได้เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะในการลดจำนวนระดับชั้น F โดยจัดแบ่งได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการถ่ายทอดของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาเห็นว่า ผู้สอนสอนเร็วเกินไปทำให้จดและฟังพร้อมกันไม่ทัน ควรมีหนังสือประกอบการเรียน และควรมีการสอนเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน

2. ด้านข้อสอบ นักศึกษาเห็นว่า ข้อสอบยากเกินไปและมีความซับซ้อนมาก ควรออกข้อสอบง่ายกว่านี้ และไม่ควรพลิกแพลงจากที่เรียนมากนัก

3. ด้านเนื้อหาวิชา นักศึกษาเห็นว่า เนื้อหา มีความยากและมีเนื้อหา มากเกินไป

4. ด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาเห็นว่า ควรเพิ่มสัดส่วนคะแนนเก็บและคะแนนจิตพิสัยให้มากขึ้น และในการตัดสินระดับชั้นควรใช้การอิงกลุ่มผู้เรียน

5. ด้านนักศึกษา นักศึกษาเห็นว่า ควรให้มีการทดสอบความรู้พื้นฐานก่อน ถ้า นักศึกษามีพื้นฐานไม่ถึงเกณฑ์ ให้มีการเพิ่มเติมหรือปรับพื้นฐานก่อนเรียน ต้องให้เวลาในการทบทวนเนื้อหา มากขึ้น ขยันทำแบบฝึกหัดมากๆ เข้าเรียนสม่ำเสมอ และทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

การกระจายระดับชั้นในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกร (Chemistry for Engineers) รหัส 13020121 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ทั้ง 5 กลุ่ม มีการกระจายระดับชั้น อยู่ในระดับชั้น D – D+ มีจำนวนมากที่สุดจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 44.72 รองลงมาคือระดับชั้น F มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 22.36 และในระดับชั้น C – C+ มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 19.26 จะเห็นได้ว่า การกระจายระดับชั้นในกระบวนวิชาเคมีสำหรับวิศวกรมีลักษณะเบ้ขวา นั่นคือ จำนวนนักศึกษาที่ได้รับระดับชั้นต่ำมีจำนวนมากกว่าโดยนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า-ไฟฟ้ากำลัง สมทบ 4 ปี ชั้นปี 1 มีจำนวนการสอบตกสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.42 รองลงมาคือสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา 4 ปี ชั้นปี 1 คิดเป็นร้อยละ 28.95

โดยนักศึกษาได้ระบุถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้สอบตก ในกระบวนการวิชาเคมีสำหรับวิศวกรเนื่องจากนักศึกษามี ความรู้พื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ต่ำ ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาก ไม่มีเวลาพอที่จะทำการ ค้นคว้าหรือฝึกทำข้อสอบ เนื้อหามากมากเกินไป ไม่ชอบ คิดซับซ้อนไม่สามารถนำทฤษฎี ตัวอย่าง หรือความรู้ที่ เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการตอบข้อสอบได้ ไม่ชอบทำ ข้อสอบประยุกต์และนำไปใช้ นอกจากนี้ นักศึกษายังระบุว่า ตัวนักศึกษาเองให้ความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์น้อย เช่น ไม่ค่อยเข้าเรียน ไม่ทำแบบฝึกหัดและหรือรายงาน ด้วยตนเอง แต่มักลอกจากเพื่อนส่งเพื่อได้คะแนนเท่านั้น

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลวิจัยของสมเกียรติ ไทยปริชา และคณะ (2555) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการ สอบตกในรายวิชาพื้นฐาน (กลุ่มรายวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา คณิตศาสตร์และแคลคูลัส) ของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2553 พบว่า ข้อสอบยากเกินไป ไม่ชอบเรียนวิชาพื้นฐานนั้น ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชา ไม่ค่อยทบทวนวิชาที่เรียนเลยจำไม่แม่น ดูหนังสือไม่ทัน พื้นฐานความรู้เดิมไม่ดีพอ เรียนหนักเกินไปในแต่ละภาค การศึกษา

สอดคล้องกับผลวิจัยของสุภาพร อศววิโรจน์ (2551) ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันและไม่สามารถ สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดของ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือพบว่า นักศึกษามีความกังวลใจ นักศึกษาขาดการเตรียมตัวที่ดี แบ่งเวลาในการเรียนไม่เหมาะสม และขาดความพยายาม และความกระตือรือร้น ประกอบกับนักศึกษามีพื้นฐานความรู้ เดิมไม่เพียงพอ โดยเฉพาะวิชาพื้นฐานทางวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิชาทางเทคโนโลยี นอกจากนี้การเตรียมตัวสอบก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้นักศึกษาสอบตก เนื่องจากการที่นักศึกษามี กิจกรรมเสริมหลักสูตรมากไม่มีเวลาพอที่จะศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติมหรือฝึกทำข้อสอบ อันจะส่งผลต่อการเตรียมตัว สอบที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดวงกมล มาลารัตน์ (2534) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทาง ด้านที่ไม่ใช่สติปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนนาเรืออากาศพบว่า การเตรียมตัวสอบก็เป็น ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาสอบตก

การสอบตกในบางรายวิชาส่งผลกระทบต่ออนาคต การศึกษาของนักศึกษา ก่อให้เกิดการสูญเสียค่า ทางการศึกษา เพราะจากการศึกษาวิจัยของ เพียร ดีใจ (ม.ป.ป.) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกกลางคัน ตามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนคร พบว่า นักศึกษามีความ รู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่เรียนน้อย สอบตกบางรายวิชา และผลการเรียนต่ำ เป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งของการ ออกกลางคันของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

- (1) ควรลดกิจกรรมนอกหลักสูตรลง
- (2) ควรมีการเสริมกิจกรรมวิชาการมากขึ้น เช่น ชมรมวิชาการต่าง ๆ โครงการพืชน้อง เป็นต้น
- (3) จัดให้มีการสอบวัดความรู้พื้นฐานของนักศึกษา ที่เรียนทั้งหมด แล้วจัดแบ่งกลุ่มเรียนตามความรู้พื้นฐาน ที่มี กลุ่มที่มีความรู้พื้นฐานน้อย จะต้องทำการปรับฐาน ความรู้ก่อนที่จะเข้าสู่ระบบการเรียนการสอน
- (4) จัดกลุ่มนักศึกษาโดยรวมทุกสาขาที่มีพื้นฐาน ใกล้เคียงกัน ให้อยู่กลุ่มเดียวกัน เพื่อจัดการเรียนการสอน ที่เหมาะสมได้ง่าย
- (5) จัดชั้นเรียนเสริม หรือมีระบบติว (Tutor) โดย เชิญผู้สอนที่มีความชำนาญและมีเทคนิคการสอนที่ดีมา สอน อาจทำทุกเนื้อหาหรือบางเนื้อหา
- (6) จัดทำสื่อ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป เพื่อให้ นักศึกษาสามารถศึกษาด้วยตนเอง เทปการสอน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- ดวงกมล มalarัตน์. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนาเรื่ออากาศ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พเยาว์ ดีใจ. (ม.ป.ป.). ปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกกลางคันตามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนคร. กรุงเทพฯ : คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนคร.
- พูลทรัพย์ นาคนาคา. (2545). “ การวิจัยในชั้นเรียนกับการพัฒนาการเรียนการสอน,” นวสาร. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1/2545. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สมเกียรติ ไทยปรีชา และคณะ. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสอบตกในรายวิชาพื้นฐานของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2553. การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9. นครปฐม: มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- สุภาพร อัสวีโรจน์. (2551). “สาเหตุการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ,” ในข่าวสารกองบริการการศึกษา. ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 เมษายน – มิถุนายน. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

**การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาลัทธิศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**
**The Follow up Graduates in Master Degree in Education for Human
Resource Development from Thaksin University**

เกสร จิตต์ณรงค์^{1*}, นรินทร์ จุลทรัพย์² และ อมลวรรณ วีระธรรมโม³
Kesara Jitnarong^{1*}, Niran Chullasap² and Amonwan Werathummo³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทักษิณ ได้แก่ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินหลักสูตร ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตจำแนกปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ปีที่เข้าศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษา ตำแหน่งงาน เงินเดือนที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4) สำรวจการมีงานทำและการศึกษาต่อของบัณฑิต เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2549 – 2555 รวม 7 รุ่น จำนวน 57 คน ผู้บังคับบัญชา จำนวน 43 คนและเพื่อนร่วมงาน จำนวน 47 คน รวมทั้งสิ้น 147 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการวิจัยพบว่า 1) บัณฑิตมีความเห็นต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินหลักสูตร ตามลำดับ 2) บัณฑิตที่มีเพศ อายุ ปีที่เข้าศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษา ตำแหน่ง เงินเดือนต่างกันมีความเห็นต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของบัณฑิตพบว่าความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านแล้วพบว่า มีความพึงพอใจด้านคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด มีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ส่วนความพึงพอใจของเพื่อนร่วมงานในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การมีงานทำและการศึกษาต่อของบัณฑิตพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาคือดำเนินธุรกิจอิสระ/เจ้าของกิจการ ด้านการศึกษาต่อพบว่าบัณฑิตที่ศึกษาต่อระดับปริญญาเอกมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.52

คำสำคัญ: การติดตามผลบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : ประธานที่ปรึกษา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : กรรมการที่ปรึกษา

* Corresponding author : e-mail : jitnarong299@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research were to study 1) the opinions of the graduates about curriculum structure, program management, lecturers and staffs, the resources to operate and application of academic knowledge and experiences gained from the Education for Human Resource Development of Thaksin university program 2) to compare the opinions base on personal factors : gender, age, year of admission, year of graduation, salary and position 3) to study the satisfaction of their superiors and colleagues about practicality within Thai Qualifications Framework covering 5 areas : ethics and moral, knowledge, cognitive skills, interpersonal skills and responsibility, numerical analysis and communication and information technology skills 4) to study the graduates career status and further education. The population consisted of 57 master degree graduates between the academic years 2006 to 2012, 43 superiors and 47 colleagues, including 147 people. The instrument was a set questionnaire with 5 rating scale. The data were analyzed using the package in order to find frequency, percentage, mean and standard deviation. The research found that: 1) The opinions of the graduates in the operational process of educational program for Human Resource Development was at a high level as a whole, order from high to low: lecturers and staffs, curriculum structure, experiences gained from the graduates program , program management and the resources to operated and application of academic knowledge. 2) The graduates had gender, age, year of admission, year of graduation, salary and position that different, the opinions of the graduates in the operational process of educational program for Human Resource Development were not difference it was at a high level. 3) The satisfaction of their superiors and colleagues' s the graduates found that the satisfaction of superiors was at the highest level, considering in each aspect it was found that ethics and moral was at the highest and the least went to interpersonal skills and responsibility. The satisfaction of colleagues was at the highest level of, considering in each aspect it was found that ethics and moral was at the highest and the least went to communication and information technology skills, and practical skills. 4) The career status and further education of the graduates, almost graduates had work in government organization and followed by the own business and graduates had further study in Doctor's degree 6 people were obtained as 10.52 percent.

Keywords : Follow up Graduates, Education for Human Resource Development, Thaksin University

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบรุนแรงมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา เช่น การเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลก การรวมกลุ่มเศรษฐกิจภายใต้กรอบการค้าเสรีของอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยโดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สังคมของความเป็นวัตถุนิยม สังคมที่เน้นคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพบัณฑิตปัญหาวิกฤติด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงมากดั่งนั้น อุดมศึกษาไทยในช่วงปี 2555-2559 ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติและขึ้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติและท้องถิ่นโดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพตรงตามต้องการของตลาดแรงงานสามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2556:1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นกลไกระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาอุดมศึกษาต่อไป อาศัยอำนาจตามความในมาตรา8แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษาในคราวประชุมครั้งที่ 7/2549 เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2549 จึงประกาศมาตรฐานอุดมศึกษาด้านคุณภาพบัณฑิตดังนี้คือ บัณฑิต

ระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2549:1) ดังนั้นการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่วิชาชีพชั้นสูง เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการผลิตบัณฑิตให้ได้บัณฑิตที่มีสมรรถภาพและคุณลักษณะสอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต คือ การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ คุณภาพของหลักสูตร อาจารย์ การเรียนการสอน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และการบริหาร การติดตามผลจึงเป็นวิธีการศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรด้านความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ ด้านการนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพ และด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ เพื่อทราบข้อดีและข้อควรปรับปรุงของการจัดการศึกษา ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา (ดวงเดือน เทศวานิช. 2548:139)

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ รับนิสิตรุ่นแรกในปีการศึกษา 2548 และมีการปรับปรุงหลักสูตรเมื่อปีพ.ศ. 2556 การติดตามบัณฑิตจึงเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามวัตถุประสงค์ของบัณฑิตวิทยาลัย การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งก็เป็นบุคคลสำคัญในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของมหบัณฑิตและความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทักษิณได้แก่ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินหลักสูตร ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ปีที่เข้าศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษา ตำแหน่งงาน เงินเดือน ที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
4. เพื่อสำรวจการมีงานทำและการศึกษาต่อของบัณฑิต

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินหลักสูตร ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
2. บัณฑิตที่มี เพศ อายุ ปีที่เข้าศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษา ตำแหน่งงาน เงินเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนแตกต่างกัน
3. ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

วิธีการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2549-2555 รวม 7 รุ่น จำนวน 63 คน สามารถติดตามได้ จำนวน 57 คน ผู้บังคับบัญชา จำนวน 43 คน เพื่อนร่วมงาน จำนวน 47 คน รวมทั้งสิ้น 147 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ชุดคือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิต แบ่งเป็น 4 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1. ปัจจัยส่วนบุคคลของบัณฑิตโดยเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 2. ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินหลักสูตร ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้ คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับหลักสูตร

ตอนที่ 4 การมีงานทำและการศึกษาต่อของบัณฑิต โดยเติมข้อความลงในช่องว่างและเลือกคำตอบ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต แบ่งเป็น 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิต คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้ คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิต

ชุดที่ 3 แบบสอบถามเพื่อนร่วมงานของบัณฑิต แบ่งเป็น 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิต คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้ คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิต

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผล

1. บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านอาจารย์และบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ด้านโครงสร้างหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ปีที่เข้าศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษา ตำแหน่งงาน เงินเดือนที่มีต่อหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนการสอน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 มีผลดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนจำแนกตามเพศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เพศชายมีความคิดเห็นที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ซึ่งมากกว่าเพศหญิงซึ่งค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนจำแนกตามอายุ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ บัณฑิตที่มีอายุ 41-50 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 อายุ 51 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ตามลำดับ

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนจำแนกตามปี

ที่เข้าศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ บัณฑิตที่เข้าศึกษาปี 2549 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ปี 2550 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ปี 2551 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ปี 2552 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ปี 2553 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ปี 2554 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และ ปี 2555 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ตามลำดับ

2.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนจำแนกตาม ปีที่สำเร็จการศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ บัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาปี 2550 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ปี 2553 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ปี 2554 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ปี 2551 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ปี 2552 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ปี 2555 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และ ปี 2556 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.77 ตามลำดับ

2.5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนจำแนกตาม ตำแหน่งงาน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ตำแหน่งงานรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 พนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ธุรกิจส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ข้าราชการ/ เจ้าหน้าที่รัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.97 ตามลำดับ

2.6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนจำแนกตาม เงินเดือน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ เงินเดือน 20,001-30,000 และ 30,000 บาท ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เงินเดือน 10,001-20,000 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และ เงินเดือน ต่ำกว่า 10,000 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ตามลำดับ

3. ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ของบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน พบว่า ความพึงพอใจ ของผู้บังคับบัญชาในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 เมื่อพิจารณาในรายด้านแล้วพบว่า ความพึงพอใจด้านคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 รองลงมาคือด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และ

ความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจของเพื่อนร่วมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมา คือด้านคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.30 ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และ มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ด้านทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ตามลำดับ เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 3

4. การปฏิบัติงานและการศึกษาต่อของบัณฑิต สรุปลงไว้ดังนี้

4.1 การปฏิบัติงานของบัณฑิต

4.1.1 บัณฑิตส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 59.6 รองลงมาคือ ดำเนินธุรกิจอิสระ/เจ้าของกิจการจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 เป็นพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ เอกชน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 แม่บ้าน, ครู พิเศษโรงเรียนเอกชน จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.30 และรัฐวิสาหกิจ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80

4.1.2 อัตราเงินเดือนที่ได้รับ พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีเงินเดือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.70 รองลงมา มีเงินเดือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.70 มีเงินเดือนต่อ เดือน 30,001 ขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 22.40 และเงินเดือนต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 และ 10,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 8.20

4.1.3 ลักษณะงานที่ทำกับสาขาวิชาที่ สำเร็จการศึกษาพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ได้ทำงานไม่ตรง กับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 26 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.10 และทำงานตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 46.90

4.1.4 หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วได้ งานทำในช่วงระยะเวลาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่งานที่ทำ เป็นงานเดิมก่อนมาศึกษาหรือได้งานทำระหว่างศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 59.20 รองลงมาคือ หางานได้

ก่อนจบการศึกษาหรือได้งานทันทีหลังสำเร็จการศึกษา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 และได้ทำงานแล้ว 1-3 เดือน หลังจากสำเร็จการศึกษาจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 ได้งานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว 1-3 เดือน และ 10-12 เดือน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

4.1.5 การนำความรู้จากสาขาวิชาที่เรียน มาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่ พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ได้นำความรู้จากสาขาวิชาที่เรียนไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้มากจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 55.10 รองลงมา คือได้นำไปประยุกต์ใช้ในระดับปานกลางจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 ได้นำไปประยุกต์ใช้ในระดับมากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 และได้นำไปประยุกต์ใช้ในระดับน้อยจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

4.2 การศึกษาต่อของบัณฑิต

4.2.1 ระดับการศึกษาที่ศึกษาต่อพบว่า บัณฑิตที่ศึกษาต่อระดับปริญญาเอกมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.52

4.2.2 สาขาวิชาที่ศึกษาต่อพบว่าบัณฑิตที่ศึกษาต่อส่วนใหญ่ศึกษาต่อในสาขาอื่นที่ไม่ใช่สาขาเดิม ร้อยละ 66.65 สาขาวิชาที่ศึกษาต่อคือ 1. สาขาการจัดการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 2. สาขาชีววิทยาจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 3. สาขาครุศาสตร์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ ศึกษาสาขาวิชาเดิมร้อยละ 33.33 สาขาวิชาที่ศึกษาต่อคือ สาขาการพัฒนาศาสตร์มนุษยและชุมชน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

4.2.3 ประเภทของสถาบันการศึกษาที่ศึกษาต่อพบว่าบัณฑิต ที่ศึกษาต่อส่วนใหญ่ศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของรัฐ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และศึกษาต่อในต่างประเทศจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

4.2.4 เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อพบว่า บัณฑิตที่ศึกษาต่อส่วนใหญ่ได้รับทุนศึกษาต่อ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และงานที่ปฏิบัติหรืองานในอนาคตต้องใช้วุฒิสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

อภิปรายผล

1. บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาศาสตร์มนุษยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะเนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านคือ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินหลักสูตรและด้านการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยทักษิณนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของบัณฑิตได้อย่างดี บัณฑิตส่วนใหญ่จึงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรของตนเอง ดังที่ปรากฏอยู่ในผลการวิจัยและข้อคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่ส่วนใหญ่พอใจกับผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เเผด็จ บุญมาทัน (2546 : 58) ได้ศึกษาความคิดเห็นของมหาบัณฑิตสาขาวิชาการวัดผลการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรในด้านปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การดำเนินงานของสาขาวิชา การวัดผลการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานพบว่า นำไปใช้ได้มากความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาขั้นต้นของมหาบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิต พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับสัญลักษณ์ ไชยทองสุข (2548 : บทคัดย่อ)

ด้านหลักสูตรพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มากทุกรายการ คือมีความเหมาะสมมาก โดยหลักสูตรเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาหลักสูตรมีความสอดคล้องกับปรัชญา นโยบายของสถาบันหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่อยู่ในระดับเหมาะสมมากเช่นกัน ด้านการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด คือ อาจารย์ผู้สอนมีความรับผิดชอบต่อการเข้าสอนและเตรียมการสอนเป็นอย่างดี อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของผู้สำเร็จการศึกษาในระหว่างการปฏิบัติงาน พบว่าสมรรถนะที่เปลี่ยนแปลง

หลังจากสำเร็จการศึกษาและได้นำความรู้และทักษะมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมมาก คือ นำเทคนิคการใช้อุปกรณ์และวัสดุศึกษาอย่างประหยัดและผลงานมีคุณภาพมาใช้ในการสอน ความคิดเห็นของผู้ร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษาด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระหว่างการทำงานพบว่าสมรรถนะที่เปลี่ยนแปลงหลังจากสำเร็จการศึกษาและได้นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมมาก คือ มีการนำความรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนพัฒนาปรับปรุงแผนการสอนตลอดเวลาและมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และนำความรู้ที่ได้มาศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนให้ทันสมัยต่อสภาพปัจจุบัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ปีที่เข้าศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษาดำรงตำแหน่งงาน เงินเดือน ในภาพรวมอยู่ในระดับเดียวกัน คือเห็นด้วยมาก จากความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ปีที่เข้าศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษาดำรงตำแหน่งงาน เงินเดือน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้เพราะปัจจัยส่วนบุคคลเหล่านี้ไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ถึงความคิดเห็นของบัณฑิต ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเพราะมหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เข้ามาศึกษาหาความรู้ทั้งทางด้านความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนและทรัพยากรที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย ตลอดจนบัณฑิตสามารถนำความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้ตามความต้องการของแต่ละคน

3. ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจด้านคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด อาจเป็นเพราะบัณฑิตได้รับการอบรมและได้รับการสั่งสอนที่ดีในช่วงเวลาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนจากเด็กจนเป็นผู้ใหญ่ และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมให้บัณฑิตได้มีกิจกรรมทำร่วมกันได้พูดคุยกันบ่อยครั้งขึ้น เพื่อฝึกให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น ส่วนความพึงพอใจของเพื่อนร่วมงานในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้าน

ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งแตกต่างจากผู้บังคับบัญชาอาจเป็นเพราะเพื่อนร่วมงานมักจะมีความใกล้ชิดมากกว่าสามารถพูดคุยได้ทุกเรื่องจึงทำให้บัณฑิตไม่มีความกลัวเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นต่างๆไม่ว่าเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัว และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงควรเพิ่มเติมเวลาในการเรียนด้านคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความชำนาญทางด้านนี้ให้มากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพรสทิธ อ๋อชาวกุล (2547 : บทคัดย่อ)

ได้ศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีพลังงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาขั้นต้นหรือนายจ้างมีความเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะและความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความคิดเห็นด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับจิตต์ศักดิ์ กาญจนอนันท์ (2550 : 69) ได้ศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2543-2545 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการหรือหัวหน้างาน และการบริหารงานด้านเทคนิคและวิธีการดำเนินงานการผลิต ด้านการประสานงาน ด้านวิสัยทัศน์ในการเลือกใช้เทคโนโลยี ด้านการจัดการและการดำเนินงานด้านเทคโนโลยี และด้านเจตคติ ความศรัทธาและคุณธรรมในอาชีพพบว่า คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง 6 ด้านในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง 6 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญ ผู้สำเร็จการศึกษาภาคปกติ และภาคสมทบ มีคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง 6 ด้านในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. การมีงานทำและการศึกษาต่อของบัณฑิตจากการวิจัยพบว่างานที่บัณฑิตทำส่วนใหญ่ เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาคือ ดำเนินธุรกิจอิสระ/เจ้าของกิจการ เนื่องจากบัณฑิตส่วนใหญ่งานที่ทำนั้นเป็นงานเดิมก่อนมาศึกษา ซึ่งบัณฑิตส่วนใหญ่ที่เข้ามาศึกษาต่อระดับปริญญาโทก็จะเป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ

ส่วนการศึกษาต่อพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกนั้นจากผลการวิจัยที่ได้คือได้รับทุนศึกษาต่อ และ งานที่ปฏิบัติหรืองานในอนาคตต้องใช้วุฒิสูงกว่าปริญญาโท

วิทยานิพนธ์ เป็นต้น ต้องมีความทันสมัยโดยเฉพาะเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยังมีอยู่น้อยมากและเพื่อเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าหาข้อมูลในการวิทยานิพนธ์สำหรับสาขานี้ควรเพิ่มเติมให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - 1.1 ด้านการเรียนการสอนควรมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายไม่ควรเรียนเฉพาะในห้องเรียนควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่จริง
 - 1.2 ด้านทรัพยากรต่างๆที่ใช้ในการเรียน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ เอกสารและตำราเพื่อการค้นคว้าในการทำ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วทุกปีการศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของบัณฑิต

เอกสารอ้างอิง

- จินตศักดิ์ การญจนอนันต์. (2550). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2543-2545. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน เทศวานิช. (2548). การประเมินหลักสูตรและติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธัญลักษณ์ ไชยทองสุข. (2548). การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูประจำการ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (แผน ข) สาขาวิชาไฟฟ้ากรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เผด็จ บุญมาทัน. (2546). การติดตามผลมหาบัณฑิตสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2538-2544. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรสทิธ อชวางกุล. (2547). การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีพลังงาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.mua.go.th/>
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2549). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.mua.go.th/>

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

The Development of Instructional Model Based on Buddhism to
Enhance the Desired Characteristics Focusing on Sufficiency
Economy Philosophy for High School Students

นรา ตรีธัญญา^{1*} อรพิน ศิริสัมพันธ์² สิริวรรณ ศรีพหล³ บำรุง ชำนาญเรือ⁴

Nara Threetanya^{1*} Orapin Sirisamphan² Siriwan Sripahol³ Bumroong Chamnanrua⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) เพื่อขยายผลการนำแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปใช้ในเนื้อหาสาระอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา จำนวน 40 คน ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (x) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. แบบแผนการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบคือ หลักการ วัดดูประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยระบบสังคม หลักการตอบสนอง และระบบสนับสนุนโดยแบบแผนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างศรัทธาและเสนอข้อเท็จจริง (ปรโตโฆสะ) 2) ขั้นสะท้อนคิด (โยนิโสมนสิการ) 3) ขั้นค้นพบหลักการ (สัมมาทิฐิ) 4) ขั้นสู่กระบวนการเรียนรู้ (ไตรสิกขา) และ 5) ขั้นประเมินผล และประยุกต์ใช้ (ภาวนา 4)

¹ นักศึกษาระดับการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร : อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

³ ศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

⁴ อาจารย์ ดร. , สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร : อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

* Corresponding author : e-mail : narathree@gmail.com

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า 2.1) หลังเรียนตามรูปแบบนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2) นักเรียนมีพัฒนาการด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงขึ้นจากระดับการตอบสนองเป็นระดับการจัดระบบ

3. ผลการขยายผลรูปแบบ พบว่า หลังเรียนตามรูปแบบนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีพัฒนาการด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงขึ้นจากระดับการตอบสนอง เป็นระดับการเห็นคุณค่า

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา , คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop the instructional model based on Buddhism to enhance the desired characteristics focusing on sufficiency economy philosophy for high school students, 2) to evaluate the effectiveness of the instructional model based on Buddhism to enhance the desired characteristics focusing on sufficiency economy philosophy for high school students and 3) to disseminate the instructional model based on Buddhism to enhance the desired characteristics focusing on sufficiency economy philosophy for high school students in other subjects of Social Studies, Religion and Culture .

The sample consisted of 40 students who studied at Kaengkhrowittaya School for the first semester in 2014. The research instruments were: 1) lesson plans 2) learning achievement test, and 3) the desired characteristics test. The data were analyzed by using mean (EMBED Equation.3), standard deviation (S.D.), t-test for dependent sample and content analysis.

The results of this research were as follows:

1. The instructional development model based on Buddhism to enhance the desired characteristics focusing on sufficiency economy philosophy for high school students were: 1) the principle 2) the objective 3) the instructional process and 4) evaluation 5) the factors supporting learning consisted of 3 components, 1) social system 2) principle of reaction 3) supporting system and the learning process consisted of five steps: 1) faith forming and fact discovery (Paratoghosa) 2) reflection (Yonisomanasikara) 3) principle construction (Sammaditthi) 4) learning process (Tri-sikkha) 5) evaluation and application. (Bhavana)

2. The effectiveness of the instructional development model revealed that the learning achievement from the post-test was significantly higher than the pre - test at the .01 t level and the desired characteristics were developed from the responding level to the organization level.

3. The results of dissemination revealed that the learning achievement from the post-test was significantly higher than the pre-test at the .01 level and the desired characteristics were developed from the responding level to the value level.

Keywords : Instructional Model based on Buddhism , The desired characteristics Focusing on Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศไทยได้นำแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยมุ่งพัฒนาและดำเนินการตามหลักเศรษฐศาสตร์ทุนนิยม จึงก่อให้เกิดความเสียหายในด้านเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นอย่างมาก จึงมีการเสนอทางออกให้กับการแก้ไขเพื่อให้สังคมไทยรอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในยุคโลกาภิวัตน์ โดยการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นหลักปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2549) สอดคล้องแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 - 10 (พ.ศ. 2540-2554) และต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปัจจุบัน ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการปฏิบัติของประชาชนทุกระดับ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่อย่างพอเพียงพร้อมทั้งนโยบายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ดังที่คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน (2554:5) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553:27-31) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง จะต้องมียุทธศาสตร์กระบวนการในการจัดการอย่างพอเพียง มีการรู้จักประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือสังคมที่อาศัยอยู่ มีการปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติปัญญาความรอบรู้และรอบคอบในการคิด พุด ทำโดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

เมื่อศึกษาแนวพระราชดำริในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านได้ทรงประยุกต์แนวคิดจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เน้นการดำรงชีวิตแบบพอเพียง ดังความในตอนที่หนึ่งในพระราชกระแสที่ว่า “คำว่าพอเพียงมีความหมายกว้างขวาง

กว่าความสามารถในการพึ่งตนเอง หรือความสามารถในการยืนอยู่บนขาของตนเอง เพราะความพอเพียงหมายถึงการที่มีความพอ คือมีความโลภน้อย เมื่อโลภน้อยก็เบียดเบียนน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดนี้มีความคิดที่ว่าอะไรต้องพอเพียงหมายความว่าพอประมาณซื่อตรงไม่โลภ อย่างมาก คนเราก็คงเป็นสุข พอเพียงนี้ อาจจะมามาก อาจจะมีของหรูหราบ้างก็ได้ แต่ต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น...” (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550: 74) ความในพระราชดำรินี้ชี้ให้เห็นขอบข่ายในบริบทของเศรษฐกิจพอเพียงที่ว่าด้วยหลักมัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง ที่มุ่งเน้นให้ลดกระบวนการเศรษฐกิจทุนนิยมแบบสุดโต่ง โดยลดระดับลงให้เพียงพอต่อความจำเป็น ดำรงชีวิตที่เรียบง่ายพึ่งตนเองได้ บริโภคอย่างพอเพียง ลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการเดินทางสายกลางตามหลักมัชฌิมาปฏิปาทาตามหลักพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักการสำคัญคือหลักของเหตุและผลสิ่งต่างๆ ที่เกิดมาในโลกนี้ซึ่งเป็นผลล้วนเกิดมาจากเหตุทั้งสิ้น เมื่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตั้งอยู่หลักของเหตุผล การดำเนินชีวิตต่าง ๆ ได้แก่ การเรียนการสอน การแก้ปัญหาต่าง ๆ จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้แบบพุทธหรือกระบวนการแห่งปัญญา (พระไพศาล วิสาโล, 2544) สารสำคัญของกระบวนการเรียนรู้แบบพุทธนั้น ได้แยกกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการเสวนาสัตบุรุษ และการฟังสัทธรรม ขั้นตอนที่สอง เป็นการใช้หลักโยนิโสมนสิการ และขั้นตอนที่สาม เป็นธรรมานุธรรมปฏิบัติ ทั้งหมดเป็นกระบวนการเรียนรู้ตามหลักพระพุทธศาสนา โดยเริ่มจากเมื่อรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น และครบถ้วนแล้ว กระบวนการเรียนรู้ต่อมา คือ การคิดเอาสิ่งที่รับรู้న్నมาย่อยจัดระเบียบ เป็นการคิดอย่างถูกวิธี (โยนิโสมนสิการ) และสุดท้ายเป็นการปฏิบัติ การปฏิบัตินี้เป็นจุดสำคัญที่ทำให้การศึกษาแบบตะวันตกหลายสำนักที่เน้นการใช้ความคิดล้วน ๆ เป็นการเรียนรู้ระดับพุทธิปัญญา ส่วนการศึกษาในทางพระพุทธศาสนานอกจากการเรียนรู้ระดับพุทธิปัญญาแล้วยังต้องอาศัยการปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญอีกด้วย

รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554

โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มีคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศในสาระเศรษฐศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ 29.31 ดังนั้น สาระเศรษฐศาสตร์ จึงเป็นสาระการเรียนรู้ที่โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา จะต้องเร่งพัฒนาคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและคะแนนต่ำที่สุดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สอดคล้องกับการสำรวจสภาพปัญหาการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ กับการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูสังคมศึกษา และ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีความต้องการให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำหลักปรัโตโสของหลักโยนิโสมนสิการ หลักสัมมาทิฐิ หลักไตรสิกขา และหลักอานา 4 ในทางพระพุทธศาสนา มาใช้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย มีความใฝ่เรียนรู้ มีวินัย มีความอดทน มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนว พุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียน การสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

- 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนว พุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังเรียน

- 2.2 ศึกษาพัฒนาการของคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนว

พุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย 4 ระยะ คือ ก่อนการจัดการเรียน การสอน หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 หลังการ จัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 และติดตามผลการจัดการ เรียนการสอน

3. เพื่อขยายผลการนำรูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ในเนื้อหา สาระอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิธีการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนว พุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวคิดสำคัญที่ผู้วิจัยใช้เป็น แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน คือใช้ กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับการออกแบบเชิงระบบตามแนวคิด ADDIE Model ของ ครูส (Kruse, 2012) ใช้กระบวนการวิจัย แบบผสมผสานวิธีวิธี (Mixed Methodology) แบบ รอรับภายใน (The Embedded Design) และใช้ แบบแผนการทดลองแบบก่อนทดลอง (Pre Experiment Design) ที่มีกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแบบ The One - Group Pretest-Posttest Design และศึกษาพัฒนาการ ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ช่วงระยะเวลาด้วยการ ประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบการวิจัยแบบอนุกรมเวลา สมมูล Equivalent Times Series Design ซึ่งใช้วิธีการ ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Develop: D1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research :R2) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน 4) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Research :D₂) การประเมิน และปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องในประเด็นการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา 5 ระดับได้ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.20-4.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.45-0.89 และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.2 แบบสอบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 2.3 แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 2.4 แบบสัมภาษณ์
- 2.5 แบบรายงานตนเอง

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา 5 ระดับ ได้ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.0 และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าความความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.35-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30-0.75 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.85

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังแผนภาพที่ 1

หลักการ : การจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการ เรียนรู้ ตามแนวพุทธศาสนา โดยใช้ หลักปรัโดโฆสะ
หลักโยนิโสมนสิการหลักไตรสิกขา และ หลักกาวนา 4

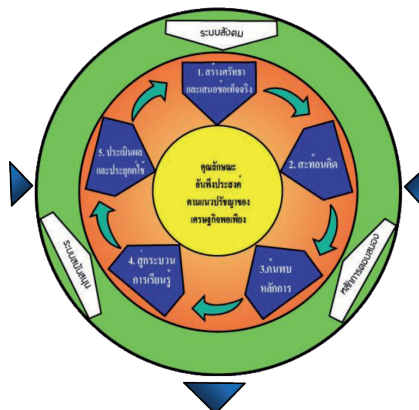
วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียน การสอน

ระบบสังคม: การทำงาน
ร่วมมือโดยการมีปฏิสัมพันธ์
ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และ
ผู้สอนกับผู้เรียน แบบ
กัลยาณมิตร

หลักการตอบสนอง: ผู้เรียน
มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้
อื่นโดยครูกระตุ้นและให้
ข้อมูลแก่ผู้เรียนเพื่อช่วยส่ง
เสริมทักษะกระบวนการใน
การจัดการอย่างพอเพียง

ระบบสนับสนุน: จัด
บรรยากาศ ภาพแวดล้อม สื่อ
การเรียนการสอน และการ
ประสานความร่วมมือกับผู้
ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน

การวัดและประเมินผล	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1. มีความใฝ่เรียนรู้
1.1 ก่อนเรียน	2. มีวินัย
1.2 หลังเรียน	3. มีความอดทน
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	4. มีความพอประมาณ
2.1 ก่อนเรียน	5. มีเหตุผล
2.2 หลังเรียนครั้งที่ 1	6. มีภูมิคุ้มกัน
2.3 หลังเรียนครั้งที่ 2	
2.4 ติดตามผลการเรียนการสอน	

กระบวนการเรียนการสอน

1. ขั้นสร้างศรัทธาและเสนอข้อเท็จจริง (ปรัโดโฆสะ)

1.1 ตรวจสอบ และให้ความรู้พื้นฐานที่สำคัญหรือจำเป็น

1.2 ให้ความรู้ใหม่แก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการที่เกิดจากการสัมผัสทางกาย (ตา หู จมูก ลิ้น กาย) ผ่านสื่อการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้

2. ขั้นสะท้อนคิด (โยนิโสมนสิการ)

การคิดหาเหตุในด้านการมีจุดหมาย ความเป็นไปตามลำดับขั้นตอนความสัมพันธ์ของเงื่อนไขจำเป็นและประโยชน์ที่เกิดขึ้น

3. ขั้นค้นพบหลักการ (สัมมาทิฐิ)

นำกระบวนการคิดที่ได้จากขั้นสะท้อนคิดมาสรุปเป็นความคิดรวบยอดหรือหลักการ เพื่อสร้างความเชื่อ และความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาได้ถูกต้อง

4. ขั้นสู่กระบวนการเรียนรู้ (ไตรสิกขา)

4.1 การอภิปราย วิเคราะห์ตามหลักทางสายกลางในด้าน ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หรือวัตถุและทางสังคม (ศีล) ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม (สมาธิ) และด้านความรู้ ความเข้าใจ ความจริงตาม หลักเหตุผล (ปัญญา)

4.2 การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มย่อย

4.3 การนำเสนอผลการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

5. ขั้นประเมินผลและประยุกต์ใช้ (กาวนา 4)

5.1 ประเมินผลงานกลุ่มในด้านแนวทางปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมกายภาพ (กายกาวนา) ด้านทักษะทางสังคม (ศีลกาวนา) ด้านคุณธรรม (จิตกาวนา) และด้านความรู้ ความเข้าใจ ความจริงตามหลักเหตุผล (ปัญญา กาวนา)

5.2 การคัดเลือกผลงานกลุ่ม

5.3 วางแผนและนำผลงานที่ได้คัดเลือกไปฝึกปฏิบัติทั้งในและนอกเวลาเรียน

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากแผนภาพที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผล และ 5) ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยระบบสังคม หลักการตอบสนอง และระบบสนับสนุน ซึ่งองค์ประกอบ 5 ส่วนมีส่วนเชื่อมโยงซึ่งกันและกันที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย มีความใฝ่เรียนรู้ มีวินัย มีความอดทน มีความพอประมาณมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ของนักเรียนได้สำเร็จ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์

ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

2.1 นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (EMBED Equation.3 = 35.80 , S.D. = 3.18) สูงกว่าก่อนเรียน (EMBED Equation.3 = 29.18 , S.D. = 5.63) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งดำเนินการวัดและประเมินผล 4 ระยะ โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 6 ด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลพัฒนาการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้ง 6 ด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ช่วงเวลาทดสอบ	คะแนนเต็ม	ผลการประเมิน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ก่อนเรียน	5	2.48	0.29	การตอบสนอง
หลังเรียนครั้งที่ 1	5	3.09	0.41	การเห็นคุณค่า
หลังเรียนครั้งที่ 2	5	3.36	0.27	การเห็นคุณค่า
ติดตามผลการเรียน	5	4.03	0.18	การจัดระบบ

จากตารางที่ 1 แสดงผลพัฒนาการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายรวมทั้ง 6 ด้าน โดยใช้แบบสอบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประเมิน 4 ระยะ โดยภาพรวม คือ ในระยะก่อนการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับการตอบสนอง ($x = 2.48$, S.D. = 0.29) หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 อยู่ในระดับการเห็นคุณค่า ($x = 3.09$, S.D. = 0.41) หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 อยู่ในระดับการเห็นคุณค่า ($x = 3.36$, S.D. = 0.27) และติดตามผลการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับการจัดระบบ ($x = 4.03$, S.D. = 0.18)

3. การนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปขยายผลสอนในเนื้อหาสาระอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม 3) สาระประวัติศาสตร์ และ 4) สาระภูมิศาสตร์ พบว่า

3.1 นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้ 1) สาระศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หลังเรียน ($x = 18.48$, $S.D. = 1.82$) สูงกว่าก่อนเรียน ($x = 12.43$, $S.D. = 2.46$) 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หลังเรียน ($x = 21.70$, $S.D. = 2.91$) สูงกว่าก่อนเรียน ($x = 15.53$, $S.D. = 2.76$) 3) สาระประวัติศาสตร์หลังเรียน ($x = 19.05$, $S.D. = 2.48$) สูงกว่าก่อนเรียน ($x = 13.15$, $S.D. = 2.15$) และ 4) สาระภูมิศาสตร์ หลังเรียน ($x = 19.58$, $S.D. = 2.72$) สูงกว่าก่อนเรียน ($x = 13.25$, $S.D. = 2.50$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการนำไปใช้ขยายผลการทดลองใน 4 สาระและมีการวัดและประเมินผล 4 ระยะเวลา มีพัฒนาการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ คือ ก่อนการจัดการเรียนการสอน คุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับการตอบสนอง หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับการเห็นคุณค่า หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับการเห็นคุณค่า และติดตามผลการจัดการเรียนการสอน คุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับการเห็นคุณค่า

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ หลักการ วัดผลประเมินผล กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และ ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ระบบสังคม หลักการตอบสนอง และระบบสนับสนุน รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างศรัทธาและเสนอข้อเท็จจริง (ปรโตโฆสะ) 2) ขั้นสะท้อนคิด (โยนิโสมนสิการ) 3) ขั้นค้นพบหลักการ (สัมมาทิฐิ)

4) ขั้นสู่กระบวนการเรียนรู้ (ไตรสิกขา) และ 5) ขั้นประเมินผลและประยุกต์ใช้ (ภาวนา 4) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จึงถือว่ารูปแบบมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้พัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นระบบ และตามหลักการของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการดำเนินงานตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิด หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนครั้งนี้ ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบตามแนวคิด ADDIE Model ปรับปรุงตามแนวคิดของครูส (Kruse, 2012) นำมาประยุกต์ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ (Implementation) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) และรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของจอยซ์ และเวลล์ (Joyce and Weil, 2009) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) ประกอบด้วย 1) กระบวนการที่สอดคล้องกับการเรียนการสอน (Syntax หรือ Phases) 2) ระบบสังคม (Social System) 3) หลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) และ 4) ระบบสนับสนุน (Social system) ส่วนที่ 2 เป็นการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ (Application) และส่วนที่ 3 ประกอบด้วยสาระหลักและสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ (Instruction and Nurturant Effection) ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่กำหนดมีความสัมพันธ์ส่งเสริมกันและกันตลอดทั้งระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของทิตินา แชมมณี (2545) ที่กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การพัฒนารูปแบบการเรียน

การสอนจะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอนให้เป็นระบบ โดยคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัยธร วิชัยดิษฐ์ (2555) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีชื่อเรียกว่า EPCPAEE Model มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน 7 ขั้นตอน คือ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (E: Encouragement) 2) ขั้นให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ (P: Presentation and Practice) 3) ขั้นสร้างความคิดรวบยอด (Conceptualization of Knowledge) 4) ขั้นส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (F: Fostering of Higher Level Characteristics Development) และ 7 ขั้นประเมินผล (E: Evaluation) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีค่าประสิทธิภาพ (E1/ E2) เท่ากับ 83.60/80.90 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสาระเศรษฐศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนนี้ได้กำหนดหลักการ ซึ่งใช้เป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญตลอดกระบวนการและการปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอย่างครบถ้วน โดยมุ่งเสริมสร้างและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการประยุกต์และผสมผสานแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสนาพระพรหมคุณาภรณ์ (2552) ที่เน้นหลักปรีตโฆสะ เป็นการสร้างศรัทธาและเสนอข้อเท็จจริง โดยมีการตรวจสอบ และให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็น และการให้ความรู้ใหม่แก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการที่เกิดจากการสัมผัสทางกาย (ตา หู จมูก ลิ้น กาย) ผ่านสื่อการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้แล้วใช้หลักโยนิโสมนสิการเพื่อสะท้อนคิดหาเหตุผลในด้านการมีจุดหมาย ความเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

ความสัมพันธ์ของเงื่อนไขจำเป็นและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแล้วให้ผู้เรียนใช้หลักสัมมาทิฐิ เพื่อสรุปเป็นความคิดรวบยอดหรือหลักการ แล้วเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา โดยให้ผู้เรียนวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สังคม คุณธรรมจริยธรรม และความรู้ แล้วประเมินผลโดยใช้หลักทวินา 4 จำแนกการประเมินทางด้านกายภาพ วัตถุ คุณธรรม และความรู้ ความเข้าใจตามหลัก สอดคล้องกับ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมากกว่าก่อนทดลอง ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจด้านเจตคติ และด้านปฏิบัติ สอดคล้องกับประชาคมจันทร์ชิต (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิทยาลัยการอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นการบริหารงานวิชาการโดยผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ครูผู้สอนนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานกำลังคนด้านอาชีวศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 พัฒนาการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในสาระเศรษฐศาสตร์ ซึ่งดำเนินการประเมิน 4 ระยะคือ มีพัฒนาการตามลำดับ คือ ก่อนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการตอบสนอง หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า และติดตามผลการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการจัดระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพัฒนาการสูงสุดด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ที่ระดับการจัดระบบ ซึ่งเป็นกระบวนการคิดเชิงระบบ มองภาพรวม เมื่อความคิดเปลี่ยนพฤติกรรมก็จะเปลี่ยน สอดคล้องกับ กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ในด้านคุณธรรม

จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขในฐานะที่เป็นเมืองไทยและพลเมืองโลก และ แนวคิดการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับที่ชวลิต ชูกำแหง (2553);สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้กล่าวถึง แนวคิดประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยใช้แนวคิดแคโรล และคณะ (Krafhwohl,Bloom and Masia) มาใช้เป็นเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งแบ่งระดับคุณลักษณะออกเป็น 5 ระดับ ตามลำดับ ดังนี้ คือ 1) การรับรู้ (Receiving) 2) การตอบสนอง (Responding) 3) การเห็นคุณค่า (Perference for Value) 4) การจัดระบบ (Organization) และ 5) การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้มีพัฒนาการเริ่มตั้งแต่ ระดับที่ 2) การตอบสนอง (Responding) 3) การเห็นคุณค่า (Perference for Value) และ 4) การจัดระบบ (Organization) เนื่องจาก ผู้เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งมีพื้นฐานความรู้ในเนื้อหาที่เรียนมาบ้างแล้ว ดังนั้นจึงเริ่มที่ขั้นการตอบสนอง (Responding) พัฒนาการไปถึงขั้นที่ 3) การเห็นคุณค่า (Perference for Value) และขั้นที่ 4) การจัดระบบ (Organization) เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างใช้ระยะเวลา 20 สัปดาห์เท่านั้น ดังนั้น การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนจึงยังไม่ถึงขั้นที่ 5 การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) ซึ่งจะต้องใช้เวลานานขึ้นในการเสริมสร้าง

3. ผลการขยายผลในเนื้อหาสาระอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ได้แก่ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์

3.1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกสาระ สอดคล้องกับผลการวิจัยในสาระเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการยืนยันผลการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

3.2 พัฒนาการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนที่ในการขยายผลด้วยการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในสาระอื่น ๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประเมินผล 4 ระยะพบว่า มีพัฒนาการสูงขึ้นเป็นลำดับ ดังนี้ ก่อนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการตอบสนอง หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า และติดตามผลการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า ซึ่งในสาระเศรษฐศาสตร์ที่ใช้เวลาทดลอง 20 สัปดาห์ และระยะติดตามผลการจัดการเรียนการสอนจึงอยู่ในระดับการจัดระบบ ส่วนสาระอื่น ๆ ที่มีกาทดลองใช้ขยายผล จะมีการพัฒนาการสูงสุดอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า ทั้งนี้เกิดจากระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสาระอื่นใช้ระยะเวลา 10 สัปดาห์ ซึ่งใช้เวลาน้อยกว่าการทดลองในสาระเศรษฐศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบคือ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยระบบสังคม หลักการตอบสนอง และระบบสนับสนุน โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นสร้างศรัทธาและเสนอข้อเท็จจริง (ปรโตโมสะ) 2) ขึ้นสะท้อนคิด (โยนิโสมนสิการ) 3) ขึ้นค้นพบหลักการ (สัมมาทิฐิ) 4) ขึ้นสู่กระบวนการเรียนรู้ (ไตรสิกขา) และ 5) ขึ้นประเมินผล และประยุกต์ใช้ (ภาวนา 4)

2. หลังใช้รูปแบบการเรียนการสอน 2.1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2) ผลของพัฒนาการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการพัฒนาการสูงขึ้นเป็นลำดับ ดังนี้ ก่อนการจัดการเรียนการสอน สรุปผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการตอบสนอง หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ

การเห็นคุณค่า หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า และติดตามผลการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการจัดระบบ

3. ผลการขยายผลในสาระอื่น ๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม 3) สาระประวัติศาสตร์ และ 4) สาระภูมิศาสตร์ พบว่า 3.1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3.2) ผลพัฒนาการคือ ก่อนการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการตอบสนอง หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า หลังการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า และติดตามผลการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการเห็นคุณค่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้จริง ผู้สอนควรทำความเข้าใจและดำเนินการตามองค์ประกอบของการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการวิจัย จะเห็นได้ว่า การนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 สัปดาห์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง และผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับการจัดระบบ ซึ่งยังไม่ถึงระดับการสร้างลักษณะนิสัย ดังนั้น ครูผู้สอนที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรใช้ระยะเวลาจัดการเรียนการสอนมากกว่า 1 ภาคเรียน

3. จากการวิจัย จะเห็นได้ว่า จากการนำไปทดลองใช้ขยายผลในสาระอื่น ๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย 1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ กับกลุ่มตัวอย่างขยายผล จำนวน 10 สัปดาห์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง และคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับการเห็นคุณค่าทุกสาระ ซึ่งยังไม่ถึงระดับการจัดระบบคุณค่า และการสร้างลักษณะนิสัย ดังนั้น ครูผู้สอนที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนมากกว่า 1 ภาคเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอื่น ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ควรศึกษาตัวแปรกลางที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม เช่น นักเรียนที่มีระดับการเรียนรู้แตกต่างกัน นักเรียนที่มีการเลี้ยงดูของผู้ปกครองแตกต่างกัน

3. ควรศึกษาตัวแปรตามที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความเสียสละ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- ชลิต ชูกำแพง. (2553). การประเมินการเรียนรู้. มหาสารคาม:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดาร์รัตน์ อุทัยยศ. (2548). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรม
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ติศนา แคมมณี. (2545). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาคม จันทระจิต. (2552). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน
วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2552). พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ .
- พระไพศาล วิสาโล. (2544). “กระบวนการเรียนรู้แบบพุทธ” เสถียรธรรม. 11, 48 (เมษายน-มิถุนายน).13-15.
- โรงเรียนแก่งศรีวิทยา. (2554). หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก่งศรีวิทยา. ชัยภูมิ : โรงเรียนแก่งศรีวิทยา
- วินัยธร วิชัยดิษฐ์. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินผลคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (2549). สมุดบันทึกเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานทรัพย์สิน
ส่วนพระมหากษัตริย์
- Joyce, B.,Weil, M., and others. (2009). Model of Teaching. (8th ed.) New York: Allyn & Bacon.
- Kruse, K. (2012). Instruction to Instruction Design and ADDIE Model. accessed
February 4, 2012. available form [http://www.transformedesigns.com/ id_systems](http://www.transformedesigns.com/id_systems). Htm

การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

The Proposed of Self-regulated Learning and Collaborative Learning with Blended Learning Instructional Model for Undergraduate Students. : SR-C-BL-IM

ดิเรก ธีระภูธร ^{1*}
Direk Teeraputon ^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน 2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 375450 การบริหารและจัดการเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 38 คน การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือในการเรียนแบบผสมผสาน 2) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือในการเรียนแบบผสมผสาน 3) การศึกษาความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือในการเรียนแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 8 ชิ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test dependent) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย หัวข้อหลัก 4 หัวข้อ ได้แก่ 1) แนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน 3) องค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน 4) ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน

2. ผลการทดลองใช้การเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานมีคะแนนการกำกับตนเองและคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

* Corresponding author : e-mail : direkt@nu.ac.th

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในระดับมากจำนวน 14 ข้อคำถาม และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อคำถาม

คำสำคัญ : กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียน การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนแบบผสมผสาน

Abstract

The objectives of this research were 1) to construct self-regulated learning and collaborative learning with the blended learning instructional model for undergraduate students, 2) to examine the use of this construct, and 3) to study the learner satisfaction after having used self-regulated learning and collaborative learning in blended learning instructional model. Thirty-eight undergraduate students at Naresuan University during the first academic year of 2014 who registered in the course “Management Educational Technology and Computer Education” participated in this study. The process of this research consisted of three steps : 1) construct the self-regulated and collaborative learning with the blended learning instructional model for undergraduate students, 2) examine the use of self-regulated learning and collaborative learning with blended learning instructional model, and 3) study learner satisfaction who participated in this learning environment. Eight instruments were used in this research. Data were analyzed by using descriptive and inferential statistics: mean, standard deviation and t-test.

The research findings are as follows:

1. Self-regulated learning and collaborative learning with blended learning instructional model for undergraduate students consisted of 4 main phases as follow: 1) the concept of self-regulated and collaborative learning with the blended learning instructional model for undergraduate students, 2) the object of self-regulated and collaborative learning with blended learning instructional model for undergraduate students, 3) the component of self-regulated and collaborative learning with blended learning instructional model for undergraduate students, and 4) the processes within this learning environment.

2. The analysis of pretest and posttest scores of samples shows a statistically significance at the .05 level with improvements of self-regulated learning and learning achievement. The findings of this study support the developed model as a strategy for improving student’s self-regulated learning and learning achievements.

3. Learners who used the self-regulated learning and collaborative learning with the blended learning instructional model were highly satisfied with 16 characteristics and medium satisfied with 1 characteristic.

Keywords : self-regulated learning, collaborative learning, blended learning

บทนำ

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทางปัญญาที่เป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของบุคคล ซึ่งเน้นกลไกสำคัญต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ในการศึกษาทฤษฎีนี้ แบนดูราได้ทำการทดลองที่เรียกว่า Bobo Doll Experiment เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความก้าวร้าวและการได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษของตัวต้นแบบ (Bandura, 1969) และได้มีการพัฒนาเป็นทฤษฎีย่อยต่างๆ หนึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้สังคมของแบนดูราที่สามารถนำมาใช้กับการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ คือ หลักการการกำกับตนเอง (Self-regulation) (Bandura, 1986)

หลักการการกำกับตนเองได้ถูกนำมาใช้ในหลายด้าน เช่น ด้านการพยาบาล สาธารณสุข ในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน (สงกรานต์ กลั่นดวง, 2548) ผู้ป่วยโรคมะเร็ง (สุนีย์ สุวรรณศิลป์ศักดิ์, 2551) ผู้ป่วยที่มีภาวะสมองขาดเลือด (Wallada, 2005) ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง (ปราณี ลอยหา, 2550) หรือมีการนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชนิตา เกตุอำไพ, 2549) การลดพฤติกรรมการบริโภคขนมขบเคี้ยวของนักเรียนประถมศึกษา (Kanistha, 2006) การปรับพฤติกรรมลดน้ำหนักของข้าราชการ (วัชรภรณ์ ภูมิภูเขียว, 2552) หรือการกำกับตนเอง

ในการฝึกซ้อมกีฬา เป็นต้น จะเห็นได้ว่าหลักการการกำกับตนเองสามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนก็มีการนำหลักการการกำกับตนเองมาใช้อยู่เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์

การกำกับตนเองเป็นหลักการที่ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนกันมาก อันเนื่องมาจากมีการศึกษาพบว่าผู้เรียนที่มีการกำกับตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่ไม่มีการกำกับตนเอง (Ley and Young, 2001; Eom, 1999; Orange, 1999; Wang, 1999; Peterson, 1996) โดยการกำกับตนเองนี้นำมาใช้กับทั้ง วิชา การเขียน การอ่านและคณิตศาสตร์ อีกทั้งนำมาใช้กับกลุ่มประชากรต่างๆ กันทั้งกับเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้ที่ต่อความสามารถทั้งในชั้นเรียนปกติ การเรียนการสอนผ่านคอมพิวเตอร์ (Ley and Young, 2001) และการเรียนการสอนทางไกล (King; Harner; Brown, 2000)

การกำกับตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลวางแผนควบคุม และกำกับพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสังเกตตนเอง กระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการ (Bandura, 1986)

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการย่อยในกระบวนการกำกับตนเอง (Bandura 1986 อ้างอิงใน ดิเรก ชีระกูธ, 2546)

การเรียนรู้ด้วยระบบการเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีคุณลักษณะการนำและรู้จักปกครองตนเอง มีลักษณะการเรียนการสอนที่ตื่นตัว มีวินัยของตนเอง รู้จักการบริหารเวลาของตนเอง ต้องเข้าใจระบบการเรียนทางไกล โดยเฉพาะความมุ่งมั่นว่าจะประสบความสำเร็จในการเรียน แต่ในปัจจุบันพบว่า ผู้เรียนด้วยระบบการเรียนการสอนทางไกลโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับปริญญาบัณฑิต ไม่ตั้งใจเรียน ขาดแรงจูงใจและการนำตนเองในการเรียน ไม่มีความตื่นตัวในการเรียน

ปัจจุบันการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ได้เข้ามามีความสำคัญกับการเรียนเป็นอย่างมาก กล่าวคือ นอกจากผู้สอนจะสามารถใช้การเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์แล้ว ยังสามารถออกแบบให้การเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ดังกล่าว เรียนรวมกับการเรียนในชั้นเรียนปกติได้ เป็นการประยุกต์ใช้ความสามารถของผู้สอนทั้งในการสอนแบบเผชิญหน้าและการสอนผ่านเทคโนโลยี แต่การเรียนแบบผสมผสานก็ยังต้องใช้ การเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ดังที่กล่าวมาแล้ว นั่นคือปัญหาที่พบก็ไม่ได้ต่างไปจากการเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ คือ ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียน ขาดแรงจูงใจ และการนำตนเองในการเรียน

ดังนั้น การที่จะทำให้ผู้เรียนที่เรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ประสบความสำเร็จในการเรียนโดยให้มีคุณลักษณะการนำและรู้จักปกครองตนเอง มีลักษณะการเรียนการสอนที่ตื่นตัว มีวินัยของตนเอง รู้จักการบริหารเวลาของตนเอง รวมถึงการทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จำเป็นต้องใช้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนเข้ามาช่วย

การเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์นอกจากผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะการกำกับตนเองในการเรียนแล้ว อีกประการหนึ่งคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์นี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันเป็นกิจกรรมหนึ่งของแนวคิดการรังสรรค์องค์ความรู้ (Constructivist) (McAlpine, 2000) การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) สามารถทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และทำให้เกิดการประมวลข้อมูลอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ มีเหตุผล และมีเป้าหมายในการเรียนรู้ (Brown and Palinscar, 1989) รวมทั้ง

ใช้ประโยชน์จากการมีปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างงานและจัดการกับความรู้ที่ได้มาให้สำเร็จลง

การเรียนรู้ร่วมกันเป็นวิธีการที่ดีและเหมาะสมที่สุดในการใช้สำหรับการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและที่สำคัญก็คือควรเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกับชีวิตจริง (Jonassen and Reeves, 1996) ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีวิธีการในการแก้ปัญหาแตกต่างกันออกไป ดังที่ Coschman (1996) อ้างอิงใน สมัครสมร ภักดีเทวา, 2553) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการในการแก้ปัญหาไม่ได้มีเพียงหนทางหรือคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

การเรียนรู้ร่วมกัน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่เกิดจากผลของการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ สร้างเนื้อหา และมุ่งพัฒนาทักษะ โดยเน้นในด้านกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ โดยการทำงานร่วมกัน มีการแบ่งปันความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน มากกว่าการเป็นผู้รับความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้คือ Social interaction และ Intellectual interaction

การเรียนรู้ร่วมกันอยู่บนหลักการของ Learner center model โดยให้ผู้เรียนเป็น Active participant เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จากประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้เรียนแต่ละคนจากแหล่งข้อมูลต่างๆ และจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนอื่นๆ (Harasim, 1990 ; Laurillard, 1993) นอกจากนี้ยังมีข้อตกลง มีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ร่วมกัน Kimber (1994) อ้างอิงใน สมัครสมร ภักดีเทวา, 2553) กล่าวว่า Student based หรือ Student center เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนช่วยกันและร่วมกันหาคำตอบ โดยสืบค้นหาข้อมูล และแก้ปัญหา ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งอาจใช้กิจกรรมการเรียนในรูปแบบ Group based assignment, Research project, Case study ซึ่งผู้สอนจะต้องมีบทบาทในการจัดโครงสร้างคอยติดตามผลและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมร่วมกันในการเรียน โดยมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแหล่งข้อมูลให้กับผู้เรียน ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนผ่านระบบการเรียนแบบผสมผสานได้ประสบความสำเร็จ

และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีการใช้กลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

2.2 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล คือ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. รายวิชาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ รายวิชา 375450 การบริหารและการจัดการเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

3. กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ใช้ในการทดลอง ครั้งนี้ได้แก่นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 375450 การบริหารและการจัดการเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือในการเรียนแบบผสมผสาน **ขั้นตอนที่ 2** การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือในการเรียนแบบผสมผสาน **ขั้นตอนที่ 3** การศึกษาความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือในการเรียนแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ร่างรูปแบบการเรียนการสอน 2) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน 3) บทเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 4) สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 5) แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 6) แผนการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือในการเรียนแบบผสมผสาน 7) แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียน 8) แบบวัดความพึงพอใจในการเรียน

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการสร้างรูปแบบ ผู้วิจัยได้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน 4 หัวข้อหลักดังนี้

1. แนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน

3. องค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน

4. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกัน

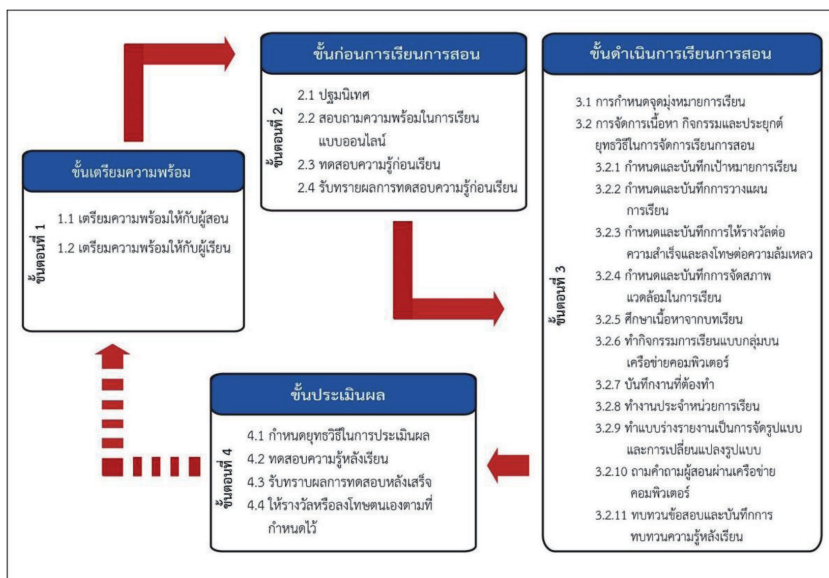
ในการเรียนแบบผสมผสาน

รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน 4 หัวข้อหลักแสดงเป็นภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน

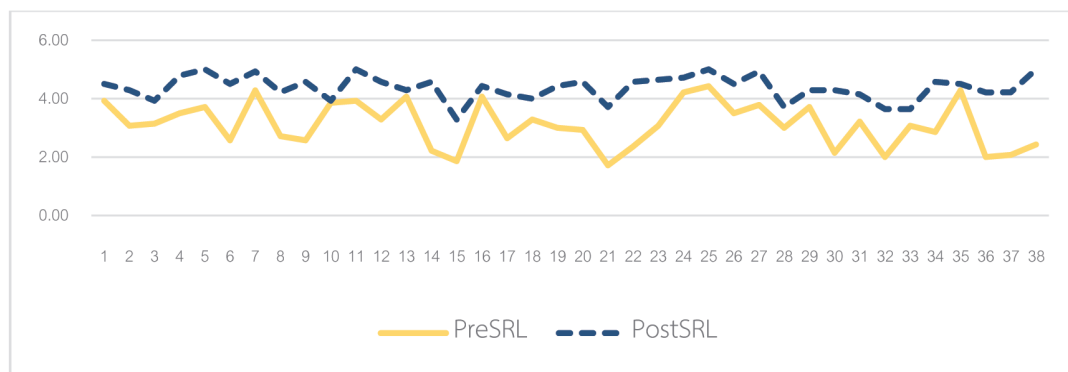
2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้กลวิธีการกำกับตนเอง ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน และได้นำรูปแบบดังกล่าวที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้โดยเปรียบเทียบคะแนนการกำกับตนเองก่อนและหลังเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการกำกับตนเองก่อนและหลังเรียน

คะแนน	จำนวน นิสิต(คน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าสถิติที	df.	Sig.
ก่อนเรียน	38	3.11	0.77	11.445*	37	.000
หลังเรียน	38	4.37	0.42			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานมีคะแนนการกำกับตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถแสดงความแตกต่างรายบุคคลดังภาพที่ 3

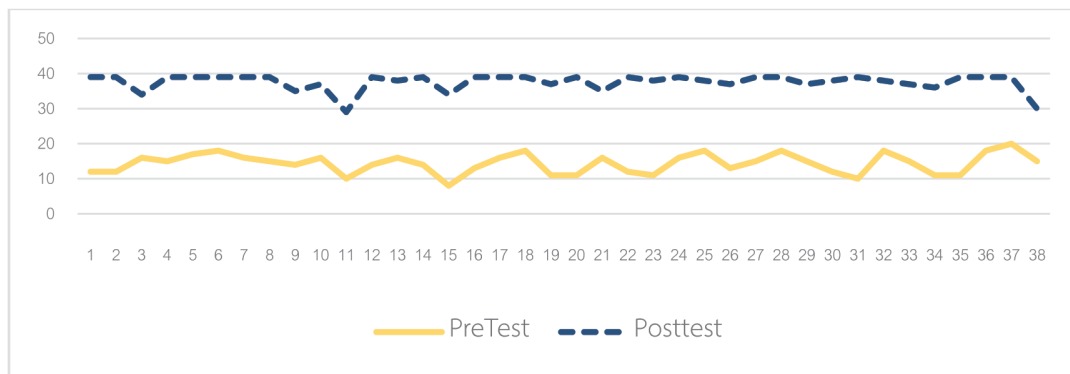
ภาพที่ 4 แสดงความแตกต่างของคะแนนการกำกับตนเองในการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

คะแนน	จำนวน นิสิต(คน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าสถิติที	df.	Sig.
ก่อนเรียน	38	14.37	2.85	44.380*	37	.000
หลังเรียน	38	37.55	2.42			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถแสดงความแตกต่างรายบุคคลดังภาพที่ 4

ภาพที่ 5 แสดงความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล

3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน ผู้วิจัยศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนที่ใช้กลวิธีการกำกับตนเองบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์

ข้อความ	X	S.D.	แปลความหมาย
1. การใช้วิธีสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน	2.68	0.47	มาก
2. การประเมินตนเองสำหรับการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์	2.61	0.50	มาก
3. การบันทึกการประเมินตนเอง, บันทึกการตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนบนเครือข่ายฯ, บันทึกการจัดสภาพแวดล้อม, บันทึกการให้รางวัลต่อความสำเร็จและลงโทษต่อความล้มเหลวของตนเอง, ร่างการเขียนรายงาน, จัดบันทึกและเฝ้าติดตามและบันทึกการทบทวนข้อสอบ ลงในบทเรียนคอมพิวเตอร์	2.16	0.49	ปานกลาง
4. วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์	2.58	0.50	มาก
5. วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนได้สนทนากับผู้สอนและเพื่อนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์	2.58	0.50	มาก

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนที่ใช้กลวิธีการกำกับตนเองบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (ต่อ)

ข้อความ	X	S.D.	แปลความหมาย
6. วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ส่งงานบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์	2.76	0.43	มาก
7. การใช้บทเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นหลักในการเรียน	2.61	0.64	มาก
8. การติดต่อสื่อสารกับผู้สอนและเพื่อนโดยการใช้ Facebook Chat room และ E-mail	2.63	0.49	มาก
9. วิธีการส่งงานผ่านบทเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์	2.76	0.43	มาก
10. คะแนนในส่วนของการส่งงานที่กำหนดให้	2.61	0.72	มาก
11. คะแนนการนำเสนองานที่กำหนดให้	2.79	0.41	มาก
12. คะแนนการสอบที่กำหนดให้	2.61	0.50	มาก
13. การได้รับความรู้ในเนื้อหาวิชา 375450 การบริหารและการจัดการเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา ที่ได้รับ	2.58	0.50	มาก
14. ความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรายวิชา 375450 การบริหารและการจัดการเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา ที่ได้รับ	2.53	0.69	มาก
15. การนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา 375450 การบริหารและการจัดการเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษาไปใช้	2.68	0.53	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในระดับมาก จำนวน 14 ข้อคำถาม และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อคำถาม

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่พัฒนาขึ้นนี้ เป็นรูปแบบการเรียนที่มีความเชื่อถือได้ เพราะได้รับการพัฒนาตามขั้นตอนของการศึกษา, การวิเคราะห์และการสังเคราะห์หลักการ ทฤษฎี และการประเมิน และผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการทดลองพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนที่ใช้กลวิธีการกำกับตนเองบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สูงกว่า

ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นแล้ว ผู้เรียนยังมีคะแนนการกำกับตนเองในการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน หมายความว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนที่มีกลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนร่วมอยู่ด้วยนั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนการกำกับตนเองสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ley and Young (2001), Eom (1999), Orange (1999), Wang (1999), Peterson (1996) และดิเรก ชีระกูธ (2546) ที่พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนการกำกับตนเองสูงกว่า

ผู้ที่ไม่ได้เรียนด้วยกลวิธีดังกล่าว นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นว่า การกำกับตนเองสามารถนำไปใช้ได้กับการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการเรียนทางไกลสอดคล้องกับผลการวิจัยของ King, Harner และ Brown (2000) และ Rawls (2002) ที่พบว่า การกำกับตนเองสามารถนำไปใช้ได้กับการเรียนการสอนทางไกลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนแบบผสมผสานด้วย

2. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มี 4 ขั้นตอนหลักและ 12 ขั้นตอนย่อย เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ นิสิตได้สังเกตตนเอง ตัดสินใจและแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองตามหลักการและทฤษฎีของการกำกับตนเองในการเรียน Bandura (1991) อีกทั้งยังพัฒนาร่วมกับขั้นตอนการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนแบบผสมผสาน ทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้สื่อการเรียนการสอน การติดต่อสื่อสารในรูปแบบออนไลน์ รวมถึงสามารถทำความเข้าใจในการเรียนการสอนหน้าชั้นเรียนด้วย

ขั้นตอนหลักทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมความพร้อมขั้นก่อนการเรียนการสอน ขั้นดำเนินการเรียนการสอนขั้นประเมินผล ผู้วิจัยนำมาจากขั้นตอนรูปแบบการเรียนรู้อย่างร่วมมือบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ของพิชัย ทองดีเลิศ (2547) เนื่องจากเมื่อทำการศึกษาวิเคราะห์หาลักษณะที่เห็นเด่นชัดที่ 1 ของการวิจัย แล้วพบว่า ขั้นตอนดังกล่าวเป็นเหมือนกรอบที่จะทำให้การนำกลวิธีการกำกับตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนแบบผสมผสานเป็นไปได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้ด้วยขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนหลัก และ 12 ขั้นตอนย่อยของ ของกลวิธีการกำกับตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนแบบผสมผสานที่ได้ถูกออกแบบไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 16 สัปดาห์ ส่งผลโดยรวมให้ผู้เรียนมีความพยายามในการเรียนของตนมากขึ้น (Eisenberger, 1992) และจากกิจกรรมของขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนหลัก และ 12 ขั้นตอนย่อยที่เกิดขึ้นอยู่ตลอด 16 สัปดาห์ทำให้ผู้เรียนมีความพยายามที่ค่อนข้างคงที่หรือความพยายามเกิดอย่างต่อเนื่อง

Kanfer and Ackerman (1989) พบว่า ผู้เรียนที่เรียนโดยได้มีการตั้งเป้าหมายการเรียน ทั้งที่เฉพาะเจาะจงและมีระดับยากง่ายพอเหมาะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับตนเองช่วยให้ทั้งคะแนนการเรียนรู้และคะแนนการกำกับตนเองสูงขึ้น

4. ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชา 375450 การบริหารและการจัดการเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากจำนวนถึง 14 ข้อจาก 15 ข้อ และพึงพอใจในระดับปานกลางเพียง 1 ข้อเท่านั้น สิ่งที่ผู้เรียนพึงพอใจระดับมากที่สุดมีคะแนนสูงสุด คือ คะแนนการนำเสนองานที่กำหนดให้รองลงมา คือ วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ส่งงานบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์และวิธีการส่งงานผ่านบทเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้เรียนให้ความสนใจในคะแนนซึ่งเป็นสิ่งจูงใจในการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมของผู้เรียนดีขึ้น อีกทั้งยังไม่ต้องพบผู้สอนและประหยัดค่าใช้จ่ายที่จะต้องพิมพ์งานออกทางเครื่องพิมพ์เพื่อส่งผู้สอน สิ่งที่ผู้เรียนพึงพอใจระดับปานกลาง คือ การบันทึกการประเมินตนเอง, บันทึกการตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนบนเครือข่ายฯ, บันทึกการจัดสภาพแวดล้อม, บันทึกการให้รางวัลต่อความสำเร็จและลงโทษต่อความล้มเหลวของตนเอง, ร่างการเขียนรายงาน, จัดบันทึกและเฝ้าติดตามและบันทึกการทบทวนข้อสอบ ลงในบทเรียนคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบันทึกลงในบันทึกกิจกรรมการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้นนั้น เป็นการกระทำพฤติกรรมที่ยาวนานติดต่อกันตลอดการเรียนในรายวิชานั้นๆ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความเบื่อหน่ายในการบันทึกดังกล่าว

5. การบันทึกกิจกรรมการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยประยุกต์มาจากสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียน ซึ่งสามารถทำให้เกิดการกำกับตนเองได้เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนตลอดทั้งภาคการศึกษาเนื่องจากการบันทึกดังกล่าวมีหัวข้อซึ่งครอบคลุมกลวิธีทั้ง 4 ขั้นตอนหลัก และ 12 ขั้นตอนย่อย ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การบันทึกกิจกรรมการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์นี้จะเป็นสิ่งที่เตือนให้ผู้เรียนทำสิ่งต่างๆ ในการกระตุ้นให้เกิดการกำกับตนเอง เช่น ในขั้นตอนการทบทวนข้อสอบ ผู้เรียนจะต้องทำการบันทึกก่อนสอบ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ว่าต้องมีการทบทวนข้อสอบ

ที่เคยสอบมาก่อนหน้านี้ หรือข้อสอบเก่าๆ ที่ได้รับมาก่อน
ที่จะทำการสอบครั้งนี้ด้วย เป็นต้น

6. แผนการเรียนการสอนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้
เป็นแผนการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นจากประมวล
รายวิชา 375450 การบริหารและจัดการเทคโนโลยีการ
ศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษาโดยผู้วิจัยร่วมกับผู้สอน
ประจำวิชาได้ออกแบบกิจกรรมการเรียน 16 สัปดาห์ให้
มีกิจกรรมตามขั้นตอนของกลวิธีการกำกับตนเอง จึงทำให้
แผนการเรียนการสอนมีความแตกต่างจากแผนการเรียน
การสอนโดยทั่วไป โดยมีการออกแบบกิจกรรมที่จะทำให้
ผู้เรียนมีกลวิธีการกำกับตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน และ
การเรียนแบบผสมผสานตลอดการเรียนรายวิชาทั้งบน
เครือข่ายคอมพิวเตอร์และในชั้นเรียน ดังนั้นจึงทำให้
แผนการเรียนการสอนนี้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น

7. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเอง
ร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน
สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่นำเสนอ
ในการวิจัยนี้ออกแบบสำหรับการเรียนแต่ละหน่วยหรือ
แต่ละโมดูล จะมีการเกิดขั้นตอน 4 ขั้นตอนหลัก และ 12
ขั้นตอนย่อย ดังนั้น ไม่ว่าใน 1 รายวิชาจะมีกี่หน่วยการเรียน
กลวิธีการกำกับตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียน
แบบผสมผสานจะเกิดขึ้นซ้ำในวิชาเท่ากับจำนวน หน่วย
การเรียน สอดคล้องกับ Schunk และ Zimmerman
(1994) ที่กล่าวว่า การกำกับตนเองต้องเกิดมากกว่า 1
ครั้งเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ต้องนำไปใช้ออกแบบ
การเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในทุกหน่วยการเรียน
เพื่อให้พฤติกรรมการกำกับตนเองเกิดขึ้นซ้ำๆ จนกลาย
เป็นวิธีการเรียนปกติของนิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาบน
เครือข่ายคอมพิวเตอร์

1.2 การนำรูปแบบที่นำเสนอไปใช้ ควรนำเครื่องมือ
ทุกชิ้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ด้วย ได้แก่ แบบวัดการกำกับตนเอง
ในการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์, แบบประเมิน
ตนเองสำหรับการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์, สมุด
บันทึกกิจกรรมการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์,
รูปแบบการดำเนินการเรียนที่ใช้กลวิธีการกำกับตนเอง
บนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ รวมถึง แผนการเรียนการสอน

ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด
ในการเรียน

1.3 แผนการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อ
ทดลองใช้รูปแบบนี้เป็นของรายวิชา 375450 การบริหาร
และจัดการเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา
ประกอบด้วยหัวข้อการเรียนแต่ละสัปดาห์, หัวข้อเรื่อง,
กิจกรรมผู้สอน กิจกรรมผู้เรียน และกิจกรรมการกำกับ
ตนเอง ผู้สอนควรนำหัวข้อในแผนการเรียนการสอนนี้
ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับรายวิชาที่ตนเองจะทำการ
การสอน

1.4 ผู้สอนควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง
ถึงขั้นตอนการเรียนที่ใช้กลวิธีการกำกับตนเอง และควร
อธิบายวิธีการประเมินตนเองสำหรับการเรียนบน
เครือข่ายคอมพิวเตอร์และวิธีการบันทึกข้อมูลลงสมุด
บันทึกกิจกรรมการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์อย่าง
ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนมากที่สุด
การอธิบายทำได้ในช่วงการปฐมนิเทศ ซึ่งการปฐมนิเทศ
อาจจัดในชั้นเรียนหรือบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ก็ได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียน
การสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกัน
ในการเรียนแบบผสมผสานกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น
นักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และนิสิต
นักศึกษาชั้นปีต่างๆ ทั้งนี้เพราะนักเรียนในวัยต่างกัน
จะมีการกำกับตนเองที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการเรียน
ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเอง
ร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน เช่น
ตัวแปรของผู้เรียน ตัวแปรของผู้สอน ตัวแปรของ
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และตัวแปรของสภาพ
แวดล้อมในการเรียน ทั้งด้านกายภาพ สังคมภาพและ
จิตภาพ เป็นต้น

2.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับผลการ
เรียนของผู้เรียนกับคะแนนการกำกับตนเองบนเครือข่าย
คอมพิวเตอร์ว่า ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะ
มีคะแนนการกำกับตนเองสูงด้วยหรือไม่ และผู้เรียนที่มี
ผลการเรียนต่ำจะมีคะแนนการกำกับตนเองต่ำด้วย
หรือไม่

2.4 ศึกษาการยอมรับของผู้สอนในการนำวิธี
การกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียน

แบบผสมผสานในการเรียนไปใช้ในรายวิชาต่างๆ ที่เรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพราะ การใช้กลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานถือเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนอาจยอมรับหรือปฏิเสธ ดังนั้น การศึกษาระดับการยอมรับของผู้สอนจะช่วยให้มีแนวทางในการส่งเสริมการใช้การกำกับตนเองในการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์

2.5 ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสานที่ใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนทางไกลอื่นๆ เช่น วิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ ออดิโอคอนเฟอร์เรนซ์ เป็นต้น เพราะกิจกรรมการกำกับตนเองอาจแตกต่างกันตามเทคโนโลยีการเรียนการสอนทางไกล

เอกสารอ้างอิง

- ชนิตา เกตุอำไพ. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการกำกับตนเองในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดิเรก ชีระกูร. (2546). การใช้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ค.ด., กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี ลอยหา. (2550). ประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกำกับตนเองร่วมกับทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ไม่สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตให้อยู่ในภาวะปกติ ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ส.ม., ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชัย ทองดีเลิศ. (2547). การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้อย่างร่วมกันบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ด., กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรารณ ภูมิภูเขียว. (2552). ประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกำกับตนเองร่วมกับทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการพัฒนาพฤติกรรมลดน้ำหนักของข้าราชการ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ส.ม., ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สงกรานต์ กลั่นดวง. (2548). การประยุกต์ใช้ The “take PRIDE” Program ในการส่งเสริมพฤติกรรมการกำกับตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ส.ม., ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมัครสมร รักดีเทวา. (2553). การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ ป.ด., กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนีย์ สุวรรณศีลศักดิ์. (2551). การกำกับตนเองของผู้ป่วยโรคเมี่ยงที่ได้รับยาเคมีบำบัดของโรงพยาบาลนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- _____. (1969). Social-learning theory of indentificatory processes. Retrieved September 28, 2010, from <http://www.des.emory.edu/mfp/Bandura1969HSTR.pdf>
- _____. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. Retrieved October 13, 2010, from <http://www.des.emory.edu/mfp/Bandura1991OBHDP.pdf>
- Brown, AL & Palincsar, AS. (1989). “Guided, Cooperative Learning and Individual Knowledge Acquisition,” Retrieved May 20, 2000, from www.smith.edu/educ/people/al_r/554syl.htm
- Eisenberger, R. (1992). “Learned Industriousness.” Psychological Review. (99),248-267.

- Eom, W. (1999) "The Effects of Self-Regulated Learning Strategy on Academic Achievement." Dissertation Abstracts International 60(3): 710-A.
- Harasim, L. Online Education: Perspectives on a New Environment. Retrieved July 18, 2002, from http://www.telelearn.ca/g_access/news/r9044.pdf
- Jonassen, D.H. and Reeves, T.C.(2000) Learning with Technology: Using computer as cognitive tools. Handbook of Research on Educational and Communication Technology, ed. D.H. Jonassen, Simon and Schuster Mcmillan, New York, pp. 693-719
- Kanfer, R.,and Ackerman, P.L. (1989). "Motivation and Cognitive Abilities: An Integrative/ aptitude-Treatment Approach to Skill Acquisition." Journal of Applied Psychology. (74), 657-690.
- Kanistha Chanchay. (2006). A self-reulation program on decreasing junk-food consumption among students in Bumrungwitthayathonburi primary school, Bangkok. Master thesis, M.P.H., Mahidol University, Bangkok.
- King, Frederick B., Harner, Michael, Brown, Scott W. (2000) "Self-Regulatory behavior influences in distance learning." International Journal of Instructional Media .Vol 27 Issue 2, p 147
- Laurillard. (1993). Example of Online Communication. Activities and Teaching. Retrieved October 11, 2008, from <http://www.cpd.mq.edu.aule.learning/handout/aL-e-design/AL- Laurillard.htm>.
- Ley, Kathryn., Young, Dawn B. Young. (2001). "Instructional Principles for Self-Regulation." Educational Technology Research and Development. Vol.49 No. 2 p.93-103.
- McAlpine.(2000). Collaborative learning Online. Journal of Distance Education, vol.21 no.1 pp.66-80
- Orange, Carolyn. (1999). "Using Peer Modeling to Teach Self-Regulation." Journal of Experimental Education ,32(Fall).
- Peterson, C.C. (1996). Self-Regulated Learning and academic achievement of senior biology students. Retrieved January 23, 2002, from ProQuestFile: DAO. (23 Jan, 2002)
- Rawl, R.L., Self-Regulation Leads to Learning for All Ages. Retrieved April 9, 2002, from <http://rubylfgcu.edu/courses/80337/Rawls/ FGCUEDF6215Research Paper3.html>
- Schunk, D.H. & Zimmerman, B.J. (1994). "Self-Regulation Education Retrospect and Prosect." In D.H., Schunk & B.J.Zimmerman (eds.), Self-Regulation of Learning and Performance: issues and educational applications, pp 307-308. New Jersey: Lawrence.
- Wallada Chanruangvanich. (2005). The effect of a self-regulated exercise program on physical fitness, satisfaction and the risk factors for stork among cloents with transient ischemic attack and minor stroke. Doctoral thesis, Dr.N.S., Mahidol University, Bangkok.
- Wang, Lih-Ching C. (1999). "Learner control with advisement in a Web-based learning environment: A hypermedia framework with an online implementation." Dissertaion abstracts Interantional ,60(2)

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์
เรื่อง ความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
THE EFFECTS OF USING LEARNING PACKAGES ON CONGRUENCY
TO PROMOTE MATHEMATICAL REASONING ABILITY OF
MATHAYOMSUKSA II STUDENTS

พนิดา ถาวรานุรักษ์^{1*}, ประสิทธิ์ ทองแจ่ม² และสุรพล เนาวรัตน์³
Panida Thavaranutrak^{1*}, Prasit Thongjaem² and Surapol Naowarat³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อ 1) ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตะโหนดให้มีประสิทธิภาพ 80/80 และมีดัชนีประสิทธิผลมากกว่า 0.50 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กับการเรียนแบบปกติ 4) เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กับเกณฑ์ และ 5) เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กับการเรียนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนตะโหนด อำเภอดงหลวง จังหวัดพัทลุง เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยาก 0.40 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.20 - 0.80 และค่าความเชื่อมั่น 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ ได้แก่ สถิติทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ที่ได้พัฒนามีประสิทธิภาพ 80.83/81.41 และดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.64 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้ชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สูงกว่า การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 21.70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.80 และ 5) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สูงกว่า การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ชุดการเรียนรู้, การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์, ความเท่ากันทุกประการ

¹ มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี : ประธานที่ปรึกษา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี : กรรมการที่ปรึกษา

* Corresponding author : kruput@gmail.com

Abstract

The research aimed to ; develop learning packages on congruency to promote mathematical reasoning ability to meet the 80/80 efficiency standard, to have index of the effectiveness more than 0.50, compare mathematical achievement before and after using the learning packages, compare mathematical achievement after using the learning packages and conventional instruction, compare mathematical reasoning ability after using the learning packages and its criteria and compare mathematical reasoning ability after using the learning packages and conventional instruction.

Samples of this research were Matthayomsuksa II students, Tamot school, Tamot district, Phatthalung and enrolled mathematics course in semester I, Academic Year 2013. The experimental group were 30 students and The control group were 30 students. The research instruments is consist of; 1) the learning packages on congruency to promote mathematical reasoning ability and 2) the achievement test with difficulty index is 0.40 - 0.80 and discriminant index is 0.20 – 0.80 , reliability is 0.87. Statistics were used to analyze data such as mean, standard deviation, t-test independent samples , t-test dependent samples and t-test one sample.

The research results were the efficiency of learning packages was 80.83/81.41. The effectiveness index of learning packages was 0.64. The achievement was higher then pre-test with significant at the .01 level. The achievement taught by the learning packages was higher then by conventional instruction with significant at the .01 level. The mathematical reasoning ability after using the learning packages was statistically higher than 65 percent criterion at the .01 level of significance. Its mean score 21.70 was as 86.80 %. The mathematical reasoning ability after using the learning packages was higher then by conventional instruction with significant at the .01 level.

Key words : Learning Package, Congruency, Mathematical Reasoning Ability

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมช่วยพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 56) แต่จากการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานในรายวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (สทศ. 2555:15) ปีการศึกษา 2554 มีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ระดับประเทศ 32.08 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีปัญหาการศึกษาคณิตศาสตร์มาก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องแสวงหากลยุทธ์หรือวิธีการต่างๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลตลอดจนพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากครูจะหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนแล้ว ครูจำเป็นต้องสอดแทรกทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เข้ากับการเรียนการสอนด้านเนื้อหาด้วย ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหรือตั้งคำถามที่กระตุ้นการคิด อธิบายและให้เหตุผล (สำนักวิชาการและมาตรฐาน. 2551 : 60) การให้เหตุผลเป็นหัวใจที่สำคัญในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ มีงานวิจัยจำนวนมากให้นักเรียนเรียนด้วยความเข้าใจจะทำให้มีความสามารถในการปรับใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ และสามารถจำได้ดีกว่า ซึ่งการสอนในแบบนี้จึงเป็นการพัฒนาทางสติปัญญาได้ดีกว่าการสอนให้จดจำโดยไม่มีเหตุผล ดังนั้นการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลจะต้องเป็นเป้าหมายแรกของครูผู้สอนทุกคน ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผล

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยเลือกเนื้อหาเรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มุ่งให้นักเรียนมีความเข้าใจในการพิสูจน์และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนคณิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีดัชนีประสิทธิผลมากกว่า 0.50
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ กับการเรียนแบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ กับเกณฑ์
5. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ กับการเรียนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตะโหมด อำเภอดงระจัน จังหวัดพัทลุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 10 ห้อง รวม 350 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนตะโหมด อำเภอดงระจัน จังหวัดพัทลุง จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย(Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหา เรื่อง ความเท่ากันทุกประการ อยู่ในรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาในการวิจัยจำนวน 14 คาบ คาบละ 50 นาที

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. การเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความเท่ากันทุกประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การเรียนแบบปกติ

ตัวแปรตาม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้ที่ 1 ความเท่ากันทุกประการของรูปเรขาคณิต ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ความเท่ากันทุกประการของรูปสามเหลี่ยม ชุดการเรียนรู้ที่ 3 รูปสามเหลี่ยมสองรูปที่สัมพันธ์กันแบบด้าน – มุม – ด้าน

ชุดการเรียนรู้ที่ 4 รูปสามเหลี่ยมสองรูปที่สัมพันธ์กันแบบมุม – ด้าน – มุม ชุดการเรียนรู้ที่ 5 รูปสามเหลี่ยมสองรูปที่สัมพันธ์กันแบบด้าน – ด้าน – ด้าน ชุดการเรียนรู้ที่ 6 รูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว และสร้างคู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับครู

2. นำชุดการเรียนรู้ทั้ง 6 ชุดและคู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับครู เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. ทดลองหาประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ โดยทดลอง 3 ครั้ง คือ

3.1 ครั้งที่ 1 ทดลองหาประสิทธิภาพแบบเดี่ยวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนตะโหมด อำเภอดงระจัน จังหวัดพัทลุง จำนวน 3 คน วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้

3.2 ครั้งที่ 2 ทดลองหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนตะโหมด อำเภอดงระจัน จังหวัดพัทลุง จำนวน 10 คน วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 และดัชนีประสิทธิผล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้

3.3 ครั้งที่ 3 ทดลองหาประสิทธิภาพภาคสนาม โดยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนตะโหมด อำเภอดงระจัน จังหวัดพัทลุง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 และดัชนีประสิทธิผล ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โดยใช้สถิติ t – test Dependent

5. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ กับ การเรียนแบบปกติ โดยใช้สถิติ t – test Independent

6. เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ

กับเกณฑ์ โดยใช้สถิติ $t - test$ One Sample

7. เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการกับการเรียนแบบปกติ โดยใช้สถิติ $t - test$ Independent

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ชุดดังนี้

1.1 ชุดการเรียนรู้ที่ 1 ความเท่ากันทุกประการของรูปเรขาคณิต

1.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ความเท่ากันทุกประการของรูปสามเหลี่ยม

1.3 ชุดการเรียนรู้ที่ 3 รูปสามเหลี่ยมสองรูปที่สัมพันธ์กันแบบด้าน – มุม – ด้าน

1.4 ชุดการเรียนรู้ที่ 4 รูปสามเหลี่ยมสองรูปที่สัมพันธ์กันแบบมุม – ด้าน – มุม

1.5 ชุดการเรียนรู้ที่ 5 รูปสามเหลี่ยมสองรูปที่สัมพันธ์กันแบบด้าน – ด้าน – ด้าน

1.6 ชุดการเรียนรู้ที่ 6 รูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความเท่ากันทุกประการของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากระหว่าง 0.40 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.87 เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ มีค่าความยากระหว่าง 0.32 - 0.44 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.64 - 0.76 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.84

3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนประจำชุดการเรียนรู้ 6 ชุด ชุดละ 10 ข้อ

ผลการวิจัย

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 80.83/81.41 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีประสิทธิภาพรายชุด ดังนี้

ชุดการเรียนรู้	E1/E2
ชุดที่ 1	80.33/80.00
ชุดที่ 2	79.22/79.67
ชุดที่ 3	81.94/79.67
ชุดที่ 4	80.13/79.67
ชุดที่ 5	80.07/80.00
ชุดที่ 6	81.56/81.33
ภาพรวม	80.33/81.41

2. ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.64 หมายความว่า ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 64 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผลรายชุด ดังนี้

ชุดการเรียนรู้	E.I.
ชุดที่ 1	0.69
ชุดที่ 2	0.68
ชุดที่ 3	0.66
ชุดที่ 4	0.67
ชุดที่ 5	0.67
ชุดที่ 6	0.72
ภาพรวม	0.64

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการสูงกว่า การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 21.70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.80

6. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการสูงกว่า การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 80.83/81.41 และดัชนีประสิทธิผล 0.64 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากก่อนจะพัฒนาชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีระบบ โดยศึกษารูปแบบของชุดการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และความแตกต่างของผู้เรียน โดยเรียงลำดับของเนื้อหาจากง่ายไปหายากเพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้จากการทำกิจกรรมในชุดการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะให้คำปรึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชร น้อยมี.(2551 : 129) เรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบสวนสอบสวน เรื่องการให้เหตุผลและการพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการให้เหตุผลของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80. ผลการวิจัยของชัยยุทธ บุญธรรม (2549: 121) เรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยการสอนแบบค้นพบ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

โดยการสอนแบบค้นพบ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวตามเกณฑ์ 80/80. ผลการวิจัยของนันทา หงวนดัด (2547 : 84) เรื่องชุดการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์แบบค้นพบ เรื่องโดเมนกับเรนจ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์แบบค้นพบ เรื่องโดเมนกับเรนจ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เป็นไปตามเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความเท่ากันทุกประการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.64 หมายความว่าชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 64 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น โดยผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชร น้อยมี.(2551 : 131) เรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบสวนสอบสวน เรื่องการให้เหตุผลและการพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการให้เหตุผลของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการสอนโดยการใช้ชุดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่องการให้เหตุผลและการพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการให้เหตุผลของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01. ผลการวิจัยของชัยยุทธ บุญธรรม (2549: 123) เรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยการสอนแบบค้นพบ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยการสอน

แบบค้นพบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01. ผลการวิจัยของ นันทา หงวนตต์(2547 : 90) เรื่องชุดการเรียนรู้การสอน คณิตศาสตร์แบบค้นพบ เรื่องโดเมนกับเรนจ์ สำหรับ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนหลังได้รับการสอนด้วยชุดการเรียนรู้การสอน คณิตศาสตร์แบบค้นพบ สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากัน ทุกประการสูงกว่า การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นศสวรย์ ศรีจันทร์ (2545 : 120) ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการคูณและการหารของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริม ทักษะและวิธีการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วิธีการสอนโดยใช้แบบฝึก เสริมทักษะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการคูณ และการหารสูงกว่าวิธีการสอนตามคู่มือครู

4. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการ เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมี คะแนนเฉลี่ย 21.70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.80 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เหวติ มีสุข (2556 : 115) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดย เน้นการคิดแบบฮิวริสติกส์ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยของ อีณรัตน์ สังห์ (2556 : 131) ซึ่งพบว่าความสามารถใน การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัย – นิรนัย เรื่องสถิติ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการ เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการสูงกว่า

การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การใช้ชุดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความเท่ากันทุก ประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้นนั้น ครูควรศึกษาคู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ แผนการ จัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม ให้ละเอียด เพื่อให้ นักเรียนได้ ปฏิบัติตามกิจกรรมอันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก ที่สุด

2. การทำกิจกรรมครูผู้สอนควรคอยดูแล สังเกตการณ์ฝึกปฏิบัติของนักเรียนทั้งหมด หากพบว่า นักเรียนคนใดยังไม่เข้าใจในเนื้อหาหรือไม่สามารถทำ กิจกรรมได้ ครูควรคอยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อน แต่ถ้านักเรียนที่เก่งก็ไม่สามารถทำกิจกรรมได้ ครูก็ดำเนินการแนะนำ แก่ไ้ร่วมกับ นักเรียนจนนักเรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และดีขึ้น

3. ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ครูผู้สอน จึงควรนำชุดการเรียนรู้ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มที่มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพื่อเป็นการซ่อมเสริมให้ตนเอง มีความรู้ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1.ควรจัดทำสื่อการเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยี ประเภท E – Book เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และเรียนรู้ตามความสนใจ และเป็นการส่งเสริมให้ นักเรียนมีความรู้ทันเหตุการณ์ มีความเข้าใจและสามารถ ใช้สื่อด้านเทคโนโลยีในการเพิ่มพูนความรู้ได้เหมาะสมกับ วัย และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.ควรจัดทำชุดการเรียนรู้ ร่วมกับการจัดการเรียน รู้แบบต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มาร่วมจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เพื่อเป็นส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3.ควรจัดทำชุดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนแบบ ร่วมมือ โดยใช้เทคนิคที่หลากหลาย มาร่วมจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียน เรียนรู้อื่น ๆ ใน ทุกระดับชั้น หรือทุกระดับวัยของผู้เรียน

ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำ จัดสร้างสื่อประเภทชุดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยุทธ บุญธรรม.(2549). การพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการสอนแบบค้นพบ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตรรัตน์ สังห. (2556). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัย – นิรนัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ความสามารถในการให้เหตุผลและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทา หงวนตต์.(2547). ชุดการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์แบบค้นพบ เรื่องโดเมนจ์และเรนจ์ของความสัมพันธ์ สำหรับช่วงชั้นที่ 4. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นศสวรรณ ศรีจันทร์. (2545). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการคูณและการหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ วิธีสอนแบบเอ็กซ์พลีซิฟและวิธีสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เรวดี มีสุข.(2556). ผลการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการคิดแบบฮิวริสติกส์(Heuristics) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนของพหุนาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชร น้อยมี.(2551). การพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบสวนสอบสวน เรื่องการให้เหตุผลและการพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการให้เหตุผล ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2555, พฤษภาคม – มิถุนายน). ผลสอบ O – NET ป.6 และ ม.3 ปีการศึกษา 2554. NIETS News. (34) : 15.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.(2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปญญาร่วม
กับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบ
หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
จังหวัดฉะเชิงเทรา

Instructional Model Based on Reflective Metacognition Strategies
together with Community based Learning for Enhance Local
Curriculum Development Ability : A Case Study of Rajabhat
Rachanakarindra University Students Chacheongsao Province

ทิพย์วิมล วงแก้วหิรัญ ^{1*}
Thipwimol Wangkaewhiran ^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานได้อาศัยหลักการของแนวคิดการสร้างสร้งความรู้ การรู้กระบวนการเรียนรู้หรืออภิปญญา การเรียนรู้ด้วยโครงงาน และการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน มาใช้เป็นหลักการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยกำหนดชื่อเป็น รูปแบบการเรียนการสอน KWPML Plus Community Based Project การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด เกิดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความรู้เดิม ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินงานเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ขั้นตอนที่ 4 การกำกับและตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานตามแผน ขั้นตอนที่ 5 การสรุปองค์ความรู้และขั้นตอนที่ 6 การวางแผนต่อยอดองค์ความรู้ด้วยโครงงานการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอนได้แก่ (1) การกำหนดหัวข้อและเป้าหมายการเรียนรู้ (2) การวางแผนดำเนินงาน (3) การดำเนินงานตามแผน (4) การสรุปองค์ความรู้และสะท้อนความคิด ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า ทุกองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดและหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ส่วนผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน KWPML Plus Community Based Project พบว่าช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสืบค้นข้อมูล การเห็นประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีจิตสำนึกร่วมอนุรักษ์องค์ความรู้ในชุมชน พัฒนาทักษะการตั้งคำถาม พัฒนาทักษะการสรุปองค์ความรู้และพัฒนาทักษะการวางแผน ในระดับมาก ส่วนทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปญญา การเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

* Corresponding author : e-mail : thipwimol.wan@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were: to develop an instructional model based on reflective metacognition strategies together with community based learning and to study the using of the developed instructional model. The instructional model based on reflective metacognition strategies together with community based learning was based on the principle of constructivism theory, metacognitive theory, project based learning, and community based learning information to be the principle of the instructional model and was named KWPMML Plus Community Based Project. There were 6 steps of learning process which were; step 1 : reviewing prior knowledge, step 2 : setting learning outcomes goal, step 3 : planning to construct new knowledge, step 4 : operating and monitoring according to the plan, step 5: summarizing new knowledge and step 6 : planning a project to construct further new knowledge which follow 4 steps ; 1) setting project topic and learning outcomes, 2) planning learning activities according to the learning outcomes, 3) operating step by step and 4) summarizing and reflecting the new knowledge. The quality of instructional model was in very high level in every aspects which consisted of the instructional model principle, the instructional model objectives, learning process and learning results. The implementation of KWPMML Plus Community Based Project instructional model revealed that the learners were enhancing progress in high level of these aspects ; information researching skill, concerning of community learning resources benefit and willing to conserve the local knowledge, developing the questioning skill, summarizing skill and planning skill. Besides, self learning monitoring was developed in the middle level as well.

Keywords : Instructional Model, Reflective Metacognition Strategies, Community based Learning, Local Learning Curriculum

บทนำ

สังคมทุกวันนี้เป็นสังคมฐานความรู้โดยที่ ข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวัฒนธรรมสามารถส่งผ่านถึงกันได้อย่างง่ายดาย บุคคลในสังคมต้องติดต่อ พบปะ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยยังคงอยู่ในช่วงของการพัฒนาทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระบบการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อตอบสนองจุดหมายปลายทางสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะเพื่อรองรับ การเป็นประเทศในประชาคมอาเซียน การพัฒนาคนให้ เป็นผู้ ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างการเป็นนักประดิษฐ์คิดค้นในสาขา วิชาต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ระบบการศึกษา ต้องตระหนักในกระบวนการพัฒนาคนให้มีทักษะสำคัญ ที่จำเป็นต่อการเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ในศตวรรษที่ 21

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง 2545) มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า การ จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้และ คุณธรรม มาตรา 22 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความ สามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด นอกจากนี้ระบบการศึกษาไทยได้แบ่ง การจัดการศึกษา ออกเป็น 3 ระบบ อันได้แก่ การศึกษา ในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อรรถาัย ซึ่งการศึกษาในระบบนั้นได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับ อุดมศึกษา การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานถูกมองว่าเป็น ระดับการศึกษาที่มีความสำคัญ เป็นรากฐานของการ ดำเนินชีวิตของบุคคล สืบเนื่องจากการปฏิรูปการศึกษา ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ส่งผลให้โรงเรียนทุกแห่งต้องพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาขึ้นเอง โดยอาศัยกรอบมาตรฐาน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นพิมพ์เขียวในการออกแบบหลักสูตร จวบจนถึง ปัจจุบันที่ใช้กรอบมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งแนวทางขับเคลื่อนหลักสูตรดังกล่าวมี ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปจากแนวทางเดิมที่มีการจัดทำ หลักสูตรแม่บทส่งมอบมาจากส่วนกลาง เฉกเช่นลักษณะ ของหลักสูตรก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ภายหลังการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ประเทศไทย จึงปรับรูปแบบหลักสูตรมาเป็นหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน (Standard – Based Curriculum) ที่แบ่งโครงสร้าง เนื้อหาวิชาของหลักสูตรออกเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยส่วนกลางได้จัดทำ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง ตัวชี้วัด ขั้นปี และตัวชี้วัดช่วงชั้นระบุไว้ในหลักสูตร แล้วเปิด โอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งเพิ่มเติมในส่วนที่เป็น สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หรือสาระการเรียนรู้ตามจุดเน้น ของสถานศึกษาเอง จากความเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมาจะ เห็นว่าบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษารวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปตาม เจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางได้ระดับใดนั้น จะขึ้น อยู่กับคุณภาพด้านความรู้ความสามารถและการเห็นถึง ความสำคัญของการพัฒนาและใช้หลักสูตรของบุคลากร ในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการ เรียนรู้ต่างๆ ที่จะต้องใช้ทั้งความรู้ในเรื่องศาสตร์องค์ ความรู้ตามกลุ่มสาระหลักที่ตนสังกัด ความรู้ในเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และรวมถึงการเลือกสรร สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีคุณค่าควรแก่การบูรณาการ เข้ากับการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรของสถานศึกษาใน แต่ละระดับชั้นเพื่อหล่อหลอมเยาวชนให้มีคุณลักษณะ ตามมาตรฐานหรือสิ่งที่ควรรู้และสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ตามความคาดหวังระดับชาติและระดับชุมชนท้องถิ่นต่อไป

จากการศึกษาแนวคิดสำคัญที่ขับเคลื่อนกระบวนการ เรียนรู้ของบุคคลให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดเรื่องอภิปัญญา (Metacognition) ซึ่งเป็นความสามารถในการตระหนักรู้และเข้าใจใน กระบวนการรู้คิดของตนเอง สามารถติดตาม กำกับ ควบคุม และประเมินการรู้คิดของตนเองได้อย่างเป็น ระบบเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้

ทั้งนี้พบว่า โฟการ์ตี (Fogarty. 1994 : 7) สรุปไว้ว่าเราสามารถทำให้อภิปัญญาของบุคคลเพิ่มขึ้นได้โดยการฝึกยุทธศาสตร์ด้านประสบการณ์อภิปัญญา เรียกว่าเป็นการสะท้อนอภิปัญญา ซึ่งผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวางแผน การตั้งคำถามโดยผู้เรียน การสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกอย่างมีสติ การประเมินผลด้วยเกณฑ์ที่หลากหลาย เป็นต้น

จากความสำคัญดังกล่าว ส่งผลให้ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์เล็งเห็นความสำคัญในการเตรียมบุคคลที่กำลังก้าวสู่วิชาชีพครูให้เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ ทักษะความสามารถและเจตคติที่ดี ในการเป็นครูผู้สอนที่สามารถบูรณาการการสอนทั้งสาระความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบและองค์ความรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสนใจศึกษาวิจัยในประเด็นการศึกษาและพัฒนาแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความรู้ในภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติโดยใช้แหล่งชุมชนเป็นแหล่งขับเคลื่อนการสร้างองค์ความรู้ ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการออกแบบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยสามารถเป็นแนวทางให้สถาบันผลิตครูมีรูปแบบการพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นบุคลากรครูที่มีความสามารถด้านการออกแบบหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรมได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน
 2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ในด้านต่อไปนี้
- 2.1 ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2.2 ความสามารถในการออกแบบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2.3 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

2.4 ความคิดเห็นของเครือข่ายชุมชนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพื่อพัฒนาโดยกำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารเพื่อพัฒนารูปแบบ

การสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ขั้นนี้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์รูปแบบการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. ผู้วิจัยกำหนดผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 5 คน วิพากษ์รูปแบบการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. ผู้วิจัยดำเนินการปรับตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการใช้รูปแบบการสอนโดย

ใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัย จัดประชุมศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการวิจัย วางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดชุมชนที่เป็นฐานการเรียนรู้วิธีการศึกษาตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน และกำหนดเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้อง
2. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างใช้กระบวนการของรูปแบบการสอน รูปแบบการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้และกำหนดหัวข้อโครงการการศึกษาและออกแบบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 5 คน ทำการประเมินคุณภาพ หลักสูตรที่นักศึกษาพัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการประเมินผลการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. ผู้วิจัยทำการประเมินความคิดเห็นของเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิจัย สรุป และรายงานผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. **ประชากร** ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 780 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 35 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ผู้วิจัยเป็นผู้สอน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

(1) ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(2) ความสามารถในการออกแบบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(3) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

(4) ความคิดเห็นของเครือข่ายชุมชนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. แบบประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของเครือข่ายชุมชนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้อาศัยหลักการของแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ การรู้กระบวนการเรียนรู้หรืออภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้ด้วยโครงงาน และการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน มาใช้เป็นหลักการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยกำหนดชื่อเป็น รูปแบบการเรียนการสอน KWPMPL Plus Community Based Project การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด เกิดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความรู้เดิม ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินงานเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ขั้นตอนที่ 4 การกำกับและตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานตามแผน ขั้นตอนที่ 5 การสรุปองค์ความรู้ และขั้นตอนที่ 6 การวางแผนต่อยอดองค์ความรู้ด้วยโครงงาน

การเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอนได้แก่ (1) การกำหนดหัวข้อและเป้าหมายการเรียนรู้ (2) การวางแผนดำเนินงาน (3) การดำเนินงานตามแผน (4) การสรุปองค์ความรู้และสะท้อนความคิด ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนพบว่าทุกองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดและหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจาก การเรียนตามรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

2. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัยทั้ง 35 คน ได้พัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ระดับหน่วยการเรียนรู้จำนวนทั้งสิ้น 35 หน่วยโดยหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทบุคคล ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ประเภททรัพยากร ธรรมชาติ และประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ โดยที่หน่วยการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้พัฒนาขึ้นจำนวน 35 หน่วยการเรียนรู้ มีคุณภาพในระดับดีมาก จำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 34.26 มีคุณภาพระดับดี จำนวน 22 หน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 62.86 และมีคุณภาพระดับพอใช้จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 2.86

2.2 นักศึกษาทั้ง 35 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความเห็นว่าผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน KWPMPL Plus Community Based Project ทำให้เกิดทักษะการสืบค้นข้อมูล การเห็นประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และจิตสำนึกร่วมมืออนุรักษ์องค์ความรู้ในชุมชน ในระดับมาก ร้อยละ 94.29 ได้รับการพัฒนาทักษะการตั้งคำถามในระดับมาก ร้อยละ 88.57 ได้รับการพัฒนาทักษะการสรุปองค์ความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 85.71 ได้รับการพัฒนาทักษะการวางแผน ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่า ร้อยละ 85.71 ได้รับการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

2.3 นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบการเรียนการสอน ไปใช้เป็นฐานคิดในการออกแบบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ให้เกิดประสิทธิผลนั้น จะต้องเตรียมทักษะสำคัญ ได้แก่ ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการทบทวนความรู้เดิม ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการจัดการและนำเสนอข้อมูล ทักษะการสรุปข้อมูล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้การนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2.4 ความคิดเห็นของเครือข่ายชุมชน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความเห็นว่าผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ระดับมากทุกข้อ อันได้แก่ องค์ความรู้ที่ได้รับ ทักษะการวางแผน ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการจัดการและนำเสนอข้อมูล ทักษะการสรุปองค์ความรู้ ทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ทักษะการตั้งคำถาม การเห็นประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และ การนำความรู้ท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ว่า เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานนั้น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการของแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ การรู้กระบวนการเรียนรู้หรืออภิปัญญา การเรียนรู้ด้วยโครงงาน และการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน มาเป็นหลักการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยกำหนดชื่อเป็น รูปแบบการเรียนการสอน KWPMPL Plus Community Based Project เพื่อให้ง่ายต่อการจำและทำความเข้าใจ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความรู้เดิม (K = What do you Know?) ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (W = What do you Want to know?) ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินงานเพื่อสร้างความรู้ใหม่ (P = What do you Plan to Know?) ขั้นตอนที่ 4 การกำกับและตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานตามแผน (M = What do you Monitoring to know?) ขั้นตอนที่ 5 การสรุปองค์ความรู้ (L = What do you Learned?) และขั้นตอนที่ 6 การวางแผนต่อยอดองค์ความรู้ด้วยโครงงานการเรียนรู้

แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน (Plus Community Based Project) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอนได้แก่ (1) การกำหนดหัวข้อและเป้าหมายการเรียนรู้ (2) การวางแผนดำเนินงาน (3) การดำเนินงานตามแผน (4) การสรุปองค์ความรู้และสะท้อนความคิด การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด เกิดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จึงประเมินผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนของพบว่า ทุกองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดและหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากการเรียนตามรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน นั่นน่าจะเป็นเพราะองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบที่สอดคล้องกันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง สอดคล้องกับ การให้ทัศนะเกี่ยวกับรูปแบบที่ดีของ Keeves (1988 , p. 560) ที่กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ควรประกอบด้วย ความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (associative relationship) ดังนั้นจึงส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับดีเป็นที่ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญทุกคน

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอุปญ์ญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานในด้าน (1) ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ (2) ความสามารถในการออกแบบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (3) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอุปญ์ญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (4) ความคิดเห็นของเครือข่ายชุมชนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอุปญ์ญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

2.1 นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัยทั้ง 35 คน ได้พัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ระดับหน่วยการเรียนจำนวนทั้งสิ้น 35 หน่วย โดยหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทบุคคล ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ประเภททรัพยากร ธรรมชาติ และประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ โดยที่หน่วยการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้พัฒนาขึ้นจำนวน 35 หน่วยการเรียนรู้ มีคุณภาพในระดับดีมาก จำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 34.26 มีคุณภาพระดับดี จำนวน 22 หน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 62.86 และมีคุณภาพระดับพอใช้จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 2.86 จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมหน่วยการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีคุณภาพในระดับดี โดยมีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นไปตามแนวทางที่ 4 ของ กรมวิชาการ (2545) ที่ได้ให้แนวทางพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็น 5 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา คาบเวลาเรียน ของรายวิชาพื้นฐานนั้นเปลี่ยนไป 2) การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดหัวข้อของเนื้อหา หมายถึง การปรับเนื้อหาด้วยการลดหรือเพิ่มปรับรายละเอียดของเนื้อหา โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ คาบเวลาเรียน ของรายวิชาพื้นฐานนั้นเปลี่ยนไป 3) การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน เป็นการเพิ่มเติมตัดทอน สื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อความเหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ คาบเวลาเรียน ของรายวิชาพื้นฐานนั้นเปลี่ยนไป 4) การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ ทำได้โดยการจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด และเอกสารประกอบการเรียนการสอนขึ้นใช้ตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น และ 5) การจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เป็นการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นทั้งรายวิชา แต่ไม่ซ้ำซ้อนกับรายวิชาที่เป็นรายวิชาพื้นฐานโดยพบ ว่านักศึกษาในโครงการมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในลักษณะที่ 4 โดยจัดทำในลักษณะเอกสารหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นประกอบการเรียนการสอนขึ้นใช้ตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับตัวชีวิต สาระการเรียนรู้ และสภาพท้องถิ่นที่นักศึกษาเลือกแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

โดยเน้นให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในกรณีรายวิชาพื้นฐาน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดในกรณีที่เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ที่นักศึกษาสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ในระดับดี เป็นส่วนใหญ่ อาจเนื่องจากนักศึกษาได้รับความรู้จากการศึกษารายวิชาหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรในเนื้อหา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาและระดับรายวิชา แต่ทั้งนี้ นักศึกษาดังกล่าวเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ซึ่งยังมิได้เรียนรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้ และวิชาการวัดและประเมินผล จึงส่งผลให้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายจึงมีระดับคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ในระดับดีมากจำนวนน้อยและมีระดับคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ในระดับพอใช้จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้

2.2 จากผลการสอบถามความคิดเห็นของพบว่า นักศึกษาทั้ง 35 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความเห็นว่าการที่เกิดขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน KWPMPL Plus Community Based Project ทำให้เกิดทักษะการสืบค้นข้อมูล การเห็นประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และจิตสำนึกร่วมอนุรักษ์องค์ความรู้ในชุมชนในระดับมาก ร้อยละ 94.29 ได้รับการพัฒนาทักษะการตั้งคำถาม ในระดับมาก ร้อยละ 88.57 ได้รับการพัฒนาทักษะการสรุปองค์ความรู้ ในระดับมาก ร้อยละ 85.71 ได้รับการพัฒนาทักษะการวางแผน ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่า ร้อยละ 85.71 ได้รับการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผลการศึกษาดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับผลการสอบถามความคิดเห็นของเครือข่ายชุมชน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความเห็นว่าการที่เกิดขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ระดับมากทุกข้อ อันได้แก่ องค์ความรู้ที่ได้รับ ทักษะการวางแผน ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการจัดการและนำเสนอข้อมูล ทักษะการสรุปองค์ความรู้ ทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ทักษะการตั้งคำถาม การเห็นประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการนำความรู้ท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการสรุปกระบวนการอภิปัญญาของ บราวน์ และคณะ (Brown et al., 1983 อ้างถึงใน สมจิตร ทรัพย์อัประมัย, 2540 : 22) ที่สรุปกระบวนการอภิปัญญาที่พบในงานวิจัย

ทางพัฒนาการนั้นมักประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้ (1) การวางแผน (planning) หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลเตรียมหรือกระทำ ก่อนลงมือแก้ปัญหาหรือก่อนลงมือแก้ปัญหาหรือทำงานที่กำหนด เช่น การทำนายผล การจัดตารางเรียน การจัดสรรเวลา เป็นต้น (2) การดำเนินการตามแผนและกำกับตนเอง (monitoring) เป็นกิจกรรมที่ทำระหว่างการเรียนรู้ เช่น การทดสอบ การทบทวน การปรับตารางเวลาใหม่ และ (3) การตรวจสอบผลลัพธ์ (checking) เช่น การประเมินผลลัพธ์จากการใช้กลวิธีแต่ละอย่าง โดยเทียบกับเกณฑ์ด้านประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษามีทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากนักศึกษายังขาดกระบวนการบางอย่างในการกำกับควบคุมตนเอง ดังที่ ซิมมอนส์ (Simons, 1989 อ้างถึงใน อ้างถึงใน สมจิตร ทรัพย์อัประมัย, 2540 : 21) ได้เน้นความหมายของอภิปัญญาในการกำกับควบคุม (regulation) มี 9 ลักษณะด้วยกัน คือ การเตรียมตัว (orientation) การวางแผน (planning) การควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามแผน (monitoring) การทดสอบผลการดำเนินการตามแผน (testing) การตรวจสอบข้อมูลที่จำเป็นอีกครั้ง (reorientation) การวางแผนต่อเนื่อง (on-line planning) การวินิจฉัย (diagnosing) การไตร่ตรอง (reflection) และการประเมินผล (evaluation) ดังนั้นการที่นักศึกษามีคุณลักษณะในการกำกับตนเองระดับปานกลางอาจเป็นผลมาจากการที่นักศึกษาขาดคุณลักษณะบางอย่าง เช่น การตรวจสอบข้อมูลที่จำเป็นอีกครั้ง หรือ การวางแผนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

2.3 นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบการเรียนการสอน ไปใช้เป็นฐานคิดในการออกแบบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิผลนั้น จะต้องเตรียมทักษะสำคัญ ได้แก่ ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการทบทวนความรู้เดิม ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการจัดการและนำเสนอข้อมูล ทักษะการสรุปข้อมูล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้การนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้ผลดียิ่งขึ้น จากการแสดงความคิดเห็นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของทักษะกระบวนการบางอย่างที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งการสะท้อนความเห็นในเรื่องการเตรียมทักษะจำเป็นนั้น เป็นเสมือน

การจัดเตรียมกลวิธีให้กับผู้เรียนดังที่ เดอร์รี่ และเมอร์ฟี ได้ใช้กรอบแนวคิดของ ฟลาวเวลล์ (สมจิตร์ ทรัพย์อ้อมประมัย, 2540 : 42-44) ได้เสนอวิธีการฝึกอภิปัญญา ใน 4 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) สอนกลวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้สะสมไว้ในคลังกลวิธีของตน (action หรือ strategies) 2) ฝึกให้ผู้เรียนตระหนักได้ว่า ตนต้องเรียนอะไร มีเป้าหมายอะไร (goal) 3) เพิ่มพูนความถี่และคุณภาพของประสบการณ์ อันจะนำไปสู่การหยั่งเห็นในการเรียนรู้ (metacognitive experience) และ 4) ช่วยให้ผู้เรียนได้สะสมข้อความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของกลวิธีต่าง ๆ รวมทั้งข้อความรู้เกี่ยวกับโอกาสและวิธีที่จะใช้กลวิธีเหล่านั้น (metacognitive knowledge) โดยที่ เดอร์รี่และเมอร์ฟี ยังได้อธิบายต่อไปว่า การฝึกในข้อที่ 1 ซึ่งได้แก่การสอนกลวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายนั้น เป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด เนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีมากมายที่ช่วยสอนทักษะเหล่านั้นให้กับคนเกือบทุกระดับอายุหรือระดับความสามารถ แต่อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้กลวิธีเหล่านั้นได้ มิได้เป็นเครื่องประกันถึงความเพิ่มพูนการเรียนรู้ ตามทฤษฎีอภิปัญญาแล้ว ความสามารถในการเรียนรู้จำต้องอาศัยความรู้ในเชิงอภิปัญญาด้วย นั่นคือ ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์และวิธีการ (when and how) ที่จะใช้กลวิธีเหล่านั้น ทั้งนี้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้อภิปัญญา เมอร์ฟี ได้เสนอให้ใช้กลไกการชี้แนะ (triggering mechanism) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถระลึกถึงกลวิธีที่จะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จในงานทางพุทธิปัญญา (cognitive) ที่กำลังทำอยู่ นั่นคือ สามารถเข้าใจสิ่งที่กำลังอ่านได้ (comprehension) แต่ถึงแม้กลไกการชี้แนะจะประสบผลสำเร็จ กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลควรก้าวสู่ขั้นการศึกษา (studying) ซึ่งในขั้นการศึกษานี้ จะเน้นการใส่ใจกับสาระสำคัญที่ยังไม่รู้ (unknown) และมีการใช้กลวิธีการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้นั้นๆ ตรวจสอบผลของความพยายามในการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนกลวิธีบางอย่าง จากผลการศึกษาความคิดเห็นจึงสามารถขยายความได้ว่าในการใช้ตัวรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลนั้นผู้เรียนควรมีการเรียนรู้กลวิธี รวมถึงวิธีการเลือกใช้กลวิธีในการสร้างความรู้นั้นการศึกษาในสาระที่ยังไม่รู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการกำกับกับการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของตนได้ต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ เชพเพลย์ (Shapley, 1994)

ที่ได้ทำการศึกษาอภิปัญญาในเชิงการควบคุมภายใต้มนทัศน์ของการกำกับตนเอง (self-regulation) โดยพิจารณาร่วมกับแรงจูงใจและกระบวนการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายศึกษาว่าสามารถสอนกลวิธีการกำกับตนเองให้แก่ผู้เรียนได้หรือไม่ โดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองซึ่งมีการใช้กลวิธีมากกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งได้แก่การประเมินตนเอง (selve-evaluation) การจัดระบบและปรับเปลี่ยน (organization and transformaing) การตั้งเป้าหมาย (goal-setting) และการวางแผน (planning) รวมทั้งการจดบันทึก (keeping record) ส่วนกลุ่มควบคุมมิมีการใช้กลวิธีในการกำกับตนเอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความมั่นใจทางปัญญาเพิ่มขึ้นและสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบจากการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อให้การนำรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ควรมีการดำเนินการดังนี้

- 1.1 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนอภิปัญญาให้ชัดเจนเพื่อจะได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมผู้เรียนให้ใช้อภิปัญญาผ่านยุทธศาสตร์การสะท้อนอภิปัญญาได้อย่างมีคุณภาพต่อไป เช่น 1.การวางแผน 2. การสร้างคำถาม 3. การเลือกอย่างมีสติ 4. การประเมินผลด้วยเกณฑ์ที่หลากหลาย 5. การทำให้ได้รับความน่าเชื่อถือ 6. เลิกใช้คำว่าฉันทำไม่ได้ 7. การเรียบเรียงประโยคสะท้อนกลับความคิดของผู้เรียน 8. การนิยามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 9. การระบุศัพท์เฉพาะให้ชัดเจน 10. การใช้บทบาทสมมติและการจำลองสถานการณ์ที่สนับสนุนอภิปัญญา 11. การเขียนบันทึกประจำวัน และ 12. การเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบ

- 1.2 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญาร่วมกับการเรียนรู้ แบบใช้ชุมชนเป็นฐานให้เกิดประสิทธิผล ครูผู้สอนควรเสริม

ทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น ทักษะการสืบค้น ทักษะการกำกับตนเอง ทักษะการสรุปความ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ในเนื้อหาอื่นๆ

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์สะท้อนอภิปัญญา ร่วมกับการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อตัวแปรตามอื่นๆ เช่น คุณลักษณะทางอภิปัญญา เจตคติต่อการเรียน ทักษะกระบวนการวิจัย เป็นต้น

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและเก็บข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time series) เพื่อดูพัฒนาการทางการเรียน และคุณลักษณะทางอภิปัญญาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมจิตร ทรัพย์อัประไมย. (2540). ผลของการใช้รูปแบบเพื่อพัฒนาเมตาคognitionขั้นที่มีต่อเมตาคognitionขั้นและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Forgarty, R. (1994). Teach for Metacognitive Reflection. Palatine, IL : IRL/SkyLight Training and Publishing, Inc.
- Keeves, P. J. (1988). Educational research methodology, and measurement: An international handbook. Oxford, England: Pergamon Press.
- Shapley, K. S. (1994). Metacognition, motivation, and learning: A Study of sixth grade middle school student' use development of self-regulated learning strategies. Docteral dissertation, University of North Texas. DAI. 54/12 : 4349A.

**การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การขยายพันธุ์ยางพารา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2
Additional Curriculum Development, on Para Rubber
Propagation for the Prathomsueksa 5 Students, of School
in Phatthalung Primary Educational Area 2**

ดวงใจ ไพฑูรย์^{1*}, เรวดี กระโหมงศ์² และ วัลลยา ธรรมอภิบาล อินทนิล³
Dungchai Phaichumnan^{1*}, Rewadi Krahomvong² and Wanlaya Thamaphiban Inthanin³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการขยายพันธุ์ยางพาราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยสำรวจความคิดเห็นของชุมชน เพื่อเลือกเนื้อหาสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สร้างและตรวจสอบคุณภาพโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมหาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การขยายพันธุ์ยางพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพุนายขาว จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2557 จำนวน 17 คน เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย การสนทนากลุ่มในการเลือกรายวิชาเรียน แบบวัดความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนและแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การขยายพันธุ์ยางพารา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและความสอดคล้องทุกองค์ประกอบในทุกประเด็นเหมาะที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่า หลักสูตรมีประสิทธิภาพ 89.06/89.41 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และประสิทธิผลของหลักสูตรด้านความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติงาน หลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมโดยภาพรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22) ครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น มีความเห็นว่าหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม, การขยายพันธุ์ยางพาราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 , สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

¹ มหบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : ประธานที่ปรึกษา

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : กรรมการที่ปรึกษา

* Corresponding author : e-mail : sumit1113@gmail.com

Abstract

The study of additional curriculum developement on para rubber propagation for the Prathomsueksa 5 Students of School in Phatthalung Primary Educational Area 2 was aimed to survey the opinions from community in the additional curriculum selection. The study required to establish and examine the quality of additional curriculum framework. The 17 Prathomsueksa 5 students of Ban Prunaikhaw School in Phatthalung 2014 year were subjects of this study. Questionnaire assessments were performed by using additional curriculum group conversation questions, curriculum according assessments, management of learning plan, the study achievement, practice skill assessment and assessment of satisfied and opinion of teachers and local trainers in additional curriculum of students. The statistic used was, mean, standard deviation and percentage. Result of the study found that the curriculum was appropriate and consistent in all components. Trail study showed that developed curriculum was higher effectively than set criteria as 89.06/89.41. The effectiveness of the curriculum statistically significant increased after the study at a level of 0.05. All students satisfied with additional curriculum overall in an average level of 4.22. The opinion of teachers and local trainers to the additional curriculum was in a good level (EMBED Equation.3 = 4.37).

Keywords : Additional Curriculum Development, on Para Rubber Propagation for the Prathomsueksa 5 Students, of School in Phatthalung Primary Educational Area 2

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีมุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพทั้งเอกภาพเชิงนโยบายและหลากหลายเชิงปฏิบัติ (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. 2553 : 160) กำหนดเนื้อหาสาระสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ. 2545 - 2559) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) โดยต้องการให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทเข้ามาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามบริบทและความต้องการของชุมชนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นรักการเรียนรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรชาวสวนยางประมาณ 6 ล้านคน กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ รายได้จากผลผลิตยางพาราทั้งหมดเป็นของเกษตรกรชาวสวนยาง และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับยางพารา นอกจากนี้ยางพาราก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มปัจจุบันความต้องการใช้ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางของโลกยังมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา อัตราการขยายตัวของปริมาณการผลิตและการใช้ยางพาราธรรมชาติ เฉลี่ยร้อยละ 4.5 ต่อปี สาเหตุเนื่องมาจากวิกฤติพลังงานโลกทำให้ความต้องการยางสังเคราะห์ที่ทำจากน้ำมัน มีแนวโน้มลดลง ความต้องการยางพาราธรรมชาติมีปริมาณเพิ่มขึ้น (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. 2554 : 5) ที่ผ่านมากเกษตรกรชาวสวนยางโดยรวมประสบความสำเร็จ ในการสร้างสวนยางพารา มีรายได้ที่พอเพียงและมั่นคง คุณภาพชีวิตดีขึ้น สังคมชุมชนเข้มแข็ง “ การพัฒนายางพาราจากการผลิตเริ่มตั้งแต่การปลูกจนกระทั่งการเก็บเกี่ยว การแปรรูปเบื้องต้น จนถึงการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพารา โดยเริ่มจากตัวเกษตรกรมีความรู้ สู้ครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนและ

สังคมชาวสวนยางพาราที่เข้มแข็ง” จากวิสัยทัศน์ ของ
สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง การปลูก
ยางพารา ชุมชนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้กับเยาวชน
รุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาอาชีพการทำสวนยางพารา
ที่ถูกต้อง (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2555 - 2559). 2554 : 37)

ยางพาราเป็นพืชหลักของจังหวัดพัทลุงที่ให้ผล
ตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง มีแนวโน้มจะขยายการส่งออก
อีกมาก เกษตรกรบางส่วนปรับเปลี่ยนจากพื้นที่นาหรือ
ผลไม้อื่นมาปลูกยางพาราแทนอำเภอที่มีการปลูก
ยางพารามาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ป่าบอน ตะโหมด และ
ป่าพะยอม (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. 2554 : 7)
ทำให้มีความต้องการต้นกล้ายางพาราพันธุ์ดีสูงตาม
ปริมาณเนื้อที่การปลูกที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งการผลิตต้นกล้า
ยางพาราในจังหวัดมีไม่เพียงพอต้องสั่งซื้อมาจากจังหวัด
ใกล้เคียง

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจ
สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ชีวิตและความ
เป็นอยู่ของเกษตรกรชาวสวนยาง ประมาณ 6 ล้านคน
กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ รายได้จากผลผลิต
ยางพาราทั้งหมดเป็นของเกษตรกรชาวสวนยาง และ
ผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับยางพารา นอกจากนี้
ยางพาราก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ที่สามารถ
สร้างมูลค่าเพิ่มปัจจุบันความต้องการใช้ยางพาราและ
ผลิตภัณฑ์ยางของโลกยังมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด
ระยะเวลา อัตราการขยายตัวของปริมาณการผลิตและ
การใช้ยางพาราธรรมชาติ เฉลี่ยร้อยละ 4.5 ต่อปี สาเหตุ
เนื่องมาจากวิกฤติพลังงานโลกทำให้ความต้องการยาง
สังเคราะห์ที่ทำจากน้ำมัน มีแนวโน้มลดลง ความต้องการ
ยางพาราธรรมชาติมีปริมาณเพิ่มขึ้น (สำนักงานเกษตร
จังหวัดพัทลุง. 2554 : 5) ที่ผ่านมากเกษตรกรชาวสวนยาง
โดยรวมประสบความสำเร็จ ในการสร้างสวนยางพารา
มีรายได้ที่พอเพียงและมั่นคง คุณภาพชีวิตดีขึ้นสังคม
ชุมชนเข้มแข็ง “การพัฒนาที่ยั่งยืนจากการผลิต
เริ่มตั้งแต่การปลูกจนกระทั่งการเก็บเกี่ยว การแปรรูป
เบื้องต้น จนถึงการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพารา โดยเริ่มจาก
ตัวเกษตรกรมีความรู้ สู้ครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนและ
สังคมชาวสวนยางพาราที่เข้มแข็ง” จากวิสัยทัศน์ ของ
สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง การปลูก
ยางพารา ชุมชนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้กับเยาวชน

รุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาอาชีพการทำสวนยางพาราที่ถูกต้อง
(สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ฉบับที่ 6
(พ.ศ. 2555 - 2559). 2554 : 37)

ยางพาราเป็นพืชหลักของจังหวัดพัทลุงที่ให้ผล
ตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง มีแนวโน้มจะขยายการส่งออก
อีกมาก เกษตรกรบางส่วนปรับเปลี่ยนจากพื้นที่นาหรือ
ผลไม้อื่นมาปลูกยางพาราแทนอำเภอที่มีการปลูก
ยางพารามาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ป่าบอน ตะโหมด และ
ป่าพะยอม (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. 2554 : 7)
ทำให้มีความต้องการต้นกล้ายางพาราพันธุ์ดีสูง
ตามปริมาณเนื้อที่การปลูกที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งการผลิตต้นกล้า
ยางพาราในจังหวัดมีไม่เพียงพอต้องสั่งซื้อมาจากจังหวัด
ใกล้เคียง

ระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น
และสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยง
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความ
ต้องการของท้องถิ่น ผู้พัฒนาหลักสูตรของสถาน
ศึกษาและ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนา
ผู้เรียนไปสู่ผลการเรียนรู้นอกจากนี้จะต้องปลูกฝังให้
ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีความรักความภาค
ภูมิใจในบ้านเกิดและท้องถิ่นของตน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 (2557 : 22)
ได้กำหนดวิสัยทัศน์ โดยเน้นการสืบสานเอกลักษณ์ท้องถิ่น
บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วม
ร่วมการจัดการเรียนการสอนได้กำหนดกรอบหลักสูตร
ท้องถิ่น จะต้องมีการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบาย
รายวิชา โครงสร้างหลักสูตร การกำหนดเวลาเรียน และ
เอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็น
แนวทางในการจัดทำสาระเพิ่มเติมตามจุดเน้นของสถาน
ศึกษาแต่ละแห่ง

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 เป็นพื้นที่ราบเหมาะแก่การ
เพาะปลูก อาชีพของคนในชุมชน ได้แก่ การทำสวน
ยางพารา การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ การทำสวนผลไม้
อาชีพที่สร้างรายได้แก่คนชุมชน คือการทำสวนยางพารา
คิดเป็นร้อยละ 80 ของประชาชนทั้งชุมชน (สำนักงาน
เกษตรอำเภอตะโหมด. 2552 : 3) การทำสวนยางพารา
มีขั้นตอนการดำเนินการเริ่มตั้งแต่การโค่นต้นยางเก่า
ที่ไม่สามารถริดได้ การปราบพื้นที่ การขุดหลุมปลูก

การดูแลรักษาและขั้นตอนสำคัญคือการนำต้นกล้า
ยางพารามาปลูก ต้นกล้ายางพาราที่นำมาปลูก มีวิธีการ
ขยายพันธุ์ หลายวิธี เช่น วิธีติดตาสี่เหลี่ยม วิธีติดตา
สี่เหลี่ยม การปลูกด้วยเมล็ด ซึ่งการนำเมล็ดมาปลูกทำได้
ยากในประเทศไทยและไม่นิยมขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้
เนื่องจากไม่มีสวนยางสำหรับเก็บเมล็ดพันธุ์ และทำให้
เมล็ดที่นำไปปลูกกลายเป็นพันธุ์ ปัจจุบันเกษตรกรนิยมขยาย
พันธุ์ยางพาราด้วยการติดตาสี่เหลี่ยมมากกว่าติดตา
สี่เหลี่ยม เพราะการติดตาสี่เหลี่ยมทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว
ประหยัด มีเปอร์เซ็นต์การติดสูงมากกว่า 90%
(เอกชัย พลฤกษ์อำไพ. 2537 : 60) ถ้าเกษตรกรซื้อต้นพันธุ์
ยางพารามาปลูกราคาต้นทุนในการปลูกยางพาราจะสูง
และคุณภาพต้นพันธุ์ยางพาราที่ได้ไม่ตรงตามพันธุ์ที่
ต้องการ รวมทั้งเกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับการเลือก
พันธุ์ยางพารามาใช้ปลูกให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่
แต่ถ้านักเรียนสามารถเรียนรู้ เรื่อง การขยายพันธุ์ยางพารา
ก็จะส่งผลดีต่อการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา
จึงควรที่จะทำการศึกษาเพื่อส่งเสริม ปลูกฝังและสร้าง
แรงจูงใจ ให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพการทำสวนยาง
อย่างถูกต้องและรักอาชีพ การทำสวนยาง (สำนักงาน
กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. 2554 : 5)

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มีจุดเน้น
ด้านจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา ดำเนินการจัดทำ
รายวิชาเพิ่มเติมตาม วิสัยทัศน์ พันธกิจของแต่ละสถาน
ศึกษา โรงเรียนบ้านพรุนายขาวได้มีมติจากการสำรวจ
ความคิดเห็นของชุมชนในการจัดสร้างรายวิชาเพิ่มเติม
เช่น ประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการปลูกผักสวนครัว
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการขยายพันธุ์ยางพารา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องการเพาะเห็ดนางฟ้า ซึ่งใน
การจัดรายวิชาเพิ่มเติมแต่ละชั้นอิสระจากกัน ผู้วิจัย
ชุมชน และนักเรียนเห็นความสำคัญของการขยายพันธุ์
ยางพารา ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและ
เกี่ยวเนื่องกับการประกอบอาชีพของผู้ปกครองตัวนักเรียนเอง
ก็มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และฝึกทักษะการติดตา
ยางพาราได้แล้ว ถ้าได้รับการฝึกฝนจากการเรียนรู้สิ่งที่
ใกล้ตัวเพื่อการพัฒนาตนเองจะทำให้เด็กนักเรียนเห็นความ
สำคัญและตระหนักถึงคุณค่าของยางพาราที่เป็นรากง่า
ของตน ทำให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจ ในอาชีพ

การทำสวนยาง นั่นคือความต้องการของผู้ปกครองและ
ชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองครอบครัวและชุมชน
ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง
การขยายพันธุ์ยางพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง
เขต 2 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและ
สอดคล้องกับชีวิตจริง

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย แบ่งได้ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในหาคุณภาพ
เครื่องมือ และการนำร่อง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรุนายขาว ปีการศึกษา 2556
จำนวน 25 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่นำหลักสูตรรายวิชา
เพิ่มเติมไปทดลองใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ปีการศึกษา 2557 จำนวน 17 คน โรงเรียนบ้านพรุนายขาว
อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การพัฒนาหลักสูตร
รายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการขยายพันธุ์ยางพารา มี 3 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความคิดเห็นของชุมชน
โดยใช้แนวคำถามการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ฉบับ
ฉบับที่ 1 นำไปใช้ในการสนทนากลุ่มกับกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ฉบับที่ 2 นำไปใช้กับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2556 เพื่อนำมาสร้าง
หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตามความต้องการของท้องถิ่น
และนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพ
โครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้แบบ
ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่าง
หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
ไปทดลองใช้ เครื่องมือที่ใช้มี 2 ระยะดังนี้

1. การศึกษานำร่อง เครื่องมือที่ใช้
เอกสารประกอบหลักสูตร แบบประเมินการปฏิบัติงาน
แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. การนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมไปทดลองใช้ เครื่องมือที่ใช้ เอกสารประกอบหลักสูตรแบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจ แบบวัดความคิดเห็นของครูผู้สอน และวิทยากรท้องถิ่น

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของชุมชน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้ในการสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการโดยเนื้อหาที่ต้องการจัดการเรียนรู้แล้วนักเรียนคัดเลือกเนื้อหาที่ต้องการก่อนนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาถอดรหัสถอดความการบันทึกมาพิจารณาความ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ ต่อหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลการปฏิบัติงาน หลังจากนั้นนำโครงร่างหลักสูตรไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมไปทดลองใช้

3.1 การศึกษานำร่อง นำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมและเอกสารประกอบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองจัดการเรียนรู้เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคระหว่างการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมก่อนนำไปใช้จริง การดำเนินการในขั้นนี้จะจัดการเรียนรู้นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านพรุนายขาว จำนวน 25 คน

3.2 การนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมไปทดลองจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่ผ่านการศึกษานำร่องไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปจัดการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

3.2.1 ผู้วิจัยนำเสนอหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมและเอกสารประกอบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านพรุนายขาว และประธานวิทยากรท้องถิ่นในการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมไปทดลองจัดการเรียนรู้

3.2.2 ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

3.2.3 ปฐมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างความเข้าใจและเพื่อให้ทราบจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

3.2.4 จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรุนายขาว โดยใช้เวลา 20 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยและวิทยากรท้องถิ่นเป็นผู้สอน

3.2.5 การประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน ทดสอบหลังเรียน และวัดผลการปฏิบัติงานในขั้นทักษะการติดตามพารา

3.2.6 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร

3.2.7 นำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

3.2.8 วัดความคิดเห็นของครูผู้สอน และวิทยากรท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) เป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสนทนากลุ่ม โครงร่างหลักสูตร แบบประเมินการปฏิบัติงาน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจ แบบวัดความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เพื่อให้มีความสมบูรณ์ เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบและสามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสม มีความถูกต้องก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

4.1.2 ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้วิจัย ได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 50 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายรายข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และคัดเลือกข้อสอบอยู่ในเกณฑ์ไว้ในชุดแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ

4.1.3 ความเชื่อมั่น (Reliability) ในการหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งฉบับ โดยนำแบบทดสอบที่ผ่านการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแล้ว ทดสอบความเชื่อมั่น ทั้งฉบับกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรุนายขาว จำนวน 25 คน โดยการใช้สูตรการคำนวณของ คูเตอร์ ริชาร์ดสัน (KR -20) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.73

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (EMBED Equation.3) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการประเมินโครงสร้างหลักสูตร การประเมินความพึงพอใจ การประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น

4.2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็นของชุมชนในการสร้างหลักสูตรรายวิชา

โดยการสนทนากลุ่มและการศึกษาเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แนวทางในการกำหนดกรอบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและความต้องการของชุมชน เนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริงสามารถพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการทำงานปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามขั้นตอน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างหลากหลาย เหมาะกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินความรู้ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนในระหว่างที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากหลักสูตร

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

2.1 ผลการสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหลักสูตร โดยการวิเคราะห์เอกสารศึกษาจากปราชญ์ชาวบ้านและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้องค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม พบว่า องค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.05) และองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบ โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.71-1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ทดลองใช้ หาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

3.1 การศึกษานำร่อง

โดยให้นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรุนายขาว อำเภอดงมะดะ จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2556 จำนวน 25 คน พบว่าหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.75/88.56

3.2 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรุนายขาว อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2557 จำนวน 17 คน เพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร พบว่า

3.2.1 หาประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.06/89.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่วางไว้ 80/80

3.2.2 หาประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

3.2.2.1 ผลการวัดความรู้ความเข้าใจก่อน หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.2.2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการวัดผลประเมินผลนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านอื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.53) ส่วนด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในข้อที่ 5 กิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29)

3.2.2.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น เกี่ยวกับความเหมาะสมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แต่ในด้าน สื่อการเรียน และด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.50 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมและวิธีการสอน มีค่าเฉลี่ยคือ 4.17

อภิปรายผล

จากวิจัยการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นการอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การขยายพันธุ์ยางพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยการจัดสนทนากลุ่มซึ่งประกอบด้วย กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน และศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในการคัดเลือกเนื้อหาเพื่อจัดให้กับนักเรียน และนักเรียนเป็นผู้เลือกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ ในการกำหนดกรอบเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส (2545 : 52) กล่าวว่าหลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ โดยครูผู้สอนและผู้ร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้กำหนดกรอบเนื้อหาวิชา ต่อจากนั้นนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร โดยคำนึงถึงสภาพชุมชน ความเหมาะสม ความต้องการของชุมชน สถานศึกษา และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวราภรณ์ แก้วสีขาว (2550 : 86) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้กระดาศาบูชาพญานายางพารา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโบราณสถิต จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองเห็นคุณค่าและความสำคัญของการประดิษฐ์ดอกไม้กระดาศาบูชาพญานายางพาราอยู่ในระดับมาก โดยให้จัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนร่วมกับผู้มีประสบการณ์ในท้องถิ่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง การขยายพันธุ์ยางพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยอภิปรายผลดังนี้

2.1 การสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหลักสูตร โดยการวิเคราะห์เอกสารสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ประกอบด้วย หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร ปิ่นทอง (2552 : 130 - 134) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องสถิติ เพื่อความพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรจะต้องดำเนินการสำรวจข้อมูล ได้แก่ สภาพปัญหา ความต้องการเพื่อให้หลักสูตรสนองความต้องการเรียนของผู้เรียนมากที่สุด โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษามีความสอดคล้องและทิศทางการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งองค์ประกอบเนื้อหาครบถ้วน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมกับนักเรียนและสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่น

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า องค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.05) และองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม มีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบ โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (เฉลี่ยเท่ากับ 0.87) ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินการสร้างหลักสูตรมีการร่วมมือระหว่าง โรงเรียนชุมชน และมีการสำรวจความต้องการจากชุมชน ท้องถิ่น ผู้เรียน จึงทำให้หลักสูตรมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้อง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.71 - 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร ปันทอง (2552 : 130 - 134) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องสถิติเพื่อความพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรจะต้องดำเนินการสำรวจข้อมูล ได้แก่สภาพปัญหา ความต้องการเพื่อให้หลักสูตรสนองความต้องการเรียนของผู้เรียนมากที่สุด โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษามีความสอดคล้องและทิศทางการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งองค์ประกอบเนื้อหาครบถ้วน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมกับนักเรียนและสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

3. การนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มไปทดลองใช้ เพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผล มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การศึกษานำร่อง โดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรุนายขาว อำเภอดงหมัด จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2556 จำนวน 25 คน พบว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.75/88.56 ค่าเฉลี่ยของคะแนน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2 เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร จากผล การวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน การทำ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง การขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า คะแนนระหว่างเรียน มีค่าเฉลี่ยการจัดการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 89.06 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.06 คะแนนทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.82 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.41 ดังนั้น หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.06/89.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่วางไว้ 80/80 สรุปว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเกิดจากความต้องการและความสนใจของนักเรียน นักเรียนจึงมีความกระตือรือร้นที่จะ ศึกษาเรียนรู้ และที่สำคัญนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและ สนุกสนานกับการติดตามพารา การนำไปแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นของจริง ทดลองใช้สื่อของจริง ได้ฝึก การปฏิบัติงานจากวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความ ชำนาญ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ที่ยั่งยืน สามารถ นำความรู้จากที่เรียนมาใช้ในการชีวิตประจำวันได้ซึ่ง สอดคล้องกับ ชูไรยา มุขอ (2552 : 76 -78) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เรื่อง การผลิตผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น(บูดู) สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา จังหวัดปัตตานี พบว่าหลักสูตรท้องถิ่น มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01

ผู้เรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ ขวลิติ ชูกำแพง (2551 : 22 - 28) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social Process and Life Function Curriculum) เป็นหลักสูตรที่รวบรวมความรู้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยยึดกิจกรรมต่างๆ ของคนในสังคมเป็นหลัก เป็นหลักสูตรที่คาดหวังคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้เรียน การจัดหลักสูตรแบบนี้ยึดเอาสังคมและชีวิตจริงของเด็กเป็นหลักเพื่อผู้เรียนจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาในหลักสูตรกับชีวิตจริงของผู้เรียนหรือภาวะทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังประสบอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ ร้าเพย จังอินทร์ (2550 : 113) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้าที่บ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ เรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้าที่บ้าน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.15/90.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ บุญร่วม ตาลจินดา (2551 : 116 - 120) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประเมินแบบปูของค์มีคุณค่าสูง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.49/83.52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

3.3 เพื่อหาประสิทธิผลหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมโดยพิจารณาจาก

3.3.1 การวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังเรียน ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง การขยายพันธุ์ยางพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Sample) พบว่า คะแนนวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง การขยายพันธุ์ยางพาราหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลักสูตร มีประสิทธิผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนร่วมกับวิทยากรท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ทำให้บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามทักษะกระบวนการทำงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน

ครูและวิทยากรท้องถิ่นใช้วิธีการสอนที่เรียกว่าเรียนปนเล่นและให้อิสระในการทำงาน ครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นใช้วิธีการสอนทางตรง(Direct Instruction Model) ตามลำดับเพื่อให้เด็กเรียนเกิดทักษะตามลำดับขั้นการสอน และได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ และท้าทายความสามารถของผู้เรียน เนื้อหาวิชาเหมาะสมกับวัยของนักเรียนได้เรียนรู้และตื่นตัวกับการปฏิบัติกิจกรรม ที่นักเรียนได้พบเห็นแต่ไม่เคยปฏิบัติ จึงทำให้เด็กเรียนใคร่เรียนรู้มากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ ภูพล (2553 : 96) ได้การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เรื่องการแปรรูปสัตว์น้ำ สำหรับกลุ่มแม่บ้านจังหวัดสงขลา พบว่า การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรนี้ คะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนด้านทักษะการปฏิบัติงานและชิ้นงานหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.82 ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภายหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยรวม 4.21 มีความพึงพอใจมากและสอดคล้องกับ จุรีย์ บัวเพิ่ม นวพรพร แซง และปรารณา ปัญญา (2551 : 118 - 120) ศึกษาการการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง การผลิตน้ำปรุงรสจากใบกระเทียม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าบุคคลในท้องถิ่นมีความต้องการหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องการผลิตน้ำปรุงรสจากใบกระเทียมมากที่สุดจากแบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจข้อมูล เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตซึ่งเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ หลักสูตรมีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เนื่องจากเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน เหมาะสมกับท้องถิ่น นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งกำหนดประเด็นการพิจารณา 5 ด้าน

คือ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน และด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการวัดผลประเมินผล นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านอื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.59) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา (ค่าเฉลี่ย 4.65) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.53) ส่วนด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในข้อที่ 5 กิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ ดังนี้ ข้อ 19 ใช้เกณฑ์การประเมินมีความชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด(4.59) รองลงมา คือ ข้อ 3 เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 6 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความหวงแหน ในการประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จำนวน 17 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือมีการวางแผนและเตรียมการสอนอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 3.88) สาเหตุที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรด้านการวัดผลประเมินผลสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัย ได้นำเนื้อหาที่นักเรียนสนใจ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ อย่างลึกซึ้งและรอบด้าน แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอกกระตุนและสร้างความสนใจของนักเรียนและสนุกกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ด้านผู้สอน พบว่า วิทยากรท้องถิ่นเป็นผู้รู้ในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี และสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี การวัดผลและประเมินผลครอบคลุมการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธรัตน์ หนูพรหม (2550 : 131 - 138) ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ประเพณี ทำบุญเดือนสิบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรบูรณาการอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรนี้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3.3.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น เกี่ยวกับความเหมาะสมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องการขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น ทั้ง 5 ด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่ในด้าน สื่อการเรียน และด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.50 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านพฤติกรรมและวิธีการสอน มีค่าเฉลี่ยคือ 4.17 ครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น เห็นว่าอาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอแก่นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นใบความรู้ แบบประเมินด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ใบงาน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และอื่น ๆ และหลักสูตรส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ แต่ครูผู้สอน และวิทยากรท้องถิ่น อาจจะไม่มองในด้านของอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ในการฝึกปฏิบัติจริงของนักเรียน ส่วนด้านพฤติกรรมและวิธีการสอน มีค่าเฉลี่ยคือ 4.17 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจจะเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นเห็นว่าเวลาในการฝึกปฏิบัติสั้นเกินไป ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้เต็มหลักสูตรและทักษะการติดตามไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในระยะเวลาสั้นในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินความคิดเห็นของครูและวิทยากรท้องถิ่นสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพร ภูมิจันทร์ (2551 : บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทอผ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดทรายขาว จากการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องทุกประเด็นที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ผลงานการทอผ้าของนักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และวิทยากรท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง การขยายพันธุ์อย่างพารา สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีการฝึกปฏิบัติจริงและต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกทักษะจำเป็นต้องเพิ่มเวลาในการปฏิบัติ เพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมีคุณค่า และมีประสิทธิภาพ

1.2 โรงเรียนควรมีการประชุมสัมมนาให้ชุมชน และโรงเรียนใกล้เคียงทราบว่า โรงเรียน มีการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง การขยายพันธุ์อย่างพารา เพื่อให้โรงเรียนอื่นที่บริบทใกล้เคียงกันสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ

กิจกรรมแต่ละขั้นตอนนักเรียนต้องใช้เครื่องมือที่แหลมคม ผู้สอนควรดูแลอย่างใกล้ชิด

1.4 ควรเตรียมแหล่งเรียนรู้และวิทยากร ท้องถิ่นให้เพียงพอทั้งด้านความรู้ ความชำนาญและเวลา ในการฝึกปฏิบัติ และสามารถฝึกปฏิบัติได้เต็มความสามารถ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.5 โรงเรียนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ต้องมีการ วิเคราะห์ ความต้องการของชุมชน ความพร้อมของ นักเรียนที่จะจัดการเรียนรู้ จัดช่วงเวลาให้เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ การติดตามอย่างพารา และสามารถเรียนรู้ได้ครบขั้นตอน

1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนควร สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และปลูกฝังคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน และด้าน อยู่อย่างพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- จริย บัวเข็ม, นวพรช แซ่จ้งและปรารถนา ปัญญา. (2551). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการผลิต น้ำปรุงจากใบกระถ่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูไรยา มูขอ. (2552). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เรื่อง การผลิตผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น(บุญ)สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตบุรีอิสลามวิทยา จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี.
- บุญร่วม ตาลจินดา. (2551). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2553). หลักสูตรการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จำเพย จังอินทร์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้าบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลัดดาวัลย์ ภูพลับ. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน เรื่องการแปรรูปสัตว์น้ำสำหรับกลุ่มแม่บ้านจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรารณณ์ แก้วสีขาว. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้กระดาษสาขุบน้ำยพารา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโบราณสถิตย์ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. (2554). แผนวิสาหกิจ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง.

- สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. (2554). รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดพัทลุง. พัทลุง :สำนักงานเกษตร
จังหวัดพัทลุง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหมด. (2552). รายงานผลการดำเนินงาน ปี 2552. พัทลุง : สำนักงานเกษตร
อำเภอตะโหมด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. (2557). รายงานผลการจัดการศึกษาปีงบประมาณ 2557.
พัทลุง : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2.
- สิริพร มณีจันทร์. (2551). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดทรายขาว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา :
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุนทร ปิ่นทอง. (2552). การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่องสถิติเพื่อความพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ลพบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- หทัยรัตน์ หนูพรหม. (2550). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรื่อง “ประเพณีทำบุญเดือนสิบ” สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ การศึกษา มหาบัณฑิต.
สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เอกชัย พฤกษ์อำไพ. (2547). คู่มืออย่างพารา. กรุงเทพฯ : เพ็ท-แพล้น พับลิชชิง.

หลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นวารสารเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความทางวิชาการทางศึกษาศาสตร์ของบุคลากรมหาวิทยาลัยทักษิณ และจากหน่วยงานภายนอก

1. ประเภทของผลงานที่จะพิมพ์

1.1 บทความวิจัย ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 ใช้ตัวพิมพ์ Angsana New ชื่อเรื่องและหัวข้อใช้ขนาด 16 Point เนื้อหาใช้ขนาด 14 Point และต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสาร หรือหนังสือใดมาก่อน

1.2 บทความทางวิชาการ ได้แก่ งานเขียนที่รวบรวม หรือเรียบเรียงจากเอกสาร หรือหนังสือต่างๆ หรือทัศนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อด้านวิชาการ ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 และต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสาร หรือหนังสืออื่นมาก่อน

2. รูปแบบของการเขียนผลงาน

2.1 รูปแบบของการเขียนบทความการวิจัย

เพื่อความเป็นมาตรฐานของวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ข้อเขียนที่เป็นบทความการวิจัยที่จะลงพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ ควรมีลักษณะเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

2.1.2 ชื่อผู้วิจัย ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

2.1.3 สถานที่ทำงานของผู้วิจัย

2.1.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้เริ่มต้นด้วยบทคัดย่อที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.1.5 เนื้อหา จะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ เป็นการเขียนบทความที่ใช้งานวิจัยที่ศึกษาเป็นฐานในการเขียน ในเนื้อหาจะประกอบด้วย

2.1.5.1 บทนำ

2.1.5.2 วิธีการ

2.1.5.3 ผลการวิจัย

2.1.5.4 สรุปและอภิปรายผล (หากมีข้อเสนอแนะให้ใส่ในหัวข้อนี้)

2.1.6 เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้ระบบ APA

2.2 รูปแบบของการเขียนบทความทางวิชาการ

บทความทางวิชาการที่จะลงพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ควรมีลักษณะเรียงลำดับก่อนหลัง ดังนี้

2.2.1 ชื่อบทความ

2.2.2 ชื่อผู้เขียนบทความ / ตำแหน่งของผู้เขียนบทความ

2.2.3 สถานที่ทำงานของผู้เขียนบทความ

2.2.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้เริ่มต้นด้วยบทคัดย่อที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.2.5 คำสำคัญ

2.2.6 บทความ (บทนำ สารระ บทสรุป)

2.2.7 เอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้มีลักษณะเหมือนข้อ 2.1.6

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงของบทความวิจัย และบทความทางวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.1 กรณีที่อ้างอิงจากวารสาร ให้เขียนชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์, ชื่อเรื่อง, ชื่อวารสาร (เต็มหรือย่อ), ปีที่ (ฉบับ) : หน้า

3.2 กรณีอ้างอิงจากหนังสือให้เขียน : ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์, ชื่อหนังสือ, เมืองที่พิมพ์, ชื่อสำนักพิมพ์

3.3 กรณีพิมพ์อ้างอิงอินเทอร์เน็ต (Internet) : www.fridaycollege.org

4. การส่งต้นฉบับ ให้แนบบแบบฟอร์มนำส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารศึกษาศาสตร์พร้อมแผ่นซีดี
5. สิทธิของกองบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ตรวจบทความวิจัย หรือบทความทางวิชาการ มีความเห็นว่าควรแก้ไขความบกพร่อง ทางกองบรรณาธิการจะส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนพิจารณาจัดการแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะลงพิมพ์ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการจะยึดถือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์

6. กองบรรณาธิการจะสมนาคุณแก่ผู้เขียน โดยส่งวารสารศึกษาศาสตร์ เป็นอภินันทนาการให้ท่าน จำนวน 2 เล่ม
7. กองบรรณาธิการจะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ไม่ว่าบทความวิจัยหรือบทความทางวิชาการนั้นจะได้รับการลงพิมพ์หรือไม่
8. ต้นฉบับจะต้องมีชื่อผู้เขียน ผู้เรียบเรียงหรือผู้แปล โดยแจ้งชื่อ-สกุลจริง ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตำแหน่งของผู้เขียนบทความ สถานที่ทำงาน หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมลล์ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

รูปแบบเรื่องเต็ม
ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4

เอกสารแนบหมายเลข 1

3 ซม.

ขนาดตัวอักษร 16

การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา
แบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสงขลา
School Based Research and Development Model for
Developing Teaches and Administrators in Small-Sized
Schools in Songkhla Province

3.5 ซม.

อมลวรรณ วีระธรรมโม^{1*}
Amonwan Wirathammo^{1*}

ขนาดตัวอักษร 14 ชิดเส้นใต้
ชื่อ-สกุลผู้นำเสนอและใส่
เครื่องหมายดอกจัน (*)
ท้ายนามสกุลสำหรับ
Corresponding author

ขนาดตัวอักษร 16

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูและ
ผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยศึกษาความต้องการจำเป็น
บริบทและการวิเคราะห์ SWOT ของสถานศึกษา สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหาร
ประเมินคุณภาพของรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ

3 ซม.

คำสำคัญ : การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนเป็นฐาน, โรงเรียนขนาดเล็ก

ขนาด
ตัวอักษร 14

ขนาดตัวอักษร 16

Abstract

The research was divided into two stages; the first stage aimed to create a
school based development model for teachers and administrators in small-sized
schools through need assessment, SWOT analysis contexts of the schools, synthesis
of models for developing teachers and administrators, quality assessment of the
development

Keywords : Teachers and Administrators Management, School Based Management,
Small Sized Schools

ขนาด
ตัวอักษร 12

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : e-mail : amonwan_w@hotmail.com

3 ซม.

3 ซม.

ขนาดตัวอักษร 14

ขนาดตัวอักษร 16
บทนำ

3.5 ซม.

วิธีการวิจัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

3 ซม.

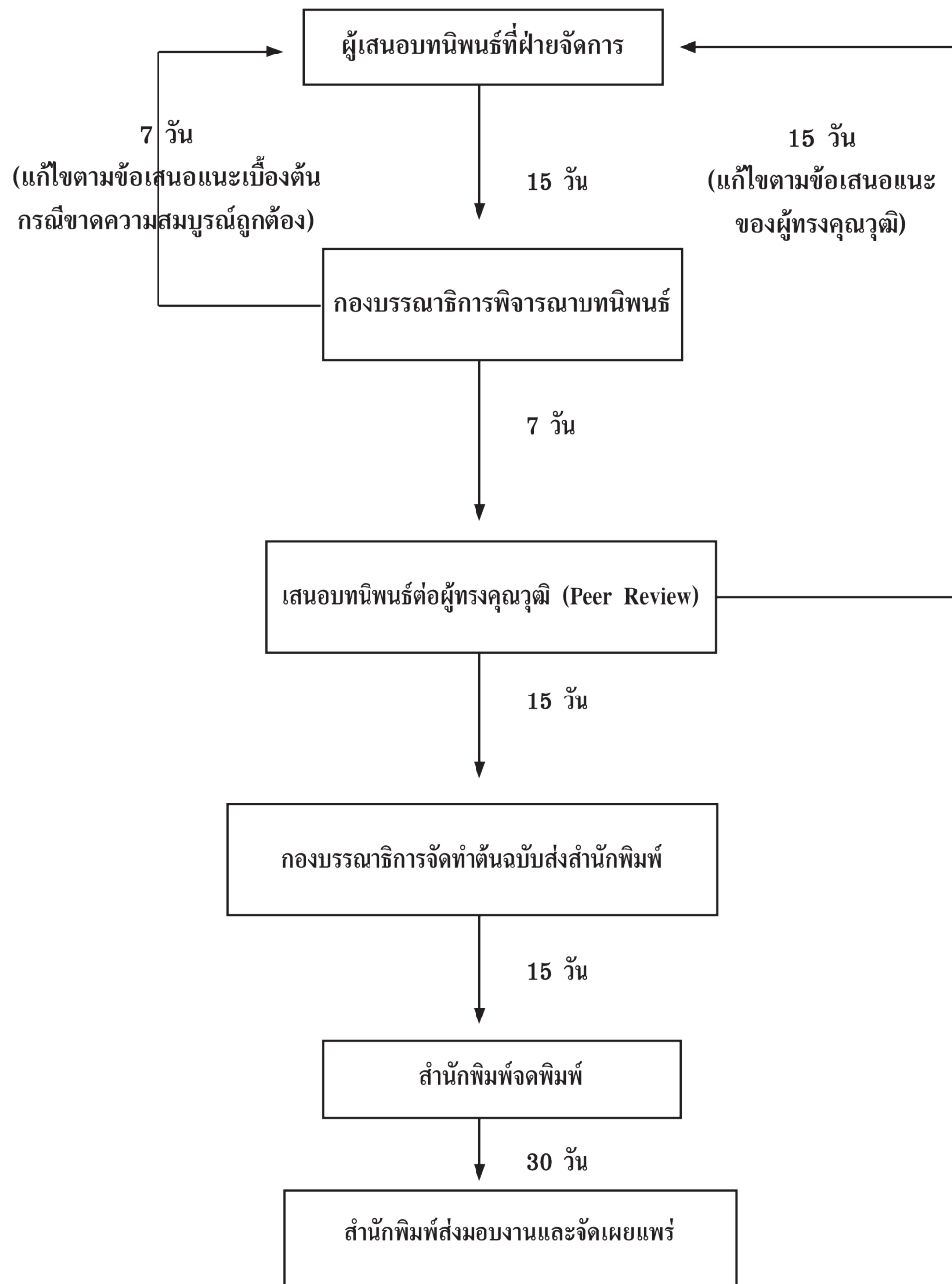
สรุปผลการวิจัย (หากมีข้อเสนอแนะใส่ในหัวข้อนี้)

เอกสารอ้างอิง (ใช้รูปแบบ APA)

ทิศนา ขัมมณี.(2553). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Everatt, G. (1998). School Based Management, Teacher' Decisional Participation
Level.School Effectiveness, and Job Satisfaction. Florida Department.
50-08A, 1607.

3 ซม.

ขั้นตอนการตีพิมพ์เผยแพร่วารสารศึกษาศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ใช้ระยะเวลา 90-120 วัน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาด้านฉบับ (Peer Reviews)

ศาสตราจารย์ ดร.พญธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์
 ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล
 รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย อินทรประวัติ
 รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ วรรณโกมล
 รองศาสตราจารย์ สมประสงค์ น่วมบุญลือ
 รองศาสตราจารย์ ทรรศนีย์ ศิริศรี
 รองศาสตราจารย์ สุเทพ สันติวรานนท์
 รองศาสตราจารย์ เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อจนา สัปพันธุ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศวิวัฒน์ ยอดล้ำ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์วิมล วังแก้วศิริ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาศ ปานเจียง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทนา พิพัฒน์เพ็ญ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ ชัดติยะมาน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง
 อาจารย์ ดร.นุชลี ทิพย์มณฑา
 อาจารย์ ดร.กานดา จันทน์แย้ม
 อาจารย์ ดร.หล้า ภวภูตานนท์
 อาจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย
 อาจารย์ ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์
 อาจารย์ ดร.วรินทร์ เบญจศรี
 อาจารย์ ดร.สุวรรณี เปี้ยนรัมย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ

Contents

Page

Editorial

Academic Articles

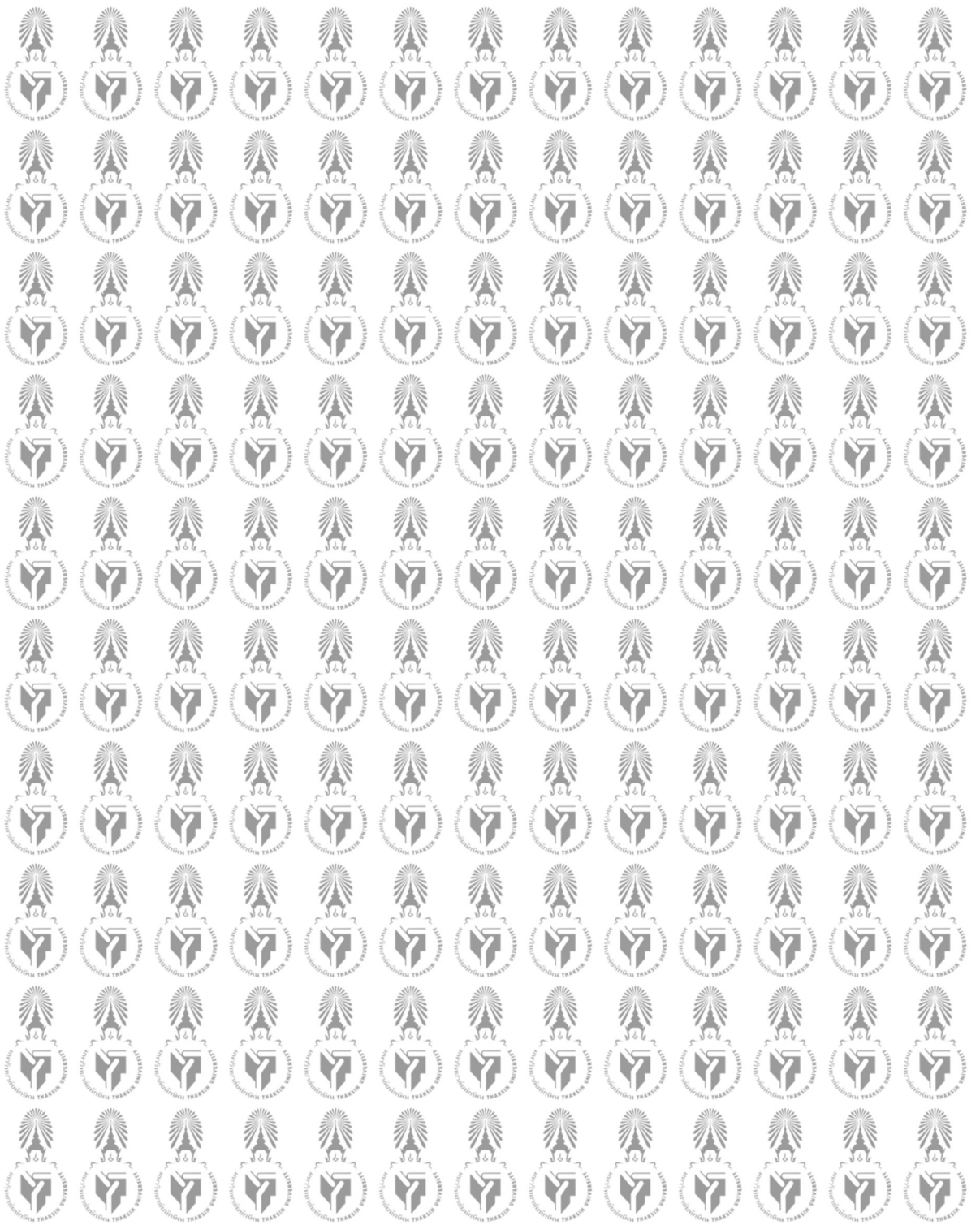
- Organizing Learning Activities in Social Studies with Local Wisdom
Wipapan Phinla 7
- Social Studies and Cultivation of a Good Citizen in the Democratic System
Wipada Phinla 17

Research Articles

- Grammar-Translation Method in an EFL Class in Thailand: A Glance at an English Song's Lyrics
Nantana Sittirak 30
- Thai Educational Problems: An Interview from Educational Stakeholders
Wirayut Phonphotthanamat 48
- Factors Affecting the Implementation of the Tablet PC Policy for Education in Thailand: A Case Study of Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 2
Auttapol Sripramual 56
- A Result Structural Equation Model of Visionary Leadership of School Administrators under Primary Education Service Area Office, Narathiwat Province
Asara Hamit 64
- Factors Contributing to Rajamangala University of Technology Lanna, Payup Campus Students' Fail in Chemistry for Engineers Course
Suntree Rincome and Sarunya Promkotra 75
- The Follow up Graduates in Master Degree in Education for Human Resource Development from Thaksin University
Kesara Jitnarong 88

Contents

	Page
The Development of Instructional Model Based on Buddhism to Enhance the Desired Characteristics Focusing on Sufficiency Economy Philosophy for High School Students <i>Nara Threetanya</i>	97
The Proposed of Self-regulated Learning and Collaborative Learning with Blended Learning Instructional Model for Undergraduate Students. : SR-C-BL-IM <i>Direk Teeraputon</i>	109
The Effects of Using Learning Packages on Congruency to Promote Mathematical Reasoning Ability of Mathayonsuksa II Students <i>Panida Thavaranurak</i>	122
Instructional Model Based on Reflective Metacognition Strategies together with Community based Learning for Enhance Local Curriculum Development Ability : A Case Study of Rajabhat Rachanakarindra University Students Chacheongsao Province <i>Thipwimol Wangkaewhiran</i>	130
Additional Curriculum Development, on Para Rubber Propagation for the Prathomsueksa 5 Students, of School in Phatthalung Primary Educational Area 2 <i>Dungchai Phaichumnan</i>	140

วารสาร
ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

FACULTY OF EDUCATION

THAKSIN UNIVERSITY

Publisher

Faculty of Education, Thaksin University Muang Songkhla
Songkhla Province 90000 Thailand
Tel. 07-4322-373 Fax. 07-4300-373

Objective

- To distribute education research and articles include issues analysis both in Thailand and abroad.
- To introduce and recommend new educational text books.

Consulting Editor

Dean of Faculty of Education

Editorial Board

Professor Dr.Paitoon Seelarat Dhurakij Pundit University
Professor Dr.Pruet Siribanpitak Chulalongkorn University
Associate Professor Dr.Chanchai Intraprawat
Wongchavaritkul University
Associate Professor Dr.Prachoom Rodprasert
Burapha University
Associate Professor Dr.Wanchai Dhrammasatchakarn
Prince of Songkhla University
Associate Professor Dr.Moohammadsakee Jeaha
Fatoni University
Assistant Professor Dr.Sittichai Wichaidit Thepsatri Rajabhat University
Associate Professor Dr.Suwaree Roekjare Khon Kuen University
Assistant Professor Dr.Suntrara Klanarong Thaksin University
Assistant Professor Dr.Rungchatchadiporn Vehachart
Thaksin University
Dr.Suthasinee Boonyaphitak Thaksin University
Dr.Chuanphit Chumkhong Thaksin University

Editor Associate

Professor Dr.Niran Chullasap.
Thaksin University

Assistant Editor

Associate Professor Ekawit Kawpradit
Thaksin University

Managing

Mrs.Sommit Sukaphat
Miss. Jongkonwan Phisitphunthorn
Miss. Natwara Siwseng
Mr. Thanakrit Phaephon

Publication

Second – Annually (No.1 January-June, No.2
July-December)

Printing House

DowFilmvideo graphic
325/4 Sakornmongkol 2 rd,Hatyai songkhla
90110 Thailand
Tel: 081 6095695
Fax : 0 7425 8243
E-mail : dowfilm2012@hotmail.com

- Journal of Education and submitted Education Articles.
- All Articles submitted for publication be assessed by a group of distinguished reviewers.
- The Faculty of Education and the editorial board claim no responsibility for the contents or reviews by expressed by the others of individual articles.
- Copying is allowed freely, provided acknowledgement is made thereof.

Journal of **Education** **Thaksin University**

ISSN 1513-9514

Vol.15 No.2 July – December 2015

Academic Articles

- Organizing Learning Activities in Social Studies with Local Wisdom
- Social Studies and Cultivation of a Good Citizen in the Democratic System

Authors

Wipapan Phinla
Wipada Phinla

Research Articles

- Grammar-Translation Method in an EFL Class in Thailand: A Glance at an English Song's Lyrics
Nantana Sittirak
- Thai Educational Problems: An Interview from Educational Stakeholders
WirayutPhonphoththanamat
- Factors Affecting the Implementation of the Tablet PC Policy for Education in Thailand: A Case Study of Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 2
Auttapol Sripramual
- A Result Structural Equation Model of Visionary Leadership of School Administrators under Primary Education Service Area Office, Narathiwat Province
Asara Hamit
- Factors Contributing to Rajamangala University of Technology Lanna, Payup Campus Students' Fail in Chemistry for Engineers Course
Suntree Rincome and Sarunya Promkotra
- The Follow up Graduates in Master Degree in Education for Human Resource Development from Thaksin University
Kesara Jitnarong
- The Development of Instructional Model Based on Buddhism to Enhance the Desired Characteristics Focusing on Sufficiency Economy Philosophy for High School Students
Nara Threetanya
- The Proposed of Self-regulated Learning and Collaborative Learning with Blended Learning Instructional Model for Undergraduate Students. : SR-C-BL-IM
Direk Teeraputon
- The Effects of Using Learning Packages on Congruency to Promote Mathematical Reasoning Ability of Mathayonsuksa II Students
Panida Thavararurak
- Instructional Model Based on Reflective Metacognition Strategies together with Community based Learning for Enhance Local Curriculum Development Ability : A Case Study of Rajabhat Rachanakarindra University Students Chacheongsao Province
ThipwimolWangkaewhiran
- Additional Curriculum Development, on Para Rubber Propagation for the Prathomsueksa 5 Students, of School in Phatthalung Primary Educational Area 2
Dungchai Phaichumnan